

VISOKI PREDSTAVNIK ZA
BOSNU I HERCEGOVINU

526

ODLUKA
VISOKOG PREDSTAVNIKA

Koristeći se ovlastima koja su visokom predstavniku dana člankom V Aneksa 10. (Sporazum o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Opći okvirni sporazum za mir), prema kojem je visoki predstavnik konačni autoritet u zemlji za tumačenje narečenog Sporazuma o civilnoj provedbi Mirovnog ugovora, i člankom II.1.(d) prethodno navedenog Sporazuma, koji od visokog predstavnika zahtijeva da "olakša rješavanje bilo kojih poteškoća koje se pojave u svezi sa civilnom provedbom Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kada visoki predstavnik ocijeni neophodnim";

Pozivajući se na stavak XI.2 Zaključaka Konferencije za provedbu mira održane u Bonu 9. i 10. prosinca 1997. godine, u kojem je Vijeće za provedbu mira pozdravilo nakanu visokog predstavnika da upotrijebi svoj konačni autoritet u zemlji u vezi s tumačenjem Sporazuma o provedbi civilnog dijela Mirovnog ugovora, kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme u skladu s gore navedenim, "donošenjem obvezujućih odluka, kada to ocijeni neophodnim", o određenim pitanjima, uključujući i (prema točki (c) stavka XI.2. "mjere kojima se osigurava provedba Mirovnog sporazuma na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine i njezinih entiteta";

Podsjećajući također da je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda u više navrata potvrdilo svojim rezolucijama donesenim na temelju poglavlja VII Povelje Ujedinjenih naroda da uloga visokog predstavnika kao konačnog autoriteta u zemlji u pogledu implementacije Aneksa 10. Dejtonskog mirovnog sporazuma uključuje "ovlaštenje za donošenje obvezujućih odluka kada

ocijeni da je to neophodno o pitanjima koja je Vijeće za provedbu mira razmatralo u Bonu 9. i 10. prosinca 1997. godine";

Zabrinut zbog toga što se Bosna i Hercegovina suočava s brojnim tužbenim zahtjevima iz arbitraža po osnovu bilateralnih sporazuma o zaštiti investicija te da ovi zahtjevi predstavljaju značajan rizik za financijsku održivost Bosne i Hercegovine i konstatirajući da ne postoji zakonski mehanizam za izvršenje arbitražnih odluka na način na koji se osigurava očuvanje institucionalnog integriteta i funkcionalne stabilnosti države;

Napominjući da ovakvo stanje ukazuje na sistemski nedostatak u osiguravanju da obveze koje proizlaze iz djelovanja odgovornog subjekta preuzima taj subjekt i da pokretanje izvršnih postupaka protiv Bosne i Hercegovine, naročito onih kojim se traži isplata iz državnog proračuna, izravno ugrožava financijske interese i imovinu ključnih institucija, uključujući Centralnu banku Bosne i Hercegovine i Agenciju za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA). Takvi postupci ugrožavaju ne samo normalno funkcioniranje ovih institucija nego i status države u međunarodnim financijskim odnosima;

Napominjući također da ovi izvršni postupci imaju negativan utjecaj na raspodjelu sredstava koja su potrebna Središnjem izbornom povjerenstvu za uvođenje izbornih tehnologija u izborni proces - prijeko potrebnih za jačanje izbornog integriteta i transparentnosti u skladu s međunarodnim demokratskim standardima. Ovu zabrinutost dodatno pojačava i činjenica da proračun institucija Bosne i Hercegovine i njenih međunarodnih obveza za 2025. godinu još nije usvojen, te da u postojećem nacrtu Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine nije predviđeno financiranje za potrebe nabave izbornih tehnologija;

Imajući u vidu nedavna zbivanja u svezi s odlukom Međunarodnog centra za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) u arbitražnom predmetu Viaduct d.o.o. Portorož, Vladimir Zevnik i Boris Goljevšček protiv Bosne i Hercegovine (predmet br. ARB/16/36), koja uključuje odluku od 18. travnja 2022. godine i odluku ICSID-a o zahtjevu za poništenje iz svibnja

2024. (u daljnjem tekstu: Odluka ICSID-a), u kojima je potvrđeno pravo podnosioca tužbenog zahtjeva na naknadu štete u iznosu od 39,8 milijuna EUR, sa kamatom koja se obračunava po ponderiranoj prosječnoj cijeni kapitala (engl. WACC rate) od studenog 2021. godine i od svibnja 2024. godine do datuma konačne isplate;

Svjestan da ova obveza naknade proizlazi iz bilateralnog Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije o recipročnom unapređenju i zaštiti investicija, ratificiranog u siječnju 2002. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 2/02), koji je zaključen u cilju unapređenja i zaštite investicija garantiranjem pravičnog i ravnopravnog tretmana i izričitim priznavanjem nadležnosti ICSID-a za rješavanje investicijskih sporova u kojima nije postignuto sporazumno rješenje;

Prisjećajući se da je Odlukom ICSID-a nedvojbeno utvrđeno da su organi vlasti Republike Srpske isključivo odgovorni za štete nastale dodjelom koncesije u 2004. godini u svrhu izgradnje dvije hidroelektrane na rijeci Vrbas i za jednostrani raskid te koncesije u 2016. godini; te da Bosna i Hercegovina i njezine institucije nisu imale učešća u ovim radnjama, niti je dato odobrenje za spomenute radnje, dok s druge strane Republika Srpska nikada nije ni osporavala vlastitu ulogu ili odgovornost po tom pitanju;

Napominjući da su 2017. godine, Bosna i Hercegovina (koju je zastupao tadašnji predsjedatelj Vijeća ministara, g. Denis Zvizdić) i Republika Srpska (koju je zastupala tadašnja predsjednica Vlade Republike Srpske, gđa. Željka Cvijanović) zaključili Sporazum o međusobnim pravima i obvezama u vezi s arbitražnim postupkom u ovom predmetu (objavljen u "Službenom glasniku BiH", No. 54/17; u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2017. godine);

Napominjući također da je prema ovom Sporazumu iz 2017. godine Vlada Republike Srpske preuzela punu odgovornost za pokriće svih troškova pravnog i arbitražnog postupka, uključujući i sve financijske obveze proistekle iz konačne odluke ICSID-a, te se izričito obvezala da će isplatiti sve iznose naknada u ime Bosne i Hercegovine u utvrđenim rokovima, po prijemu dokumentiranog zahtjeva od Pravobraniteljstva Bosne i Hercegovine;

S obzirom da, uprkos opetovanim zahtjevima za isplatu koje je u skladu sa Sporazumom iz 2017. godine podnosilo Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, Republika Srpska nije postupila u skladu sa preuzetim obvezama, što je dovelo do pokretanja izvršnog postupka protiv Bosne i Hercegovine, u kojem se traži naplata iz proračuna Bosne i Hercegovine i utječe na međunarodnu financijsku odgovornost države, te da ove izvršne mjere također ugrožavaju imovinu i financijske interese Bosne i Hercegovine i njenih institucija;

Uzimajući u obzir da se izvršnim mjerama - kako domaćim tako i međunarodnim - dovodi u opasnost ne samo redovno funkcioniranje državnih institucija, nego i imovina Centralne banke Bosne i Hercegovine, uključujući i zgrade njezinih regionalnih ureda, kako je potvrđeno prvostepenim sudskim odlukama u Mostaru (20. ožujka 2025. godine) i Banja Luci (4. lipnja 2025. godine), te financijski interesi Bosne i Hercegovine, kako je potvrđeno u prvostupanjskoj odluci u Sarajevu, kao i financijski interesi Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA), čiji prihod je blokiran od strane organizacije EUROCONTROL na osnovu odluke nadležnog organa u Briselu;

Uvažavajući napore koje su preduzeli organi vlasti Bosne i Hercegovine na provedbi Odluke ICSID-a, nastojeći da izdvoje sredstva za isplatu iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine. Ti naponi su imali za cilj ne samo da se eliminiira neposredna opasnost za funkcioniranje ključnih državnih institucija, nego i to da se spriječi akumuliranje

kamate na iznos glavnice financijske obveze - t.j. akumuliranje koje svakim proteklom danom sve više ograničava mogućnosti Bosne i Hercegovine da ispuni ovu obvezu;

Napominjući međutim da takvi naponi nisu doveli do namjeravanog rezultata. Konkretno, Centralna banka Bosne i Hercegovine nije provela prijedlog Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine da se utvrđena financijska obveza namiri iz profita Centralne banke. Naime, Centralna banka je takvu odluku utemeljila na zakonskoj dužnosti da zaštiti svoju imovinu i poslovanje, imajući u vidu izvršne postupke koji se trenutno vode pred nekoliko domaćih sudova, uključujući i sudove u Mostaru i Banja Luci, a koji predstavljaju neposredan rizik po imovinu Centralne banke;

S obzirom da do sada proračun institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu još uvijek nije usvojen, te da nacrt Proračuna ne predviđa izdvajanje sredstava namijenjenih za isplatu obveza u vezi s odlukom ICSID-a, budući da je takva obveza nastala uslijed postupanja organa vlasti Republike Srpske; te da u proračunu Republike Srpske za 2025. godinu također nije predviđeno ispunjavanje ove obveze;

Uzimajući u obzir također da su rezerve za poravnanja prihoda od putarina koje su akumulirane na posebnom računu kod Centralne banke Bosne i Hercegovine i dalje blokirane, budući da metodologija za raspodjelu tog prihoda između entiteta nije usuglašena u Upravnom odboru sustava neizravnog oporezivanja;

Naglašavajući da ovdje nije svrha priznavanje niti poravnanje potraživanja stranog investitora, budući da je navedeno potraživanje već priznato i prihvaćeno od strane nadležnih domaćih sudova i Sporazumom između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srpske iz 2017. godine, nego je svrha utvrđivanje izvora financijskih sredstava potrebnih za ispunjavanje obveza Republike Srpske, te uklanjanje prepreka za usvajanje proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu;

Neovisno o propisanoj namjeni ovih sredstava utvrđenoj odredbama članka 21., stavak (3) Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17), ova rezerva predstavlja jedini raspoloživi izvor sredstava dovoljan za provedbu Odluke ICSID-a. Pretpostavlja se da iznos neophodan za izvršenje približno odgovara udjelu Republike Srpske u ovom prihodu, te da uporaba ovih sredstava neće poremetiti fiskalnu ravnotežu na bilo kojoj razini vlasti. U ovom izuzetnom slučaju mora se uzeti u obzir uporaba ovog izvora sredstava;

Uvažavajući mogućnost da, nakon što bude usvojena metodologija za raspodjelu prihoda od putarina, izmirenje obveze Republike Srpske iz trenutno raspoloživih sredstava prihoda od putarina - koja obuhvataju udjele Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - može dovesti do isplate iznosa koji je veći od iznosa na koji Republika Srpska ima pravo. U tom slučaju, Republika Srpska ne bi dobila nikakve daljnje isplate iz ovog izvora sve dok eventualna potraživanja Federacije Bosne i Hercegovine ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne budu u potpunosti izmirena, u skladu s konačnim poravnanjem;

Izražavajući zabrinutost što Odluka ICSID-a predstavlja ne samo neposredan rizik po proračun institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, nego i što ukazuje na odsustvo zakonski uspostavljenog mehanizma u Bosni i Hercegovini kojim bi se omogućilo izvršenje takvih odluka bez ugrožavanja integriteta i funkcioniranja državnih institucija. Ovim se naglašava postojanje sistemskog nedostatka u osiguravanju da obveze koje proizlaze iz radnji odgovornog subjekta budu propisno izmirene od strane tog subjekta. Pored toga, na osnovu akta br. 01-07-2-PBiH-63/25, kojeg je 24. travnja

2025. godine Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostavilo Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, država se suočava sa još nekoliko tužbenih zahtjeva iz investicijskih arbitraža po osnovu bilateralnih investicijskih sporazuma, koji podrazumijevaju moguća potraživanja novčanih naknada u iznosu koji premašuje 1,5 milijardu konvertibilnih maraka;

S obzirom da Bosna i Hercegovina nema pravni mehanizam kojim bi se organ odgovoran za povredu bilateralnih investicijskih sporazuma mogao prinuditi na isplatu naknade - a u svjetlu odbijanja Republike Srpske da postupi u skladu s arbitražnim odlukama u predmetu Viaduct, uprkos njenim obavezama prema Sporazumu iz 2017. godine sa Bosnom i Hercegovinom o međusobnim pravima i obavezama u tom postupku;

Napominjući također činjenicu da se bilateralnim investicijskim sporazumom od Bosne i Hercegovine zahtijeva da osigura pravnu zaštitu investicije, i da se Ustavom [članak III/2.b)] obavezuju entiteti da će pružiti svu potrebnu pomoć državi u ispunjavanju njezinih međunarodnih obaveza, neophodno je da Bosna i Hercegovina donese zakonodavne mjere kojima se garantira puno izvršavanje arbitražnih odluka od strane nižih razina vlasti u interesu investitora;

Uzimajući u obzir i imajući u vidu sve prethodno narečeno, visoki predstavnik ovim donosi sljedeću odluku

ODLUKA
KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I
DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU
INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE
("SLUŽBENI GLASNIK BiH", BR. 61/04, 49/09, 42/12,
87/12, 32/13 i 38/22)

1. Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, koji čini sastavni dio ove Odluke, stupa na snagu na način predviđen člankom 10. naređenog zakona, na privremenom osnovu, sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u propisanoj formi.
3. Nakon izvršenja upute predviđene u stavku 7. ove Odluke, smatrat će se da razlozi kojima se opravdava uskraćivanje isplate profita Centralne banke Bosne i Hercegovine više ne postoje i da će shodno tome sredstva profita biti raspodijeljena u skladu s relevantnim odredbama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07". Profit Centralne banke Bosne i Hercegovine utvrđen od strane Upravnog vijeća Centralne banke raspodjeljuje se:
 - Središnjem izbornom povjerenstvu Bosne i Hercegovine u iznosu predviđenom u Završnom izvješću provedenih pilot projekata uvođenja novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini i studiji izvodljivosti za uvođenje specifičnih izbornih tehnologija u izborni proces Bosne i Hercegovine od 28. veljače 2025. godine. Ova raspodjela će poslužiti za pokriće svih troškova nabave izbornih tehnologija koje se uvode za potrebe Općih izbora u 2026. godini. Sredstva preostala nakon raspodjele izvršene u skladu sa stavkom 3. ove Odluke bit će raspoređena u proračun institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu, u korist institucija Bosne i Hercegovine.

4. Nakon podnošenja specificiranog proračunskog zahtjeva od strane Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine, ministar financija i trezora Bosne i Hercegovine će biti u obvezi da bez odlaganja stavi na raspolaganje zahtijevana sredstva na predmetnim ili namjenskim računima, bez obzira na status postupka usvajanja proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu. Ukoliko ministar raspodjelu ne izvrši u roku od sedam (7) dana od dana prijema relevantnog zahtjeva, zamjenik ministra će biti u obvezi da izvrši navedenu raspodjelu.
5. Iznos određen u skladu s ovom Odlukom bit će uvršten u prijedlog kao i u proračun institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu.
6. Bez obzira na predviđenu namjenu prihoda od putarina propisanu člankom 21., stavak (3) Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 50/08, 49/09, 32/13 i 91/17), a isključivo u svrhu provođenja Odluke Međunarodnog centra za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) u predmetu br. ARB/16/36 - Viaduct d.o.o. Portorož, Vladimir Zevnik i Boris Goljevšček protiv Bosne i Hercegovine od 18. travnja 2022. godine, uključujući i naknadnu odluku ICSID-a od 1. svibnja 2024. godine, iznos od 120 milijuna konvertibilnih maraka, koji bi približno trebao odgovarati obvezi utvrđenoj u ovim odlukama, a koji uključuje glavnice duga, kamatu i troškove postupka, odbija se od akumuliranog iznosa rezerve za poravnanje iz prihoda od putarina koji se drži na posebnom računu Centralne banke Bosne i Hercegovine. Ovaj odbitak će se smatrati iznosom koji odgovara udjelu Republike Srpske i bit će prenesen na Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine isključivo u svrhu provedbe odluke ICSID-a kako je ovdje navedeno.
7. Nakon prijenosa navedenih sredstava na račun koji dostavi Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, smatrat će se da su ova sredstva dostupna predlagatelju izvršenja (Viadukt et al) i neće se obračunavati niti isplatiti dodatna kamata sukladno ovoj Odluci. Ministar financija i trezora Bosne i Hercegovine će, postupajući s dužnom pažnjom, izvršiti isplatu ovih sredstava bez odlaganja nakon zaprimanja validnog zahtjeva od predlagatelja izvršenja. Centralna banka Bosne i Hercegovine izvršit će prijenos Ministarstvu financija i trezora Bosne i Hercegovine ekvivalentnog iznosa iz istog izvora koji će se odmah dodijeliti Federaciji Bosne i Hercegovine. Ukoliko ministar ne izvrši raspodjelu sredstava u roku od sedam (7) dana od primitka validnog zahtjeva, ili po primitku podataka o računu od Ministarstva financija Federacije Bosne i Hercegovine, zamjenik ministra dužan je izvršiti raspodjelu sredstava.
8. Pravobraniteljstvo Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine i BHANSA će odmah poduzeti aktivnosti s ciljem obustave izvršnih postupaka protiv financijskih interesa i imovine Bosne i Hercegovine i njezinih institucija.
9. Iznosi isplaćeni predlagatelju izvršenja u skladu sa stavkom 7. ove Odluke kao i svaki preostali iznos od 120 milijuna konvertibilnih maraka, koji će poslužiti za izmirenje svih troškova postupka nastalih iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, neće se smatrati budućim potraživanjem Republike Srpske sa računa namijenjenog za prikupljanje putarina ili od Federacije Bosne i Hercegovine ili Brčko distrikta Bosne i

Hercegovine. Tako isplaćeni iznosi smatrać će se utrošenim od strane Republike Srpske, a sva sredstva potrebna za ostvarenje namjena propisanih Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini, u iznosu čija je isplata izvršena u skladu sa stavkom 7. ove Odluke, bit će osigurana iz vlastitih finansijskih izvora Republike Srpske, uključujući njezin proračun.

10. Nakon što Upravni odbor usvoji metodologiju za raspodjelu prihoda od putarina u skladu sa Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17), bit će izvršena neophodna poravnanja između entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine uzimajući u obzir iznose isplaćene sukladno stavku 7. ove Odluke. U slučaju da je zbog izvršenja Odluke ICSID-a isplaćen veći iznos iz rezerve za poravnanje od onoga koji bi pripao Republici Srpskoj nakon konačnog poravnanja zasnovanog na metodologiji za raspodjelu prihoda od putarina usvojenoj od strane Upravnog odbora, sredstva prikupljena iz prihoda od putarina neće se raspoređivati Republici Srpskoj dok se u cijelosti ne izmire eventualna potraživanja Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a što je Uprava za neizravno oporezivanje dužna realizirati neovisno o dodatnim nalogima ili instrukcijama nadležnih organa.

Broj 19/25

17. srpnja 2025. godine
Sarajevo

Visoki predstavnik
Christian Schmidt

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), u članku 2. (Definicije), stavku (1), točka j) mijenja se i glasi:

- "j) Rashodi: predstavljaju umanjenje proračunskih resursa i čine ih, između ostalog: tekući troškovi (plaće i naknade za uposlene, materijalni troškovi i usluge, troškovi osiguranja, bankarske usluge i ugovorene usluge), sva servisiranja duga, kao i servisiranje finansijskih obveza iz pravomoćnih i izvršnih sudskih odluka ili pravomoćnih i izvršnih odluka drugih relevantnih tijela, u kojima je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik, tekući grantovi, kapitalni izdaci, grantovi dodijeljeni ostalim razinama vlasti, subvencije i donacije."

Članak 2.

U članku 8. (Sadržaj Proračuna), stavku (2), pod točkom b), alineja 3. mijenja se tako što se dodaje sljedeći tekst na kraju postojeće odredbe, koji glasi:

"uključujući i podatke o servisiranju finansijskih obveza iz pravomoćnih i izvršnih sudskih odluka ili pravomoćnih i izvršnih odluka drugih relevantnih tijela, u kojima je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik, ukoliko se izvršenje takve obveze vrši iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine."

Članak 3.

Članak 14. (Rashodi) mijenja se tako što se dodaje novi stavak (9), koji glasi:

- "(9) U slučajevima kada je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik u skladu sa pravomoćnom i izvršnom sudskom odlukom ili pravomoćnom i izvršnom odlukom drugih

relevantnih tijela, donesenom na osnovu međunarodnog bilateralnog ili multilateralnog sporazuma čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina, kojom je sama obveza utemeljena na investicijskom ili komercijalnom ugovornom odnosu između organa vlasti entiteta, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ili organa na nižoj razini vlasti sa stranim investitorom, te je ista rezultat činjenja ili nečinjenja tog organa kako je utvrđeno narečenom odlukom, organ odgovoran za takvo činjenje ili nečinjenje (u daljnjem tekstu: stvarni dužnik) dužan je bez odlaganja, a najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana pravomoćnosti i izvršnosti navedene odluke, osigurati sredstva neophodna za izvršenje te odluke ili izravno izmiriti finansijsku obvezu predlagatelju izvršenja. Rashodi po osnovu izvršenja tih finansijskih obveza mogu se realizirati preko Centralne banke Bosne i Hercegovine, korištenjem sredstava osiguranih u skladu sa stavkom (7) ovog članka i člankom 13., stavak (3) ovog zakona, na osnovu ugovora iz stavka (8) ovog članka."

Članak 4.

Iza članka 14., dodaje se novi članak 14a, koji glasi:

"Članak 14a

(Ugovor sa stranim investitorom)

Prilikom sklapanja ugovora sa stranim investitorima, neovisno o tome da li strani investitor ima registriranu pravnu osobu u Bosni i Hercegovini, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, ili organ na bilo kojoj drugoj razini vlasti, su dužni u ugovor uvrstiti odredbu kojom se izričito i nedvojbeno utvrđuje da će odgovornosti za eventualno nastalu štetu koja proizlazi iz takvog ugovora snositi isključivo predmetni ugovorni organ.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika ili jedan dan nakon objave u "Službenom glasniku BiH", u ovisnosti o tome koji od ova dva datuma prije nastupi.

ОДЛУКА ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА

Користећи се овлашћењима која су високом представнику дата чланом V Анекса 10. (Споразум о цивилној имплементацији Мировног уговора) Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Општи оквирни споразум за мир), према којем је високи представник коначни ауторитет у земљи за тумачење наведеног Споразума о цивилној имплементацији Мировног уговора, и чланом II.1.(д) претходно наведеног Споразума, који од високог представника захтијева да "олакша рјешавање било којих потешкоћа које се појаве у вези са цивилном имплементацијом Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, када високи представник оцијени неопходним";

Позивајући се на став XI.2 Закључака Конференције за имплементацију мира одржане у Бону 9. и 10. децембра 1997. године, у којем је Савјет за имплементацију мира поздравило наmjеру високог представника да употреби свој коначни ауторитет у земљи у вези с тумачењем Споразума о имплементацији цивилног дијела Мировног уговора, како би помогао у изналажењу рјешења за проблеме у складу с горе наведеним, "доношењем обавезујућих одлука, када то оцијени неопходним", о одређеним питањима, укључујући и (према тачки (ц) става XI.2. "мјере којима се осигурава имплементација Мировног споразума на цијелој територији Босне и Херцеговине и њених ентитета";

Подсјећајући такође да је Савјет безбједности Уједињених нација у више наврата потврдио својим резолуцијама донесеним на основу поглавља VII Повеље Уједињених нација да улога високог представника као коначног ауторитета у земљи у погледу имплементације Анекса 10. Дејтонског мировног споразума укључује "овлаштење за доношење обавезујућих одлука када оцијени да је то неопходно о питањима која је Савјет за имплементацију мира разматрао у Бону 9. и 10. децембра 1997. године";

Забринут због тога што се Босна и Херцеговина суочава са бројним тужбеним захтјевима из арбитража по основу билатералних споразума о заштити инвестиција те да ови захтјеви представљају значајан ризик за финансијску одрживост Босне и Херцеговине и констатујући да не постоји законски механизам за извршење арбитражних одлука на начин на који се осигурава очување институционалног интегритета и функционалне стабилности државе;

Напомињући да овакво стање указује на системски недостатак у осигуравању да обавезе које произлазе из дјеловања одговорног субјекта преузима тај субјект и да покретање извршних поступака против Босне и Херцеговине, нарочито оних којим се тражи исплата из државног буџета, директно угрожава финансијске интересе и имовину кључних институција, укључујући Централну банку Босне и Херцеговине и Агенцију за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSA). Такви поступци угрожавају не само нормално функционисање ових институција него и статус државе у међународним финансијским односима;

Напомињући такође да ови извршни поступци имају негативан утицај на расподелу средстава која су потребна Централној изборној комисији за увођење изборних технологија у изборни процес - пријеко потребних за јачање изборног интегритета и транспарентности у складу с међународним демократским стандардима. Ову забринутост додатно појачава и чињеница да буџет институција Босне и Херцеговине и њених међународних обавеза за 2025. годину још није усвојен, те да у постојећем нацрту Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине није предвиђено финансирање за потребе набавке изборних технологија;

Имајући у виду недавне догађаје у вези с одлуком Међународног центра за рјешавање инвестиционих спорова (ICSID) у арбитражном предмету Вијадукт д.о.о. Портторож, Владимир Зевник и Борис Гољевшчек против Босне и Херцеговине (предмет бр. АРБ/16/36), која укључује одлуку од 18. априла 2022. године и одлуку ICSID-а о захтјеву за поништење из маја 2024. (у даљем тексту: Одлука ICSID-а), у којима је потврђено право подносилаца тужбеног захтјева на накнаду штете у износу од 39,8 милиона евра, са каматом која се обрачунава по пондерисаној просјечној цијени капитала (енгл. WACC rate) од новембра 2021. године и од маја 2024. године до датума коначне исплате;

Свјестан да ова обавеза накнаде произлази из билатералног Споразума између Босне и Херцеговине и Републике Словеније о реципрочном унапређењу и заштити инвестиција, ратификованог у јануару 2002. године ("Службени гласник БиХ", бр. 2/02), који је закључен у циљу унапређења и заштите инвестиција гарантовањем праведног и равноправног третмана и изричитим признавањем надлежности ICSID-а за рјешавање инвестиционих спорова у којима није постигнуто споразумно рјешење;

Присјећајући се да је Одлуком ICSID-а недвосмислено утврђено да су органи власти Републике Српске искључиво одговорни за штете настале додјелом концесије у 2004.

години у сврху изградње двије хидроелектране на ријеци Врбас и за једнострани раскид те концесије у 2016. години; те да Босна и Херцеговина и њене институције нису имале учешћа у овим радњама, нити је дато одобрење за споменуте радње, док с друге стране Република Српска никада није ни оспаравала властиту улогу или одговорност по том питању;

Напомињући да су 2017. године, Босна и Херцеговина (коју је заступао тадашњи предједавајући Савјета министара, г. Денис Звиздић) и Република Српска (коју је заступала тадашња предједница Владе Републике Српске, гђа. Жељка Цвијановић) закључили Споразум о међусобним правима и обавезама у вези са арбитражним поступком у овом предмету (објављен у "Службеном гласнику БиХ", Но. 54/17; у даљем тексту: Споразум из 2017. године);

Напомињући такође да је према овом Споразуму из 2017. године Влада Републике Српске преузела пуну одговорност за покриће свих трошкова правног и арбитражног поступка, укључујући и све финансијске обавезе проистекле из коначне одлуке ICSID-а, те се изричито обавезала да ће исплатити све износе накнада у име Босне и Херцеговине у утврђеним роковима, по пријему документованог захтјева од Правобранилаштва Босне и Херцеговине;

С обзиром да, упркос поновљеним захтјевима за исплату које је у складу са Споразумом из 2017. године подносило Правобранилаштво Босне и Херцеговине, Република Српска није поступила у складу са преузетим обавезама, што је довело до покретања извршног поступка против Босне и Херцеговине, у којем се тражи наплата из буџета Босне и Херцеговине и утиче на међународну финансијску одговорност државе, те да ове извршне мјере такође угрожавају имовину и финансијске интересе Босне и Херцеговине и њених институција;

Узимајући у обзир да се извршним мјерама - како домаћим тако и међународним - доводи у опасност не само редовно функционисање државних институција, него и имовина Централне банке Босне и Херцеговине, укључујући и зграде њених регионалних уреда, како је потврђено првостепеним судским одлукама у Мостару (20. марта 2025. године) и Бања Луци (4. јуна 2025. године), те финансијски интереси Босне и Херцеговине, како је потврђено у првостепеној одлуци у Сарајеву, као и финансијски интереси Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине (BHANSA), чији приход је блокиран од стране организације EUROCONTROL на основу одлуке надлежног органа у Бриселу;

Уважавајући напоре које су предузели органи власти Босне и Херцеговине на имплементацији Одлуке ICSID-а, настојећи да издвоје средства за исплату из буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине. Ти напори су имали за циљ не само да се елиминише непосредна опасност за функционисање кључних државних институција, него и то да се спријечи акумулација камате на износ главнице финансијске обавезе - т.ј. акумулација које сваки протеклим даном све више ограничава могућности Босне и Херцеговине да испуни ову обавезу;

Напомињући међутим да такви напори нису довели до намјераваног резултата. Конкретно, Централна банка Босне и Херцеговине није провела приједлог Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да се утврђена финансијска обавеза намири из профита Централне банке. Наиме, Централна банка је такву одлуку утемељила на законској дужности да заштити своју имовину и пословање, имајући у виду извршне поступке који се тренутно воде пред неколико домаћих судова, укључујући и судове у Мостару и

Бања Луци, а који представљају непосредан ризик по имовину Централне банке;

С обзиром да до сада буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2025. годину још увијек није усвојен, те да нацрт Буџета не предвиђа издвајање средстава намијењених за исплату обавеза у вези с одлуком ICSID-а, будући да је таква обавеза настала услед поступања органа власти Републике Српске; те да у буџету Републике Српске за 2025. годину такође није предвиђено испуњавање ове обавезе;

Узимајући у обзир такође да су резерве за поравнања прихода од путарина које су акумулисане на посебном рачуну код Централне банке Босне и Херцеговине и даље блокиране, будући да методологија за распојелу тог прихода између ентитета није усаглашена у Управном одбору система индиректног опорезивања;

Наглашавајући да овдје није сврха признавање нити поравнање потраживања страног инвеститора, будући да је наведено потраживање већ признато и прихваћено од стране надлежних домаћих судова и Споразумом између Сајета министара Босне и Херцеговине и Владе Републике Српске из 2017. године, него је сврха утврђивање извора финансијских средстава потребних за испуњавање обавеза Републике Српске, те уклањање препрека за усвајање буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2025. годину;

Независно од прописане намјене ових средстава утврђене одредбама члана 21., став (3) Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04, 34/07, 49/09 и 91/17), ова резерва представља једини расположиви извор средстава довољан за имплементацију Одлуке ICSID-а. Претпоставља се да износ неопходан за извршење приближно одговара удјелу Републике Српске у овом приходу, те да кориштење ових средстава неће пореметити фискалну равнотежу на било којем нивоу власти. У овом изузетном случају мора се узети у обзир кориштење овог извора средстава;

Уважавајући могућност да, након што буде усвојена методологија за распојелу прихода од путарина, измирење обавезе Републике Српске из тренутно расположивих средстава прихода од путарина - која обухватају удјеле Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине - може довести до исплате износа који је већи од износа на који Република Српска има право. У том случају, Република Српска не би добила никакве даље исплате из овог извора све док евентуална потраживања Федерације Босне и Херцеговине или Брчко дистрикта Босне и Херцеговине не буду у потпуности измирена, у складу с коначним поравнањем;

Изражавајући забринутост што Одлука ICSID-а представља не само непосредан ризик по буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине, него и што указује на одсуство законски успостављеног механизма у Босни и Херцеговини којим би се омогућило извршење таквих одлука без угрожавања интегритета и функционисања државних институција. Овим се наглашава постојање системског недостатка у осигуравању да обавезе које произлазе из радњи одговорног субјекта буду прописно измирене од стране тог субјекта. Поред тога, на основу акта бр. 01-07-2-ПБиХ-63/25, којег је 24. априла 2025. године Представничком дому Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доставило Правобранилаштво Босне и Херцеговине, држава се суочава са још неколико тужбених захтјева из инвестиционих арбитража по основу билатералних инвестиционих споразума, који подразумевају могућа потраживања новчаних накнада у

износу који премашује 1,5 милијарду конвертибилних марака;

С обзиром да Босна и Херцеговина нема правни механизам којим би се орган одговоран за повреду билатералних инвестиционих споразума могао принудити на исплату накнаде - а у свјетлу одбијања Републике Српске да поступи у складу с арбитражним одлукама у предмету Вијадукт, упркос њеним обавезама према Споразуму из 2017. године са Босном и Херцеговином о међусобним правима и обавезама у том поступку;

Напомињући такође чињеницу да се билатералним инвестиционим споразумом од Босне и Херцеговине захтијева да обезбједи правну заштиту инвестиције, и да се Уставом [члан III/2.6)] обавезују ентитети да ће пружити сву потребну помоћ држави у испуњавању њених међународних обавеза, неопходно је да Босна и Херцеговина донесе законодавне мјере којима се гарантује пуно извршавање арбитражних одлука од стране нижих нивоа власти у интересу инвеститора;

Узимајући у обзир и имајући у виду све претходно наведено, високи представник овим доноси сљедећу одлуку

**ОДЛУКА
КОЈОМ СЕ ДОНОСИ ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И
ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ
ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
("СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БиХ", БР. 61/04, 49/09, 42/12,
87/12, 32/13 и 38/22)**

1. Одлука којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ступа на снагу одмах и одмах се објављује се на службеној интернет страници Канцеларије високог представника и у "Службеном гласнику БиХ".
2. Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, који чини саставни дио ове Одлуке, ступа на снагу на начин предвиђен чланом 10. наведеног закона, на привременој основи, све док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у прописаној форми.
3. Након извршења упуства предвиђеног у ставу 7. ове Одлуке, сматраће се да разлици којима се оправдава ускраћивање исплате профита Централне банке Босне и Херцеговине више не постоје и да ће сходно томе средства профита бити распојелена у складу с релевантним одредбама Закона о Централној банци Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 и 32/07". Профит Централне банке Босне и Херцеговине утврђен од стране Управног вијећа Централне банке распојелује се:
 - Централној изборној комисији и Босне и Херцеговине у износу предвиђеном у Завршном извјештају проведених пилот пројеката увођења нових технологија у изборни процес у Босни и Херцеговини и студији изводљивости за увођење специфичних изборних технологија у изборни процес Босне и Херцеговине од 28. фебруара 2025. године. Ова распојела ће послужити за покриће свих трошкова набавке изборних технологија које се уводе за потребе Општих избора у 2026. години. Средства преостала након распојеле извршене у складу са ставом 3. ове Одлуке ће бити распоређена у буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2025. годину, у корист институција Босне и Херцеговине.

4. Након подношења специфицираног буџетског захтјева од стране Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, министар финансија и трезора Босне и Херцеговине ће бити у обавези да без одлагања стави на располагање захтијевана средства на предметним или намјенским рачунима, без обзира на статус поступка усвајања буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2025. годину. Уколико министар распоједу не изврши у року од седам (7) дана од дана пријема релевантног захтјева, замјеник министра ће бити у обавези да изврши наведену распоједу.
5. Износ одређен у складу с овом Одлуком биће уврштен у приједлог као и у буџет институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2025. годину.
6. Без обзира на предвиђену намјену прихода од путарина прописану чланом 21., став (3) Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 50/08, 49/09, 32/13 и 91/17), а искључиво у сврху провођења Одлуке Међународног центра за рјешавање инвестиционих спорова (ICSID) у предмету бр. АРБ/16/36 - Вијадукт д.о.о. Порторож, Владимир Зевник и Борис Гољевшчек против Босне и Херцеговине од 18. априла 2022. године, укључујући и накнадну одлуку ICSID-а од 1. маја 2024. године, износ од 120 милиона конвертибилних марака, који би приближно требао одговарати обавези утврђеној у овим одлукама, а који укључује главницу дуга, камату и трошкове поступка, одбија се од акумулисаног износа резерве за поравнање из прихода од путарина који се држи на посебном рачуну Централне банке Босне и Херцеговине. Овај одбитак ће се сматрати износом који одговара удјелу Републике Српске и бит ће пренесен на Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине искључиво у сврху provedбе одлуке ICSID-а како је овдје наведено.
7. Након преноса наведених средстава на рачун који достави Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, сматраће се да су ова средства доступна предлагаоцу извршења (Вијадукт ет ал) и неће се обрачунавати нити исплатити додатна камата, у складу са овом Одлуком. Министар финансија и трезора Босне и Херцеговине ће, поступајући с дужном пажњом, извршити исплату ових средстава без одлагања након запримања валидног захтјева од предлагача извршења. Централна банка Босне и Херцеговине ће извршити пренос Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине еквивалентног износа из истог извора који ће се одмах додијелити Федерацији Босне и Херцеговине. Уколико министар не изврши распоједу средстава у року од седам (7) дана од пријема валидног захтјева, или по пријему података о рачуну од Министарства финансија Федерације Босне и Херцеговине, замјеник министра дужан је извршити распоједу средстава.
8. Правобранилаштво Босне и Херцеговине, Централна банка Босне и Херцеговине и BHANSA ће одмах предузети активности са циљем обуставе извршних поступака против финансијских интереса и имовине Босне и Херцеговине и њених институција.
9. Износи исплаћени предлагачу извршења у складу са ставом 7. ове Одлуке, као и сваки преостали износ од 120 милиона конвертибилних марака, који ће послужити за измирење свих трошкова поступка насталих из буџета институција Босне и Херцеговине и

међународних обавеза Босне и Херцеговине, неће се сматрати будућим потраживањем Републике Српске са рачуна намијењеног за прикупљање путарина или од Федерације Босне и Херцеговине или Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Тако исплаћени износи сматраће се утрошеним од стране Републике Српске, а сва средства потребна за остварење намјена прописаних Законом о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини, у износу чија је исплата извршена у складу са ставом 7. ове Одлуке, биће обезбијеђена из властитих финансијских извора Републике Српске, укључујући њен буџет.

10. Након што Управни одбор усвоји методологију за распоједу прихода од путарина у складу са Законом о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04, 34/07, 49/09 и 91/17), биће извршена неопходна поравнања између ентитета и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, узимајући у обзир износ исплаћене у складу са ставом 7. ове Одлуке. У случају да је због извршења Одлуке ICSID-а исплаћен већи износ из резерве за поравнање од онога који би припао Републици Српској након коначног поравнања заснованог на методологији за распоједу прихода од путарина усвојеној од стране Управног одбора, средства прикупљена из прихода од путарина неће се распоређивати Републици Српској док се у цијелости не измире евентуална потраживања Федерације Босне и Херцеговине и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, а што је Управа за индиректно опорезивање дужна реализовати независно од додатних налога или инструкција надлежних органа.

Број 19/25

17. јула 2025. године
Сарајево

Високи представник
Кристијан Шмит

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У закону о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), у члану 2. (Дефиниције), ставу (1), тачка ј) мијења се и гласи:

"ј) Расходи: представљају умањење буџетских ресурса и чине их, између осталог: текући трошкови (плате и накнаде за запослене, материјални трошкови и услуге, трошкови осигурања, банкарске услуге и уговорене услуге), сва сервисирања дуга, као и сервисирање финансијских обавеза из правоснажних и извршних судских одлука или правоснажних и извршних одлука других релевантних тијела, у којима је Босна и Херцеговина одређена као дужник, текући грантови, капитални издаци, грантови додијељени осталим нивоима власти, субвенције и донације."

Члан 2.

У члану 8. (Садржај Буџета), ставу (2), под тачком б), алинеја 3. мијења се тако што се додаје сљедећи текст на крају постојеће одредбе, који гласи:

"укључујући и податке о сервисирању финансијских обавеза из правоснажних и извршних судских одлука или

правоснажних и извршних одлука других релевантних тијела, у којима је Босна и Херцеговина одређена као дужник, уколико се извршење такве обавезе врши из буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине."

Члан 3.

Члан 14. (Расходи) мијења се тако што се додаје нови став (9), који гласи:

"(9) У случајевима када је Босна и Херцеговина одређена као дужник у складу са правоснажном и извршном судском одлуком или правоснажном и извршном одлуком других релевантних тијела, донесеном на основу међународног билатералног или мултилатералног споразума чији је потписник Босна и Херцеговина, којом је сама обавеза утемељена на инвестиционом или комерцијалном уговорном односу између органа власти ентитета, Брчко дистрикта Босне и Херцеговине или органа на нижем нивоу власти са страним инвеститором, те је иста резултат чињења или нечињења тог органа како је утврђено наведеном одлуком, орган одговоран за такво чињење или нечињење (у даљем тексту: стварни дужник) дужан је без одлагања, а најкасније у року од тридесет (30) дана од дана правоснажности и извршности наведене одлуке, обезбједити средства неопходна за извршење те одлуке или директно измирити финансијску обавезу предлагачу извршења. Расходи по основу извршења тих финансијских обавеза могу се реализовати преко Централне банке Босне и Херцеговине, кориштењем средстава обезбјеђених у складу са ставом (7) овог члана и чланом 13., став (3) овог закона, на основу уговора из става (8) овог члана."

Члан 4.

Иза члана 14., додаје се нови члан 14а, који гласи:

"Члан 14а

(Уговор са страним инвеститором)

Приликом склапања уговора са страним инвеститорима, независно од тога да ли страни инвеститор има регистровано правно лице у Босни и Херцеговини, Федерација Босне и Херцеговине, Република Српска, Брчко дистрикт Босне и Херцеговине, или орган на било којем другом нивоу власти, су дужни у уговор уврстити одредбу којом се изричито и недвосмислено утврђује да ће одговорности за евентуално насталу штету која проистиче из таквог уговора сносити искључиво предметни уговорни орган.

Члан 5.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на службеној интернет страници Канцеларије високог представника или један дан након објаве у "Службеном гласнику БиХ", у зависности од тога који од ова два датума прије наступи.

ODLUKA VISOKOG PREDSTAVNIKA

Koristeći se овлашћењима која су visokom predstavniku дана чланом V Анекса 10. (Споразум о цивилној provedbi Мировног уговора) Опћег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Опћи оквирни споразум за мир), према којем је visoki predstavnik konačni autoritet у земљи за тумачење наведеног Споразума о цивилној provedbi Мировног уговора, и чланом II.1.(d) prethodno наведеног Споразума, који од visokог представника захтијева да "olakša rješavanje било којих poteškoća које се појаве у вези са цивилном provedбом Опћег

оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, када visoki predstavnik ocijeni neophodnim";

Pozivajući se на став XI.2 Zaključaka Konferencije за implementaciju mira održane у Bonu 9. и 10. decembra 1997. godine, у којем је Vijeće за implementaciju mira pozdravilo namjerу visokог представника да upotrijebi svoj konačni autoritet у земљи у вези с тумачењем Споразума о provedbi цивилног дијела Мировног уговора, како би pomogao у iznalaženju rješenja за probleme у складу с gore наведеним, "donošenjem обавезујућих одлука, када то ocijeni neophodnim", о одређеним питањима, укључујући и (prema tački (c) stava XI.2. "mjere којима се osigurava implementacija Мировног споразума на cijeloj teritoriji Босне и Херцеговине и njenih entiteta";

Podsjećajući takođe да је Vijeće сигурности Ujedinjenih naroda у више navrata potvrdilo svojim rezolucijama donesenim на основу поглавља VII Povelje Ujedinjenih naroda да uloga visokог представника као konačnog autoriteta у земљи у pogledu implementacije Анекса 10. Dejtonskog мировног споразума укључује "ovlaštenje за donošenje обавезујућих одлука када ocijeni да је то neophodno о питањима која је Vijeće за implementaciju mira razmatralo у Bonu 9. и 10. decembra 1997. godine";

Zabrinut zbog toga što се Босна и Херцеговина suočava са brojним tužbenim zahtjevima из arbitraža по основу bilateralnih sporazuma о zaštiti investicija те да ови zahtjevi predstavljaju značajan rizik за финансијску održivost Босне и Херцеговине и konstatirajući да не постоји zakonski mehanizam за извршење arbitražних одлука на начин на који се osigurava očuvanje institucionalnog integriteta и funkcionalne stabilnosti државе;

Napominjući да овакво stanje ukazuje на sistemski nedostatak у osiguravanju да обавезе које произлазе из djelovanja одговорног subjekta preuzима тај subjekt и да pokretanje извршних postupaka protiv Босне и Херцеговине, нарочито оних којим се traži isplata из државног budžeta, direktno угрожава финансијске interese и imovину ključних institucija, укључујући Centralnu banku Босне и Херцеговине и Agenciju за pružanje usluga у zračној plovидbi Босне и Херцеговине (BHANSA). Takvi postupci угрожавају не само normalно функционирање ових institucija него и status државе у међународним финансијским односима;

Napominjući takođe да ови извршни postupci имају негативан utjecaj на raspodјелу sredstava која су potrebna Centralној изборној komisiji за uvođenje изборних tehnologija у изборни proces - priјеко потребних за jačanje изборног integriteta и transparentности у складу с међународним демократским standardima. Ову zabrinutost dodatно pojačava и činjenica да budžet institucija Босне и Херцеговине и njenih међународних обавеза за 2025. godinu још nije usvoјен, те да у postojećем nacrtu Budžeta institucija Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине nije predviђено finansiranje за potrebe nabavke изборних tehnologija;

Imajući u vidu nedavne događaje у вези с odlukом Međunarодног centra за rješavanje investicionih sporova (ICSID) у arbitražном predmetu Viaduct d.o.o. Portorož, Vladimir Zevnik и Boris Goljevšček protiv Босне и Херцеговине (predmet br. ARB/16/36), која укључује одлуку од 18. aprila 2022. godine и одлуку ICSID-a о zahtјеву за поништење из maja 2024. (у даљем тексту: Odluka ICSID-a), у којима је potvrђено pravo podnosilaca tužbenог zahtјева на naknadу štete у износу од 39,8 miliona EUR, са kamatom која се obračunava по ponderiranoј prosječnoј cijeni kapitala (engl. WACC rate) од novembra 2021. godine и од maja 2024. godine до datuma konačne isplate;

Svjestan да ова obaveza naknade произлази из bilateralног Споразума између Босне и Херцеговине и Republike Slovenije о reciproчном unapređenju и zaštiti investicija, ratificiranог у januarу 2002. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 2/02), који је zaključen у cilju unapređenja и zaštite investicija garantiranjem

pravičnog i ravnopravnog tretmana i izričitim priznavanjem nadležnosti ICSID-a za rješavanje investicionih sporova u kojima nije postignuto sporazumno rješenje;

Prisjećajući se da je Odlukom ICSID-a nedvosmisleno utvrđeno da su organi vlasti Republike Srpske isključivo odgovorni za štete nastale dodjelom koncesije u 2004. godini u svrhu izgradnje dvije hidroelektrane na rijeci Vrbas i za jednostrani raskid te koncesije u 2016. godini; te da Bosna i Hercegovina i njene institucije nisu imale učešća u ovim radnjama, niti je dato odobrenje za spomenute radnje, dok s druge strane Republika Srpska nikada nije ni osporavala vlastitu ulogu ili odgovornost po tom pitanju;

Napominjući da su 2017. godine, Bosna i Hercegovina (koju je zastupao tadašnji predsjedavajući Vijeća ministara, g. Denis Zvizdić) i Republika Srpska (koju je zastupala tadašnja predsjednica Vlade Republike Srpske, gđa. Željka Cvijanović) zaključili Sporazum o međusobnim pravima i obavezama u vezi s arbitražnim postupkom u ovom predmetu (objavljen u "Službenom glasniku BiH", No. 54/17; u daljem tekstu: Sporazum iz 2017. godine);

Napominjući takođe da je prema ovom Sporazumu iz 2017. godine Vlada Republike Srpske preuzela punu odgovornost za pokriće svih troškova pravnog i arbitražnog postupka, uključujući i sve finansijske obaveze proistekle iz konačne odluke ICSID-a, te se izričito obavezala da će isplatiti sve iznose naknada u ime Bosne i Hercegovine u utvrđenim rokovima, po prijemu dokumentiranog zahtjeva od Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine;

S obzirom da, uprkos ponovljenim zahtjevima za isplatu koje je u skladu sa Sporazumom iz 2017. godine podnosilo Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, Republika Srpska nije postupila u skladu sa preuzetim obavezama, što je dovelo do pokretanja izvršnog postupka protiv Bosne i Hercegovine, u kojem se traži naplata iz budžeta Bosne i Hercegovine i utječe na međunarodnu finansijsku odgovornost države, te da ove izvršne mjere takođe ugrožavaju imovinu i finansijske interese Bosne i Hercegovine i njenih institucija;

Uzimajući u obzir da se izvršnim mjerama - kako domaćim tako i međunarodnim - dovodi u opasnost ne samo redovno funkcioniranje državnih institucija, nego i imovina Centralne banke Bosne i Hercegovine, uključujući i zgrade njenih regionalnih ureda, kako je potvrđeno prvostepenim sudskim odlukama u Mostaru (20. marta 2025. godine) i Banja Luci (4. juna 2025. godine), te finansijski interesi Bosne i Hercegovine, kako je potvrđeno u prvostepenoj odluci u Sarajevu, kao i finansijski interesi Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA), čiji prihod je blokiran od strane organizacije EUROCONTROL na osnovu odluke nadležnog organa u Briselu;

Uvažavajući napore koje su preduzeli organi vlasti Bosne i Hercegovine na provedbi Odluke ICSID-a, nastojeći da izdvoje sredstva za isplatu iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine. Ti naponi su imali za cilj ne samo da se eliminiira neposredna opasnost za funkcioniranje ključnih državnih institucija, nego i to da se spriječi akumuliranje kamate na iznos glavnice finansijske obaveze - t.j. akumuliranje koje svakim proteklom danom sve više ograničava mogućnosti Bosne i Hercegovine da ispuni ovu obavezu;

Napominjući međutim da takvi naponi nisu doveli do namjeravanog rezultata. Konkretno, Centralna banka Bosne i Hercegovine nije provela prijedlog Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine da se utvrđena finansijska obaveza namiri iz profita Centralne banke. Naime, Centralna banka je takvu odluku utemeljila na zakonskoj dužnosti da zaštiti svoju imovinu i poslovanje, imajući u vidu izvršne postupke koji se trenutno vode pred nekoliko domaćih sudova, uključujući i sudove u Mostaru i

Banja Luci, a koji predstavljaju neposredan rizik po imovinu Centralne banke;

S obzirom da do sada budžet institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu još uvijek nije usvojen, te da nacrt Budžeta ne predviđa izdvajanje sredstava namijenjenih za isplatu obaveza u vezi s odlukom ICSID-a, budući da je takva obaveza nastala uslijed postupanja organa vlasti Republike Srpske; te da u budžetu Republike Srpske za 2025. godinu takođe nije predviđeno ispunjavanje ove obaveze;

Uzimajući u obzir takođe da su rezerve za poravnanja prihoda od putarina koje su akumulirane na posebnom računu kod Centralne banke Bosne i Hercegovine i dalje blokirane, budući da metodologija za raspodjelu tog prihoda između entiteta nije usaglašena u Upravnom odboru sistema indirektnog oporezivanja;

Naglašavajući da ovdje nije svrha priznavanje niti poravnanje potraživanja stranog investitora, budući da je navedeno potraživanje već priznato i prihvaćeno od strane nadležnih domaćih sudova i Sporazumom između Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srpske iz 2017. godine, nego je svrha utvrđivanje izvora finansijskih sredstava potrebnih za ispunjavanje obaveza Republike Srpske, te uklanjanje prepreka za usvajanje budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu;

Neovisno o propisanoj namjeni ovih sredstava utvrđenoj odredbama člana 21., stav (3) Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17), ova rezerva predstavlja jedini raspoloživi izvor sredstava dovoljan za provedbu Odluke ICSID-a. Pretpostavlja se da iznos neophodan za izvršenje približno odgovara udjelu Republike Srpske u ovom prihodu, te da korištenje ovih sredstava neće poremetiti fiskalnu ravnotežu na bilo kojem nivou vlasti. U ovom izuzetnom slučaju mora se uzeti u obzir korištenje ovog izvora sredstava;

Uvažavajući mogućnost da, nakon što bude usvojena metodologija za raspodjelu prihoda od putarina, izmirenje obaveze Republike Srpske iz trenutno raspoloživih sredstava prihoda od putarina - koja obuhvataju udjele Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine - može dovesti do isplate iznosa koji je veći od iznosa na koji Republika Srpska ima pravo. U tom slučaju, Republika Srpska ne bi dobila nikakve dalje isplate iz ovog izvora sve dok eventualna potraživanja Federacije Bosne i Hercegovine ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne budu u potpunosti izmirena, u skladu s konačnim poravnanjem;

Izražavajući zabrinutost što Odluka ICSID-a predstavlja ne samo neposredan rizik po budžet institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, nego i što ukazuje na odsustvo zakonski uspostavljenog mehanizma u Bosni i Hercegovini kojim bi se omogućilo izvršenje takvih odluka bez ugrožavanja integriteta i funkcioniranja državnih institucija. Ovim se naglašava postojanje sistemskog nedostatka u osiguravanju da obaveze koje proizlaze iz radnji odgovornog subjekta budu propisno izmirene od strane tog subjekta. Pored toga, na osnovu akta br. 01-07-2-PBiH-63/25, kojeg je 24. aprila 2025. godine Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dostavilo Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, država se suočava sa još nekoliko tužbenih zahtjeva iz investicionih arbitraža po osnovu bilateralnih investicionih sporazuma, koji podrazumijevaju moguća potraživanja novčanih naknada u iznosu koji premašuje 1,5 milijardu konvertibilnih maraka;

S obzirom da Bosna i Hercegovina nema pravni mehanizam kojim bi se organ odgovoran za povredu bilateralnih investicionih sporazuma mogao prinuditi na isplatu naknade - a u svjetlu odbijanja Republike Srpske da postupi u skladu s arbitražnim

odlukama u predmetu Viaduct, uprkos njenim obavezama prema Sporazumu iz 2017. godine sa Bosnom i Hercegovinom o međusobnim pravima i obavezama u tom postupku;

Napominjući takođe činjenicu da se bilateralnim investicionim sporazumom od Bosne i Hercegovine zahtijeva da osigura pravnu zaštitu investicije, i da se Ustavom [član III/2.b)] obavezuju entiteti da će pružiti svu potrebnu pomoć državi u ispunjavanju njenih međunarodnih obaveza, neophodno je da Bosna i Hercegovina donese zakonodavne mjere kojima se garantira puno izvršavanje arbitražnih odluka od strane nižih nivoa vlasti u interesu investitora;

Uzimajući u obzir i imajući u vidu sve prethodno navedeno, visoki predstavnik ovim donosi sljedeću odluku

ODLUKA

KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANSIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE ("SLUŽBENI GLASNIK BiH", BR. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22)

1. Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine stupa na snagu odmah i odmah se objavljuje se na službenoj internet stranici Ureda visokog predstavnika i u "Službenom glasniku BiH".
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, koji čini sastavni dio ove Odluke, stupa na snagu na način predviđen članom 10. navedenog zakona, na privremenoj osnovi, sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u propisanoj formi.
3. Nakon izvršenja upute predviđene u stavu 7. ove Odluke, smatrat će se da razlozi kojima se opravdava uskraćivanje isplate profita Centralne banke Bosne i Hercegovine više ne postoje i da će shodno tome sredstva profita biti raspodijeljena u skladu s relevantnim odredbama Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07". Profit Centralne banke Bosne i Hercegovine utvrđen od strane Upravnog vijeća Centralne banke raspodjeljuje se:
 - Centralnoj izbornoj komisiji i Bosne i Hercegovine u iznosu predviđenom u Završnom izvještaju provedenih pilot projekata uvođenja novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini i studiji izvodljivosti za uvođenje specifičnih izbornih tehnologija u izborni proces Bosne i Hercegovine od 28. februara 2025. godine. Ova raspodjela će poslužiti za pokriće svih troškova nabavke izbornih tehnologija koje se uvode za potrebe Općih izbora u 2026. godini. Sredstva preostala nakon raspodjele izvršene u skladu sa stavom 3. ove Odluke će biti raspoređena u budžet institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu, u korist institucija Bosne i Hercegovine.
4. Nakon podnošenja specificiranog budžetskog zahtjeva od strane Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, ministar finansija i trezora Bosne i Hercegovine će biti u obavezi da bez odlaganja stavi na raspolaganje zahtijevana sredstva na predmetnim ili namjenskim računima, bez obzira na status postupka usvajanja budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu. Ukoliko ministar raspodjelu ne izvrši u roku od sedam (7) dana od dana prijema relevantnog zahtjeva, zamjenik ministra će biti u obavezi da izvrši navedenu raspodjelu.
5. Iznos određen u skladu s ovom Odlukom bit će uvršten u prijedlog kao i u budžet institucija Bosne i Hercegovine i

međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2025. godinu.

6. Bez obzira na predviđenu namjenu prihoda od putarina propisanu članom 21., stav (3) Zakona o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 50/08, 49/09, 32/13 i 91/17), a isključivo u svrhu provođenja Odluke Međunarodnog centra za rješavanje investicionih sporova (ICSID) u predmetu br. ARB/16/36 - Viaduct d.o.o. Portorož, Vladimir Zevnik i Boris Goljevšček protiv Bosne i Hercegovine od 18. aprila 2022. godine, uključujući i naknadnu odluku ICSID-a od 1. maja 2024. godine, iznos od 120 miliona konvertibilnih maraka, koji bi približno trebao odgovarati obavezama utvrđenoj u ovim odlukama, a koji uključuje glavnica duga, kamatu i troškove postupka, odbija se od akumuliranog iznosa rezerve za poravnanje iz prihoda od putarina koji se drži na posebnom računu Centralne banke Bosne i Hercegovine. Ovaj odbitak će se smatrati iznosom koji odgovara udjelu Republike Srpske i bit će prenesen na Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine isključivo u svrhu provedbe odluke ICSID-a kako je ovdje navedeno.
7. Nakon prijenosa navedenih sredstava na račun koji dostavi Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, smatrat će se da su ova sredstva dostupna predlagatelju izvršenja (Viadukt et al) i neće se obračunavati niti isplatiti dodatna kamata, u skladu sa ovom Odlukom. Ministar finansija i trezora Bosne i Hercegovine će, postupajući s dužnom pažnjom, izvršiti isplatu ovih sredstava bez odlaganja nakon zaprimanja validnog zahtjeva od predlagatelja izvršenja. Centralna banka Bosne i Hercegovine će izvršiti prijenos Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine ekvivalentnog iznosa iz istog izvora koji će se odmah dodijeliti Federaciji Bosne i Hercegovine. Ukoliko ministar ne izvrši raspodjelu sredstava u roku od sedam (7) dana od prijema validnog zahtjeva, ili po prijemu podataka o računu od Ministarstva finansija Federacije Bosne i Hercegovine, zamjenik ministra dužan je izvršiti raspodjelu sredstava.
8. Pravobranilaštvo Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine i BHANSA će odmah preduzeti aktivnosti sa ciljem obustave izvršnih postupaka protiv finansijskih interesa i imovine Bosne i Hercegovine i njenih institucija.
9. Iznosi isplaćeni predlagatelju izvršenja u skladu sa stavom 7. ove Odluke, kao i svaki preostali iznos od 120 miliona konvertibilnih maraka, koji će poslužiti za izmirenje svih troškova postupka nastalih iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, neće se smatrati budućim potraživanjem Republike Srpske sa računa namijenjenog za prikupljanje putarina ili od Federacije Bosne i Hercegovine ili Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Tako isplaćeni iznosi smatrat će se utrošenim od strane Republike Srpske, a sva sredstva potrebna za ostvarenje namjena propisanih Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini, u iznosu čija je isplata izvršena u skladu sa stavom 7. ove Odluke, bit će osigurana iz vlastitih finansijskih izvora Republike Srpske, uključujući njen budžet.
10. Nakon što Upravni odbor usvoji metodologiju za raspodjelu prihoda od putarina u skladu sa Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17), bit će izvršena neophodna poravnanja između entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, uzimajući u obzir iznose isplaćene u skladu sa stavom 7. ove Odluke. U slučaju da je zbog izvršenja Odluke ICSID-a isplaćen veći iznos iz

rezerve za poravnanje od onoga koji bi pripao Republici Srpskoj nakon konačnog poravnanja zasnovanog na metodologiji za raspodjelu prihoda od putarina usvojenoj od strane Upravnog odbora, sredstva prikupljena iz prihoda od putarina neće se raspoređivati Republici Srpskoj dok se u cijelosti ne izmire eventualna potraživanja Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, a što je Uprava za indirektno oporezivanje dužna realizirati neovisno o dodatnim nalogima ili instrukcijama nadležnih organa.

Broj 19/25
17. jula 2025. godine
Sarajevo

Visoki predstavnik
Christian Schmidt

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANSIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

U zakonu o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), u članu 2. (Definicije), stavu (1), tačka j) mijenja se i glasi:

"j) Rashodi: predstavljaju umanjene budžetskih resursa i čine ih, između ostalog: tekući troškovi (plaće i naknade za zaposlene, materijalni troškovi i usluge, troškovi osiguranja, bankarske usluge i ugovorene usluge), sva servisiranja duga, kao i servisiranje finansijskih obaveza iz pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka ili pravosnažnih i izvršnih odluka drugih relevantnih tijela, u kojima je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik, tekući grantovi, kapitalni izdaci, grantovi dodijeljeni ostalim nivoima vlasti, subvencije i donacije."

Član 2.

U članu 8. (Sadržaj Budžeta), stavu (2), pod tačkom b), alineja 3. mijenja se tako što se dodaje sljedeći tekst na kraju postojeće odredbe, koji glasi:

"uključujući i podatke o servisiranju finansijskih obaveza iz pravosnažnih i izvršnih sudskih odluka ili pravosnažnih i izvršnih odluka drugih relevantnih tijela, u kojima je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik, ukoliko se izvršenje takve obaveze vrši iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine."

Član 3.

Član 14. (Rashodi) mijenja se tako što se dodaje novi stav (9), koji glasi:

"(9) U slučajevima kada je Bosna i Hercegovina određena kao dužnik u skladu sa pravosnažnom i izvršnom sudskom odlukom ili pravosnažnom i izvršnom odlukom drugih relevantnih tijela, donesenom na osnovu međunarodnog bilateralnog ili multilateralnog sporazuma čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina, kojom je sama obaveza utemeljena na investicionom ili komercijalnom ugovornom odnosu između organa vlasti entiteta, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ili organa na nižem nivou vlasti sa stranim investitorom, te je ista rezultat činjenja ili nečinjenja tog organa kako je utvrđeno navedenom odlukom, organ odgovoran za takvo činjenje ili nečinjenje (u daljem tekstu: stvarni dužnik) dužan je bez odlaganja, a najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana pravosnažnosti i izvršnosti navedene odluke, osigurati sredstva neophodna za izvršenje te odluke ili direktno izmiriti finansijsku obavezu predlagatelju izvršenja. Rashodi po osnovu izvršenja tih finansijskih obaveza mogu se realizirati preko Centralne banke Bosne i Hercegovine, korištenjem sredstava osiguranih u skladu sa stavom (7)

ovog člana i članom 13., stav (3) ovog zakona, na osnovu ugovora iz stava (8) ovog člana."

Član 4.

Iza člana 14., dodaje se novi član 14a, koji glasi:

"Član 14a

(Ugovor sa stranim investitorom)

Prilikom sklapanja ugovora sa stranim investitorima, neovisno o tome da li strani investitor ima registrirano pravno lice u Bosni i Hercegovini, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, ili organ na bilo kojem drugom nivou vlasti, su dužni u ugovor uvrstiti odredbu kojom se izričito i nedvosmisleno utvrđuje da će odgovornosti za eventualno nastalu štetu koja proizlazi iz takvog ugovora snositi isključivo predmetni ugovorni organ."

Član 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na službenoj internet stranici Ureda visokog predstavnika ili jedan dan nakon objave u "Službenom glasniku BiH", u zavisnosti od toga koji od ova dva datuma prije nastupi.

527

U tekstu Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, br. 19/25 ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), utvrđena je tehnička pogreška. Stoga je potrebno izvršiti sljedeći ispravak

ISPRAVAK ODLUKE VISOKOG PREDSTAVNIKA KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANSIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

U stavku 2. Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, br. 19/25, broj "10" zamjenjuje se brojem "5".

Nakon ovog ispravka, stavak 2. Odluke visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine glasi:

"2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, koji čini sastavni dio ove Odluke, stupa na snagu na način predviđen člankom 5. naređenog zakona, na privremenom osnovu, sve dok ga Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ne usvoji u propisanoj formi."

У тексту Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, бр. 19/25 ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), утврђена је техничка грешка. Стога је потребно извршити сљедећу исправку

ИСПРАВКА ОДЛУКЕ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА КОЈОМ СЕ ДОНОСИ ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИРАЊУ ИНСТИТУЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У ставу 2. Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, бр. 19/25, број "10" замјењује се бројем "5".

Након ове исправке, став 2. Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине гласи:

"2. Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, који чини саставни дио ове Одлуке, ступа на снагу на начин предвиђен чланом 5. наведеног закона, на привременој основи, све док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у прописаној форми."

У тексту Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, бр. 19/25 ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), утврђена је техничка грешка. Стога је потребно извршити слjedeћу исправку

ISPRAVKA

ODLUKE VISOKOG PREDSTAVNIKA KOJOM SE DONOSI ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANSIRANJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

У ставу 2. Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, бр. 19/25, број "10" замjenjuje се бројем "5".

Након ове исправке, став 2. Одлуке високог представника којом се доноси Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине гласи:

"2. Закон о измјенама и допунама Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, који чини саставни дио ове Одлуке, ступа на снагу на начин предвиђен чланом 5. наведеног закона, на привременој основи, све док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у прописаној форми."

DOM NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

528

На основу чланка IV.3. б) и д) Устава Босне и Херцеговине и чланка 174. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15 и 53/16), Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине наставку 16. сједнице, одржаном 17.7.2025. године, донио је

DOPUNU

POSLOVNIKA DOMA NARODA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

У Пословнику Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 и 71/24), у чланку 51. ставку (1) тачки ф) иза riječi "obnove i" додаје се riječ "održivog", а иза riječi "Hercegovine" umjesto interpunkcijskog znaka točka-zarez stavlja се interpunkcijski znak zarez i додаје riječ "uključujući".

У тачки ф) додају се алинеје које гласе:

- 1) provedbu dokumenata koji doprinose realiziranju održivog razvoja i međunarodnih obveza u području održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;

- 2) planiranje financiranja razvojnih prioriteta definiranih u strateškim dokumentima Bosne i Hercegovine, a koji doprinose realiziranju održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;
- 3) odnose s tijelima nadležnim za praćenje realiziranja održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;
- 4) usklađivanje strateških dokumenata Bosne i Hercegovine s dokumentima koji doprinose realiziranju održivog razvoja u Bosni i Hercegovini i analizom njihove primjene;
- 5) provedbu dokumenata koji se odnose na realiziranje održivog razvoja i međunarodnih obveza iz područja održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;"

У ставку (2) иза riječi "obnove i" додаје се riječ "održivog".

Članak 2.

Ова допуна Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ступа на снагу sljedećег дана од дана objave у "Службеном гласнику БиХ".

Broj 03/3-02-4-907/24
17. srpnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Dr. Nikola Špirić, v. r.

На основу члана IV 3. б) и д) Устава Босне и Херцеговине и члана 174. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15 и 53/16), Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, наставку 16. сједнице, одржаном 17.07.2025. године, донио је

ДОПУНУ

ПОСЛОВНИКА ДОМА НАРОДА ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Пословнику Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 и 71/24), у члану 51. ставу (1) тачки ф) иза riječi "obnove i" додаје се riječ "održivog", затим након riječi "Херцеговине" umjesto interpunkcijskog znaka тачке са запетом ставља се interpunkcijski znak запета и додаје riječ "uključujući".

У тачки ф) додају се алинеје које гласе:

- 1) примјену докумената који доприносе реализацији одрживог развоја и међународних обавеза у области одрживог развоја у Босни и Херцеговини;
- 2) планирање финансирања развојних приоритета дефинисаних у стратешким документима Босне и Херцеговине, а који доприносе реализацији одрживог развоја у Босни и Херцеговини;
- 3) односе са тијелима надлежним за праћење реализације одрживог развоја у Босни и Херцеговини;
- 4) усклађивање стратешких докумената Босне и Херцеговине са документима који доприносе реализацији одрживог развоја у Босни и Херцеговини и анализу њихове примјене;
- 5) примјену докумената који се односе на реализацију одрживог развоја и међународних обавеза у области одрживог развоја у Босни и Херцеговини.

У ставу (2) иза riječi "obnove i" додаје се riječ "održivog".

Члан 2.

Ова допуна Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ступа на снагу следећег дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Председавајући
Дома народа
Број 03/3-02-4-907/24
17. јула 2025. године
Сарајево
Парламентарне скупштине БиХ
Др **Никола Шпирић**, с. р.

На основу члана IV. 3. b) и d) Устава Босне и Херцеговине и члана 174. Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15 и 53/16), Дом народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине наставку 16. сједнице, одржаном 17.07.2025. године, донио је

**DOPUNU
POSLOVNIKA DOMA NARODA PARLAMENTARNE
SKUPŠTINE BOSNE I HERCEGOVINE**

Члан 1.

У Пословнику Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 58/14, 88/15, 96/15, 53/16 и 71/24), у члану 51. став (1) таčki f) иза ријечи: "обнове i" додаје се ријеч "одрживог", затим након ријечи "Херцеговине" умјесто interpunkcijskog знака таčka-zarez ставља се interpunkcijski знак zarez и додаје ријеч "укључујући":

У таčki f) додају се alineje које гласе:

- 1) provođenje dokumenata koji doprinose realizaciji održivog razvoja i međunarodnih obaveza u oblasti održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;
- 2) planiranje finansiranja razvojnih prioriteta definiranih u strateškim dokumentima Bosne i Hercegovine, a koji doprinose realizaciji održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;
- 3) odnose s tijelima nadležnim za praćenje realizacije održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;
- 4) usklađivanje strateških dokumenata Bosne i Hercegovine s dokumentima koji doprinose realizaciji održivog razvoja u Bosni i Hercegovini i analizu njihove primjene;
- 5) provođenje dokumenata koji se odnose na realizaciju održivog razvoja i međunarodnih obaveza u oblasti održivog razvoja u Bosni i Hercegovini;

У ставу (2) иза ријечи: "обнове i" додаје се ријеч "одрживог".

Члан 2.

Ова допуна Пословника Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине ступа на снагу следећег дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Председавајући
Дома народа
Број 03/3-02-4-907/24
17. јула 2025. године
Сарајево
Парламентарне скупштине БиХ
Др. **Никола Шпирић**, с. р.

**POVJERENSTVO ZA RAČUNOVODSTVO
I REVIZIJU BOSNE I HERCEGOVINE**

529

На основу чланка 7. тачка 9., а у веzi чланка 6. ставак 2. Закона о računоводству и ревизији БиХ ("Службени гласник БиХ", број 42/04), Повјеренство/Комисија за računоводство и ревизију БиХ је, на сједници одржаној 9.7.2025., усвојила

**UPUTSTVO
O OSNOVAMA I KRITERIJIMA KONTINUIRANE
PROFESIONALNE EDUKACIJE
U BOSNI I HERCEGOVINI**

OBJAŠNJENJA POJMOVA

Pojmovi navedeni u nastavku, a koji se koriste u ovome uputstvu temelje se na Zakonu o računovodstvu i reviziji BiH te važećim Međunarodnim standardima edukacije (MSE).

Ostali, navedeni pojmovi koji se koriste u ovome uputstvu detaljnije su objašnjeni i definirani u odgovarajućim dijelovima Zakona i MSE-a, na koje se ovo uputstvo izravno oslanja.

- **KONTINUIRANI PROFESIONALNI RAZVOJ (KPR)** - učenje i usavršavanje* koji prate inicijalni profesionalni razvoj* i kojim se razvija i održava nivo profesionalne kompetentnosti* kako bi profesionalne računovođe* mogle nastaviti kompetentno vršiti svoje funkcije.*
- **UČENJE I USAVRŠAVANJE** - stalan proces stjecanja i održavanja razine profesionalne kompetentnosti* tokom cijelog radnog vijeka stručnog lica.
- **INICIJALNI PROFESIONALNI RAZVOJ (IPR)** - učenje i usavršavanje* putem kog buduće profesionalne računovođe* počinju razvijati kompetentnost koja vodi do vršenja neke funkcije* kao profesionalni računovođa.
- **PROFESIONALNA KOMPETENTNOST** - sposobnost za vršenje određene funkcije/uloge* u skladu s utvrđenim standardom.
- **PROFESIONALNI RAČUNOVOĐA** - osoba koja je nositelj profesionalnog zvanja u računovodstvenoj profesiji BiH (CRT, CR i OR) i koja ostvaruje, pokazuje i dalje unapređuje profesionalnu kompetentnost za obavljanje poslova iz domena računovodstvene profesije i koja je dužna poštovati Međunarodni kodeks etike za profesionalne računovođe.
- **RAČUNOVODSTVENA PROFESIJA** obuhvaća, ali nije ograničena na:
 - pripremu, analizu i izvještavanje, te vjerodostojno predstavljanje finansijskih i nefinansijskih informacija,
 - uspostavu partnerstava u donošenju odluka te oblikovanju i provedbi organizacijskih strategija,
 - reviziju finansijskih i nefinansijskih informacija, te pružanje ostalih usluga izražavanja uvjerenja i savjetodavnih usluga i
 - pripremu i analizu relevantnih poreznih informacija.
- **PROFESIONALNA RAČUNOVODSTVENA TIJELA** - su nevladine, dobrovoljne i stručne udruge u BiH, koje su od strane Komisije za računovodstvo i reviziju BiH priznate kao dobre profesionalne računovodstvene organizacije dobre reputacije.
- **KONTINUIRANA PROFESIONALNA EDUKACIJA (KPE)** - edukacija koja služi za obnavljanje, proširivanje i osuvremenjivanje stručnih znanja te doprinosi stručnosti računovođa, revizora i srodnih profesija. Provodi se kontinuirano u trogodišnjim pomjerajućim razdobljima.
- **SAT/BOD ILI DRUGA EKVIVALENTNA OBRAZOVNA JEDINICA** - jedinica za mjerenje aktivnosti KPR, a koje se mjere u satima/bodovima ili ekvivalentnim obrazovnim jedinicama. Može se koristiti i neki drugi termin koji će biti razumljiv članovima računovodstvene profesije za jedinicu mjere (npr. kredit-poeni, bodovi ili obrazovne jedinice). Bilo koji termin bi trebao podrazumijevati približno jedan školski sat trajanja KPR ili njegov suštinski ekvivalent.

- **POMJERAJUĆE RAZDOBLJE** - predstavlja trogodišnje razdoblje u kojem profesionalni računovođa treba ispuniti obvezu od 120 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica KPE, a koje se ne okončava po isteku jednog razdoblja već predstavlja kontinuitet u istim vremenskim razdobljima sve dok profesionalni računovođa obavlja djelatnost bilo za poslodavca i/ili za klijenta.
- **STRUČNI ČASOPISI** - časopisi koje izdaju profesionalna računovodstvena tijela ili druge pravne osobe (gospodarska društva), a koji su odobreni od strane Komisije. Stručni časopisi obrađuju teme iz oblasti računovodstva, revizije, financija i drugih srodnih oblasti.
- **PROFESIONALNI ODBORI, STRUČNE KOMISIJE** - predstavljaju grupe koje na formalnim sastancima prihvaćenim od profesionalnih tijela i/ili Komisije raspravljaju o pitanjima iz oblasti računovodstvene profesije.

OBVEZA KPR

1. U skladu s člankom 6. točka 2. i člankom 7. točka 9. Zakona o računovodstvu i reviziji BiH, Pravilima Međunarodne federacije računovođa (engl. International Federation of Accountants - IFAC) i odredbama Međunarodnog kodeksa etike za profesionalne računovođe, te odredbama Međunarodnih standarda edukacije (MSE), KPR je obveza svih profesionalnih računovođa.
2. Svaki profesionalni računovođa obavezan je realizirati kontinuirano profesionalno učenje i usavršavanje (razvoj) u okviru osnova i kriterija KPR koji proizlaze iz MSE, zakona i akata Komisije, a koji su pobliže definirani aktima profesionalnih računovodstvenih tijela.
3. Od profesionalnih se računovođa očekuje da kontinuirano rade na stjecanju i održavanju profesionalne kompetentnosti, predviđajući i prilagođavajući se promjenama u postupcima, tehnologiji, profesionalnim standardima, regulatornim zahtjevima, zahtjevima poslodavaca te drugim relevantnim područjima.

SVRHA KPR

4. Profesionalni računovođe obvezne su realizirati relevantne aktivnosti KPR radi stjecanja i održavanja razine profesionalne kompetentnosti nužne za obavljanje poslova iz domene računovodstvene profesije. Ova obveza ima za cilj:
 - očuvanje i promicanje javnog interesa,
 - osiguravanje pružanja visokokvalitetnih profesionalnih usluga klijentima, poslodavcima i drugim zainteresiranim stranama, te
 - jačanje vjerodostojnosti i ugleda računovodstvene profesije u cjelini.

MJERENJE KPR, PRISTUP ZASNOVAN NA ULAZNIH PODACIMA

5. Od profesionalnih računovođa zahtijeva se:
 - (a) da tijekom svakog trogodišnjeg pomjerajućeg razdoblja posvete najmanje 120, odnosno godišnje po 40 sati/bodova ili drugih ekvivalentnih obrazovnih jedinica, aktivnostima koje su relevantne za profesionalno usavršavanje od kojih bi najmanje jedna polovina sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica bila odslušana okviru formalizirane edukacije (angažiranosti).
 - (b) da se aktivnost relevantna za profesionalno usavršavanje verificira i evidentira kod profesionalnog tijela; i

- (c) da profesionalna tijela, na osnovu tih evidencija i verifikacija, izdaju licence - dozvole za rad za narednu godinu.

6. KPR aktivnost mjeri se u satima/bodovima ili drugim ekvivalentnim obrazovnim jedinicama.

OBRAZOVNE AKTIVNOSTI

7. Kontinuirana profesionalna edukacija (KPE) se realizira putem individualne i formalizirane (organizirane) angažiranosti - edukacije u organizaciji profesionalnog tijela ili druge pravne osobe, a po odobrenju profesionalnih tijela.
8. Individualna edukacija - angažiranost se realizira kao osobna angažiranost svakog pojedinca da proširi i unaprijedi svoje znanje:
 - (a) praćenjem stručne literature priznate od Komisije ili profesionalnog računovodstvenog tijela;
 - (b) objavljivanjem stručnih knjiga iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih oblasti, s recenzijom sveučilišnog profesora;
 - (c) objavljivanjem tekstova u stručnim časopisima priznatim od Komisije;
 - (d) izlaganjima i predavanjima u sklopu organiziranih oblika KPR u organizaciji profesionalnih tijela ili po odobrenju profesionalnih tijela i
 - (e) sudjelovanjem u radu stručnih tijela, odbora, komisija i sl. priznatih od Komisije, odnosno profesionalnih tijela.
9. Formalizirana (organizirana) angažiranost se realizira praćenjem organiziranih programa KPR (seminari, savjetovanja, tečajevi, radionice, simpoziji, kongresi, forumi i dr.) u organizaciji profesionalnih tijela ili drugih pravnih osoba (privrednih društava), a po prethodnom odobrenju profesionalnog tijela.
10. Prednost se daje formaliziranoj kontinuiranoj edukaciji koju organiziraju odnosno odobre profesionalna računovodstvena tijela i/ili društva ovlaštena od strane profesionalnih računovodstvenih tijela.
11. Profesionalna računovodstvena tijela su ovlaštena od svojih članova zahtijevati, odnosno svojim članovima priznati slijedeće oblike KPR, iskazane u aktivnostima koje se boduju u okviru jedne godine:
 - (a) Sudjelovanje na kongresima i simpozijima koje organizira profesionalno tijelo ili društvo (pravna osoba) ovlaštena od strane profesionalnog tijela do 10 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (b) Sudjelovanje na seminarima, tečajevima i radionicama koje organizira profesionalno tijelo ili društvo (pravna osoba) ovlaštena od strane profesionalnog tijela do 7 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica za jednodnevne edukacije;
 - (c) Sudjelovanje na seminarima, tečajevima i radionicama koje organizira profesionalno tijelo ili društvo (pravna osoba) ovlaštena od strane profesionalnog tijela do 8 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica, za dvodnevne edukacije;
 - (d) Držanje tečaja ili održavanje KPE sesije u oblasti vezanoj za profesionalne obveze koje organizira profesionalno tijelo ili društvo (pravna osoba) ovlaštena od strane profesionalnog računovodstvenog tijela maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;

- (e) Sudjelovanje i rad u profesionalnim odborima, stručnim komisijama, maksimalno do 3 sata/boda ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (f) Stručni časopis koji izdaju profesionalna tijela ili stručni časopisi koje izdaju druge pravne osobe (gospodarska društva) a koji su odobreni od strane Komisije, maksimalno do 10 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (g) Objavljena stručna knjiga iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih znanja s recenzijom sveučilišnog profesora, maksimalno do 15 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica
 - (h) Objavljeni članak iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih znanja u stručnom časopisu odobrenom od strane Komisije ili drugom rangiranom stručnom i/ili znanstvenom časopisu, maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica i
 - (i) Ostali oblici edukacije, određeni MSE, maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica.
12. Profesionalna računovodstvena tijela dužna su svojim članovima staviti na raspolaganje minimalno one forme kontinuirane profesionalne edukacije (KPE), koje iskazane u satima/bodovima ili ekvivalentnim obrazovnim jedinicama osiguravaju najmanje 80 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica u okviru jedne godine.
13. Detaljan način provođenja obrazovnih aktivnosti donijet će profesionalna računovodstvena tijela za svoje članove.

SADRŽAJ KPE

14. Sadržaj KPE profesionalnih računovođa, revizora i srodnih profesija sastoji se od sljedećih oblasti:
- (a) računovodstva, revizije, financija i drugih s njima povezanih znanja;
 - (b) organizacijskih i poslovnih znanja;
 - (c) znanja i kompetentnosti u oblasti informacijskih tehnologija i
 - (d) ostala relevantna znanja u skladu s izmjenama relevantne regulative, zbivanjima i kretanjima u okruženju i potrebama profesionalnih računovođa.
15. Profesionalna računovodstvena tijela godišnjim planovima KPE ili drugim aktima detaljnije propisuju sadržaj KPE iz prethodne točke ovoga uputstva.

SUSTAVNO PRAĆENJE ISPUNJAVANJE UVJETA KPR

16. Profesionalna računovodstvena tijela uspostavljaju sustavni proces pomoću kojeg prate ispunjavanju li profesionalne računovođe tražene aktivnosti KPR i pomoću koga, pored uskraćivanja dozvole za rad, određuju i odgovarajuće kazne/mjere/sankcije za neuspjeh u ispunjavanju tih kriterija.
17. Prilikom osmišljavanja načina na koji se pristupa sustavnom praćenju, profesionalna računovodstvena tijela bi trebala razmotriti koji od njihovih članova imaju najveću odgovornost prema javnosti ili predstavljaju najveći rizik i sukladno tome bi trebala primijeniti strožije praćenje članova na položaju koji nosi visoki rizik.
18. Proces sustavnog praćenja trebao bi od profesionalnih računovođa zahtijevati da u propisanim razdobljima:
- (a) osiguraju dokaze da su ispunili svoju profesionalnu obvezu održanja profesionalnih kompetencija neophodnih za profesionalan rad;
 - (b) osiguraju dokaze da su ispunili zahtjeve za KPR navedene u ovom uputstvu, kao i potrebne zahtjeve za KPR koje propisuje profesionalno tijelo; kao i da

- (c) dostave ostale potrebne dokaze o svojim obrazovnim aktivnostima i verifikaciju razine osposobljenosti koja je dostignuta ili održana.
19. Razdoblja izvještavanja utvrđuju profesionalna računovodstvena tijela, s tim da razdoblje između dva izvještaja ne bi trebalo biti duže od tri godine, kako bi se ostvarili ciljevi standarda (MSE 7).
20. Drugi oblici sustavnog praćenja mogli bi uključiti:
- (a) provjeru uzorka rada profesionalnog računovođe, kako bi se vidjelo je li u skladu sa zahtjevima KPR;
 - (b) procjenu obrazovnih programa ili KPR dokumenata u programima obuke i/ili
 - (c) zahtjeve da poslodavci uključe KPR programe i učinkovite sustave praćenja u svoje programe provjere kvalitete, kao i da prate aktivnost KPR u okviru svojih procesa praćenja utroška radnog vremena.
21. Profesionalna računovodstvena tijela će detaljnije propisati praćenje ispunjenja uvjeta KPR.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

22. Ovo uputstvo stupa na snagu danom njegovog objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se od 1.1.2026.
23. Danom početka primjene ovog uputstva prestaje važiti i primjenjivati se Uputstvo o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u BiH, broj 61/09 od 28. 4. 2009.
24. Profesionalna računovodstvena tijela su dužna svoje akte iz ove oblasti uskladiti s ovim uputstvom najkasnije u roku 60 dana od dana objavljivanja istog u "Službenom glasniku BiH", s tim da i primjena istih počinje od 1.1.2026.
25. Na programe i aktivnosti u oblasti KPR koji će se održati zaključno s 31.12.2025., profesionalna računovodstvena tijela će primijeniti dotadašnja pravila i procedure.

Predsjedavajući
Broj 45/25 Povjerenstva za računovodstvo
9. srpnja 2025. godine i reviziju BiH
Mostar **Augustin Mišić, v. r.**

На основу члана 7. тачка 9., а у вези члана 6. став 2. Закона о рачуноводству и ревизији БиХ ("Службени гласник БиХ", број 42/04), Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на сједници одржаној 9.7.2025., усвојила

УПУТСТВО О ОСНОВАМА И КРИТЕРИЈИМА КОНТИНУИРАНЕ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕДУКАЦИЈЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ОБЈАШЊЕЊА ПОЈМОВА

Појмови наведени у наставку, а који се користе у овоме упутству темеље се на Закону о рачуноводству и ревизији БиХ те важећим Међународним стандардима едукације (МСЕ).

Остали, ненаведени појмови који се користе у овоме упутству детаљније су објашњени и дефинисани у одговарајућим дијеловима Закона и МСЕ-а, на које се ово упутство директно ослања.

- **КОНТИНУИРАНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ (КПР)** - учење и усавршавање* који прате иницијални професионални развој* и којим се развија и одржава ниво професионалне компетентности* како би професионалне рачуновође* могле наставити компетентно вршити своје функције.*

- **УЧЕЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ** - сталан процес стицања и одржавања нивоа професионалне компетентности* током цијелог радног вијека стручног лица.
- **ИНИЦИЈАЛНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ (ИПР)** - учење и усавршавање* путем ког будуће професионалне рачуновође* почињу развијати компетентност која води до вршења неке функције* као професионални рачуновођа.
- **ПРОФЕСИОНАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ** – способност за вршење одређене функције/улоге* у складу с утврђеним стандардом.
- **ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЧУНОВОЂА** - лице која је носилац професионалног звања у рачуноводственој професији БиХ (СРТ, СР и ОР) и која остварује, показује и даље унапређује професионалну компетентност за обављање послова из домена рачуноводствене професије и која је дужна поштовати Међународни кодекс етике за професионалне рачуновође.
- **РАЧУНОВОДСТВЕНА ПРОФЕСИЈА** обухвата, али није ограничена на:
 - припрему, анализу и извјештавање, те вјеродостојно представљање финансијских и нефинансијских информација,
 - успостављање партнерстава у доношењу одлука те обликовању и провођењу организацијских стратегија,
 - ревизију финансијских и нефинансијских информација, те пружање осталих услуга изражавања увјерења и савјетодавних услуга и
 - припрему и анализу релевантних пореских информација.
- **ПРОФЕСИОНАЛНА РАЧУНОВОДСТВЕНА ТИЈЕЛА** - су невладина, добровољна и стручна удружења у БиХ, које су од стране Комисије за рачуноводство и ревизију БиХ признате као добре професионалне рачуноводствене организације добре репутације.
- **КОНТИНУИРАНА ПРОФЕСИОНАЛНА ЕДУКАЦИЈА (КПЕ)** - едукација која служи за обнављање, проширивање и осавремењивање стручних знања те доприноси стручности рачуновођа, ревизора и сродних професија. Проводи се континуирано у трогодишњим помјерајућим периодима.
- **ЧАС/БОД ИЛИ ДРУГА ЕКВИВАЛЕНТНА ОБРАЗОВНА ЈЕДИНИЦА** - јединица за мјерење активности КПП, а које се мјере у часовима/бодовима или еквивалентним образовним јединицама. Може се користити и неки други термин који ће бити разумљив члановима рачуноводствене професије за јединицу мјере (нпр. кредит-поени, бодови или образовне јединице). Било који термин би требао подразумевати приближно један школски час трајања КПП или његов суштински еквивалент.
- **ПОМЈЕРАЈУЋИ ПЕРИОД** - представља трогодишњи период у којем професионални рачуновођа треба испунити обвезу од 120 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица КПЕ, а које се не завршава по истеку једног периода већ представља континуитет у истим временским периодима све док професионални рачуновођа обавља дјелатност било за послодавца и/или за клијента.

- **СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ** - часописи које издају професионална рачуноводствена тијела или друга правна лица (привредна друштва), а који су одобрени од стране Комисије. Стручни часописи обрађују теме из области рачуноводства, ревизије, финансија и других сродних области.
- **ПРОФЕСИОНАЛНИ ОДБОРИ, СТРУЧНЕ КОМИСИЈЕ** - представљају групе које на формалним састанцима прихваћеним од професионалних тијела и/или Комисије расправљају о питањима из области рачуноводствене професије.

ОБВЕЗА КПП

1. У складу с чланом 6. тачка 2. и чланом 7. тачка 9. Закона о рачуноводству и ревизији БиХ, Правилима Међународне федерације рачуновођа (енгл. International Federation of Accountants - IFAC) и одредбама Међународног кодекса етике за професионалне рачуновође, те одредбама Међународних стандарда едукације (МСЕ), КПП је обавеза свих професионалних рачуновођа.
2. Сваки професионални рачуновођа обавезан је реализовати континуирано професионално учење и усавршавање (развој) у оквиру основа и критерија КПП који произлазе из МСЕ, закона и аката Комисије, а који су поближе дефинисани актима професионалних рачуноводствених тијела.
3. Од професионалних се рачуновођа очекује да континуирано раде на стицању и одржавању професионалне компетентности, предвиђајући и прилагођавајући се промјенама у поступцима, технологији, професионалним стандардима, регулаторним захтјевима, захтјевима послодаваца те другим релевантним подручјима.

СВРХА КПП

4. Професионалне рачуновође обавезне су реализовати релевантне активности КПП ради стицања и одржавања нивоа професионалне компетентности нужне за обављање послова из домена рачуноводствене професије. Ова обавеза има за циљ:
 - очување и промоција јавног интереса,
 - осигуравање пружања висококвалитетних професионалних услуга клијентима, послодавцима и другим заинтересованим странама, те
 - јачање вјеродостојности и угледа рачуноводствене професије у цјелини.

МЈЕРЕЊЕ КПП, ПРИСТУП ЗАСНОВАН НА УЛАЗНИМ ПОДАЦИМА

5. Од професионалних рачуновођа захтијева се:
 - (a) да током сваког трогодишњег помјерајућег периода посвете најмање 120, односно годишње по 40 часова/бодова или других еквивалентних образовних јединица, активностима које су релевантне за професионално усавршавање од којих би најмање једна половина часова/бодова или еквивалентних образовних јединица била одслушана оквиру формализиране едукације (ангажованости).
 - (b) да се активност релевантна за професионално усавршавање верификује и евидентира код професионалног тијела; и
 - (c) да професионална тијела, на основу тих евиденција и верификација, издају лиценце - дозволе за рад за наредну годину.

6. КПП активност мјери се у часовима/бодовима или другим еквивалентним образовним јединицама.

ОБРАЗОВНЕ АКТИВНОСТИ

7. Континуирана професионална едукација (КПЕ) се реализује путем индивидуалне и формализиране (организоване) ангажованости - едукације у организацији професионалног тијела или другог правног лица, а по одобрењу професионалних тијела.
8. Индивидуална едукација - ангажованост се реализује као лична ангажованост сваког појединца да прошири и унаприједи своје знање:
- (a) праћењем стручне литературе признате од Комисије или професионалног рачуноводственог тијела;
 - (b) објављивањем стручних књига из области рачуноводства, ревизије и других сродних области, с рецензијом универзитетског професора;
 - (c) објављивањем текстова у стручним часописима признатим од Комисије;
 - (d) излагањима и предавањима у склопу организованих облика КПП у организацији професионалних тијела или по одобрењу професионалних тијела и
 - (e) учествовањем у раду стручних тијела, одбора, комисија и сл. признатих од Комисије, односно професионалних тијела.
9. Формализована (организована) ангажованост се реализује праћењем организованих програма КПП (семинари, савјетовања, курсеви, радионице, симпозији, конгреси, форуми и др.) у организацији професионалних тијела или других правних лица (привредних друштава), а по претходном одобрењу професионалног тијела.
10. Предност се даје формализованој континуираној едукацији коју организирају односно одобре професионална рачуноводствена тијела и/или друштва овлаштена од стране професионалних рачуноводствених тијела.
11. Професионална рачуноводствена тијела су овлашћена од својих чланова захтијевати, односно својим члановима признати слиједеће облике КПП, исказане у активностима које се бодују у оквиру једне године:
- (a) Учествовање на конгресима и симпозијима које организује професионално тијело или друштво (правно лице) овлаштено од стране професионалног тијела до 10 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица;
 - (b) Учествовање на семинарима, курсевима и радионицама које организује професионално тијело или друштво (правно лице) овлаштено од стране професионалног тијела до 7 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица за једнодневне едукације;
 - (c) Учествовање на семинарима, курсевима и радионицама које организује професионално тијело или друштво (правно лице) овлаштено од стране професионалног тијела до 8 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица, за дводневне едукације;
 - (d) Држање курса или одржавање КПЕ сесије у области везаној за професионалне објаве које организује професионално тијело или друштво (правно лице) овлаштено од стране професионалног рачуноводственог тијела

максимално до 5 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица;

- (e) Учествовање и рад у професионалним одборима, стручним комисијама, максимално до 3 часа/бода или еквивалентних образовних јединица;
 - (f) Стручни часопис који издају професионална тијела или стручни часописи које издају друга правна лица (привредна друштва) а који су одобрени од стране Комисије, максимално до 10 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица;
 - (g) Објављена стручна књига из области рачуноводства, ревизије и других сродних знања с рецензијом универзитетског професора, максимално до 15 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица;
 - (h) Објављени чланак из области рачуноводства, ревизије и других сродних знања у стручном часопису одобреном од стране Комисије или другом рангираном стручном и/или научном часопису, максимално до 5 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица и
 - (i) Остали облици едукације, одређени МСЕ, максимално до 5 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица.
12. Професионална рачуноводствена тијела дужна су својим члановима ставити на располагање минимално оне форме континуиране професионалне едукације (КПЕ), које исказане у часовима/бодовима или еквивалентним образовним јединицама осигуравају најмање 80 часова/бодова или еквивалентних образовних јединица у оквиру једне године.
13. Детаљан начин провођења образовних активности донијеће професионална рачуноводствена тијела за своје чланове.

САДРЖАЈ КПЕ

14. Садржај КПЕ професионалних рачуновођа, ревизора и сродних професија састоји се од слиједећих области:
- (a) рачуноводства, ревизије, финансија и других с њима повезаних знања;
 - (b) организационих и пословних знања;
 - (c) знања и компетентности у области информацијских технологија и
 - (d) остала релевантна знања у складу с измјенама релевантне регулативе, збивањима и кретањима у окружењу и потребама професионалних рачуновођа.
15. Професионална рачуноводствена тијела годишњим плановима КПЕ или другим актима детаљније прописују садржај КПЕ из претходне тачке овога упутства.

СИСТЕМАТСКО ПРАЋЕЊЕ ИСПУЊАВАЊЕ УСЛОВА КПП

16. Професионална рачуноводствена тијела успостављају систематски процес помоћу којег прате испуњавају ли професионалне рачуновође тражене активности КПП и помоћу кога, поред ускраћивања дозволе за рад, одређују и одговарајуће казне/мјере/санкције за неуспјех у испуњавању тих критерија.
17. Приликом осмишљавања начина на који се приступа систематском праћењу, професионална рачуноводствена тијела би требала размотрити који од њихових чланова имају највећу одговорност према јавности или представљају највећи ризик и у складу са

- тим би требала примјенити строжије праћење чланова на положају који носи високи ризик.
18. Процес систематског праћења требао би од професионалних рачуновођа захтијевати да у прописаним периодима:
- (а) осигурају доказе да су испунили своју професионалну обавезу одржања професионалних компетенција неопходних за професионалан рад;
 - (б) осигурају доказе да су испунили захтјеве за КПП наведене у овом упутству, као и потребне захтјеве за КПП које прописује професионално тијело; као и да
 - (с) доставе остале потребне доказе о својим образовним активностима и верификацију нивоа оспособљености која је достигнута или одржана.
19. Периоди извјештавања утврђују професионална рачуноводствена тијела, с тим да период између два извјештаја не би требало бити дуже од три године, како би се остварили циљеви стандарда (МСЕ 7).
20. Други облици систематског праћења могли би укључити:
- (а) провјеру узорка рада професионалног рачуновође, како би се видјело да ли је у складу са захтјевима КПП;
 - (б) процјену образовних програма или КПП докумената у програмима обуке и/или
 - (с) захтјеве да послодавци укључе КПП програме и учинковите системе праћења у своје програме провјере квалитета, као и да прате активност КПП у оквиру својих процеса праћења утрошка радног времена.
21. Професионална рачуноводствена тијела ће детаљније прописати праћење испуњења услова КПП.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

22. Ово упутство ступа на снагу даном његовог објављивања у "Службеном гласнику БиХ", а примјењује се од 1.1.2026.
23. Даном почетка примјене овог упутства престаје важити и примјењивати се Упутство о основама и критеријима континуиране професионалне едукације у БиХ, број 61/09 од 28.4.2009.
24. Професионална рачуноводствена тијела су дужна своје акте из ове области ускладити с овим упутством најкасније у року 60 дана од дана објављивања истог у "Службеном гласнику БиХ", с тим да и примјена истих почиње од 1.1.2026.
25. На програме и активности у области КПП који ће се одржати закључно с 31.12.2025., професионална рачуноводствена тијела ће примјенити дотадашња правила и процедуре.

Предсједавајући
Комисије за рачуноводство
и ревизију БиХ
Аугустин Мишић, с. р.

Број 45/25
9. јула 2025. године
Мостар

На основу члана 7. таčka 9., а у веzi члана 6. став 2. Закона о рачуноводству и ревизији БиХ ("Службени гласник БиХ", број 42/04), Комисија за рачуноводство и ревизију БиХ је, на сједници одржаној 9.7.2025., усвојила

УПУТСТВО О ОСНОВАМА И КРИТЕРИЈИМА КONTИНИРАНЕ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕДУКАЦИЈЕ У БОСНИ И HERCEGOVINI

ОБЈАШЊЕЊА ПОЈМОВА

Појмови наведени у наставку, а који се користе у овоме упутству темеље се на Закону о рачуноводству и ревизији БиХ те важећим Међународним стандардима едукације (МСЕ).

Остали, ненаведени појмови који се користе у овоме упутству детаљније су објашњени и дефинисани у одговарајућим дијеловима Закона и МСЕ-а, на које се ово упутство директно ослања.

- **КONTИНИРАНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ (КРР)** - учење и усавршавање* који прате иницијални професионални развој* и којим се развија и одржава ниво професионалне компетентности* како би професионалне рачуновође* могле наставити компетентно вршити своје функције.*
- **УЧЕЊЕ И УСАВРШАВАЊЕ** - сталан процес стицања и одржавања нивоа професионалне компетентности* током цијелог радног вијека стручног лица.
- **ИНИЦИЈАЛНИ ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЗВОЈ (ИРР)** - учење и усавршавање* путем којег будуће професионалне рачуновође* почињу развијати компетентност која води до вршења неке функције* као професионални рачуноводца.
- **ПРОФЕСИОНАЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ** - способност за вршење одређене функције/улоге* у складу с утврђеним стандардом.
- **ПРОФЕСИОНАЛНИ РАЧУНОВОДА** - лице која је носилац професионалног звања у рачуноводственој професији БиХ (SRT, SR и OR) и која остварује, показује и даље унапређује професионалну компетентност за обављање послова из домена рачуноводствене професије и која је дужна поштовати Међународни кодекс етике за професионалне рачуновође.
- **РАЧУНОВОДСТВЕНА ПРОФЕСИЈА** обухвата, али није ограничена на:
 - припрему, анализу и извјештавање, те вјеродостојно представљање финансијских и нефинансијских информација,
 - успостављање партнерстава у доношењу одлука те обликовању и provoђењу организацијских стратегија,
 - ревизију финансијских и нефинансијских информација, те пружање осталих услуга изражавања увјерења и саветодавних услуга и
 - припрему и анализу релевантних пореских информација.
- **ПРОФЕСИОНАЛНА РАЧУНОВОДСТВЕНА ТИЈЕЛА** - су невладина, добровољна и стручна удружења у БиХ, које су од стране Комисије за рачуноводство и ревизију БиХ признате као добре професионалне рачуноводствене организације добре репутације.
- **КONTИНИРАНА ПРОФЕСИОНАЛНА ЕДУКАЦИЈА (КРЕ)** - едукација која служи за обнављање, проширивање и осавременјивање стручних знања те доприноси стручности рачуновода, ревизора и сродних професија. Проводи се континуирано у трогодишњим помјерајућим периодима.
- **SAT/BOD ILI DRUGA ЕКВИВАЛЕНТНА ОБРАЗОВНА ЈЕДИНИЦА** - јединица за мјерење активности КРР, а које се мјере у сатима/бодовима или еквивалентним образовним јединицама. Може се користити и неки други термин који ће бити разумљив члановима рачуноводствене професије за јединицу мјере (нпр. кредит-поени, бодови или образовне јединице). Било који термин би требао подразумевати приближно један школски сат трајања КРР или његов суштински еквивалент.

- **POMJERAJUĆI PERIOD** - predstavlja trogodišnji period u kojem profesionalni računovođa treba ispuniti obvezu od 120 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica KPE, a koje se ne završava po isteku jednog perioda već predstavlja kontinuitet u istim vremenskim periodima sve dok profesionalni računovođa obavlja djelatnost bilo za poslodavca i/ili za klijenta.
- **STRUČNI ČASOPISI** - časopisi koje izdaju profesionalna računovodstvena tijela ili druga pravna lica (privredna društva), a koji su odobreni od strane Komisije. Stručni časopisi obrađuju teme iz oblasti računovodstva, revizije, finansija i drugih srodnih oblasti.
- **PROFESIONALNI ODBORI, STRUČNE KOMISIJE** - predstavljaju grupe koje na formalnim sastancima prihvaćenim od profesionalnih tijela i/ili Komisije raspravljaju o pitanjima iz oblasti računovodstvene profesije.

OBVEZA KPR

1. U skladu s članom 6. tačka 2. i članom 7. tačka 9. Zakona o računovodstvu i reviziji BiH, Pravilima Međunarodne federacije računovođa (engl. International Federation of Accountants - IFAC) i odredbama Međunarodnog kodeksa etike za profesionalne računovođe, te odredbama Međunarodnih standarda edukacije (MSE), KPR je obveza svih profesionalnih računovođa.
2. Svaki profesionalni računovođa obavezan je realizovati kontinuirano profesionalno učenje i usavršavanje (razvoj) u okviru osnova i kriterija KPR koji proizlaze iz MSE, zakona i akata Komisije, a koji su pobliže definisani aktima profesionalnih računovodstvenih tijela.
3. Od profesionalnih se računovođa očekuje da kontinuirano rade na sticanju i održavanju profesionalne kompetentnosti, predviđajući i prilagođavajući se promjenama u postupcima, tehnologiji, profesionalnim standardima, regulatornim zahtjevima, zahtjevima poslodavaca te drugim relevantnim područjima.

SVRHA KPR

4. Profesionalne računovođe obavezne su realizovati relevantne aktivnosti KPR radi sticanja i održavanja nivoa profesionalne kompetentnosti nužne za obavljanje poslova iz domena računovodstvene profesije. Ova obveza ima za cilj:
 - očuvanje i promocija javnog interesa,
 - osiguravanje pružanja visokokvalitetnih profesionalnih usluga klijentima, poslodavcima i drugim zainteresovanim stranama, te
 - jačanje vjerodostojnosti i ugleda računovodstvene profesije u cjelini.

MJERENJE KPR, PRISTUP ZASNOVAN NA ULAZNIM PODACIMA

5. Od profesionalnih računovođa zahtijeva se:
 - (a) da tokom svakog trogodišnjeg pomjerajućeg perioda posvete najmanje 120, odnosno godišnje po 40 sati/bodova ili drugih ekvivalentnih obrazovnih jedinica, aktivnostima koje su relevantne za profesionalno usavršavanje od kojih bi najmanje jedna polovina sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica bila odslušana okviru formalizirane edukacije (angažovanosti).
 - (b) da se aktivnost relevantna za profesionalno usavršavanje verifikuje i evidentira kod profesionalnog tijela i

- (c) da profesionalna tijela, na osnovu tih evidencija i verifikacija, izdaju licence - dozvole za rad za narednu godinu.

6. KPR aktivnost mjeri se u časovima/bodovima ili drugim ekvivalentnim obrazovnim jedinicama.

OBRAZOVNE AKTIVNOSTI

7. Kontinuirana profesionalna edukacija (KPE) se realizuje putem individualne i formalizirane (organizovane) angažovanosti - edukacije u organizaciji profesionalnog tijela ili drugog pravnog lica, a po odobrenju profesionalnih tijela.
8. Individualna edukacija - angažovanost se realizuje kao lična angažovanost svakog pojedinca da proširi i unaprijedi svoje znanje:
 - (a) praćenjem stručne literature priznate od Komisije ili profesionalnog računovodstvenog tijela;
 - (b) objavljivanjem stručnih knjiga iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih oblasti, s recenzijom univerzitetskog profesora;
 - (c) objavljivanjem tekstova u stručnim časopisima priznatim od Komisije;
 - (d) izlaganjima i predavanjima u sklopu organizovanih oblika KPR u organizaciji profesionalnih tijela ili po odobrenju profesionalnih tijela i
 - (e) učestvovanjem u radu stručnih tijela, odbora, komisija i sl. priznatih od Komisije, odnosno profesionalnih tijela.
9. Formalizovana (organizovana) angažovanost se realizuje praćenjem organizovanih programa KPR (seminari, savjetovanja, kursevi, radionice, simpoziji, kongresi, forumi i dr.) u organizaciji profesionalnih tijela ili drugih pravnih lica (privrednih društava), a po prethodnom odobrenju profesionalnog tijela.
10. Prednost se daje formalizovanoj kontinuiranoj edukaciji koju organiziraju odnosno odobre profesionalna računovodstvena tijela i/ili društva ovlaštena od strane profesionalnih računovodstvenih tijela.
11. Profesionalna računovodstvena tijela su ovlaštena od svojih članova zahtijevati, odnosno svojim članovima priznati slijedeće oblike KPR, iskazane u aktivnostima koje se boduju u okviru jedne godine:
 - (a) Učestvovanje na kongresima i simpozijima koje organizuje profesionalno tijelo ili društvo (pravno lice) ovlašteno od strane profesionalnog tijela do 10 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (b) Učestvovanje na seminarima, kursevima i radionicama koje organizuje profesionalno tijelo ili društvo (pravno lice) ovlašteno od strane profesionalnog tijela do 7 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica za jednodnevne edukacije;
 - (c) Učestvovanje na seminarima, kursevima i radionicama koje organizuje profesionalno tijelo ili društvo (pravno lice) ovlašteno od strane profesionalnog tijela do 8 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica, za dvodnevne edukacije;
 - (d) Držanje kursa ili održavanje KPE sesije u oblasti vezanoj za profesionalne obveze koje organizuje profesionalno tijelo ili društvo (pravno lice) ovlašteno od strane profesionalnog računovodstvenog tijela maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;

- (e) Učestvovanje i rad u profesionalnim odborima, stručnim komisijama, maksimalno do 3 sata/boda ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (f) Stručni časopis koji izdaju profesionalna tijela ili stručni časopisi koje izdaju druga pravna lica (privredna društva) a koji su odobreni od strane Komisije, maksimalno do 10 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (g) Objavljena stručna knjiga iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih znanja s recenzijom univerzitetskog profesora, maksimalno do 15 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica;
 - (h) Objavljeni članak iz oblasti računovodstva, revizije i drugih srodnih znanja u stručnom časopisu odobrenom od strane Komisije ili drugom rangiranom stručnom i/ili naučnom časopisu, maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica i
 - (i) Ostali oblici edukacije, određeni MSE, maksimalno do 5 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica.
12. Profesionalna računovodstvena tijela dužna su svojim članovima staviti na raspolaganje minimalno one forme kontinuirane profesionalne edukacije (KPE), koje iskazane u časovima/bodovima ili ekvivalentnim obrazovnim jedinicama osiguravaju najmanje 80 sati/bodova ili ekvivalentnih obrazovnih jedinica u okviru jedne godine.
13. Detaljan način provođenja obrazovnih aktivnosti donijeće profesionalna računovodstvena tijela za svoje članove.

SADRŽAJ KPE

14. Sadržaj KPE profesionalnih računovođa, revizora i srodnih profesija sastoji se od sljedećih oblasti:
- (a) računovodstva, revizije, finansija i drugih s njima povezanih znanja;
 - (b) organizacionih i poslovnih znanja;
 - (c) znanja i kompetentnosti u oblasti informacijskih tehnologija i
 - (d) ostala relevantna znanja u skladu s izmjenama relevantne regulative, zbivanjima i kretanjima u okruženju i potrebama profesionalnih računovođa.
15. Profesionalna računovodstvena tijela godišnjim planovima KPE ili drugim aktima detaljnije propisuju sadržaj KPE iz prethodne tačke ovoga uputstva.

SISTEMATSKO PRAĆENJE ISPUNJAVANJE USLOVA KPR

16. Profesionalna računovodstvena tijela uspostavljaju sistematski proces pomoću kojeg prate ispunjavaju li profesionalne računovođe tražene aktivnosti KPR i pomoću koga, pored uskraćivanja dozvole za rad, određuju i odgovarajuće kazne/mjere/sankcije za neuspjeh u ispunjavanju tih kriterija.
17. Prilikom osmišljavanja načina na koji se pristupa sistematskom praćenju, profesionalna računovodstvena

- tijela bi trebala razmotriti koji od njihovih članova imaju najveću odgovornost prema javnosti ili predstavljaju najveći rizik i u skladu sa tim bi trebala primijeniti strožije praćenje članova na položaju koji nosi visoki rizik.
18. Proces sistematskog praćenja trebao bi od profesionalnih računovođa zahtijevati da u propisanim periodima:
- (a) osiguraju dokaze da su ispunili svoju profesionalnu obavezu održanja profesionalnih kompetencija neophodnih za profesionalan rad;
 - (b) osiguraju dokaze da su ispunili zahtjeve za KPR navedene u ovom uputstvu, kao i potrebne zahtjeve za KPR koje propisuje profesionalno tijelo; kao i da
 - (c) dostave ostale potrebne dokaze o svojim obrazovnim aktivnostima i verifikaciju nivoa osposobljenosti koja je dostignuta ili održana.
19. Periode izvještavanja utvrđuju profesionalna računovodstvena tijela, s tim da period između dva izvještaja ne bi trebalo biti duže od tri godine, kako bi se ostvarili ciljevi standarda (MSE 7).
20. Drugi oblici sistematskog praćenja mogli bi uključiti:
- (a) provjeru uzorka rada profesionalnog računovođe, kako bi se vidjelo da li je u skladu sa zahtjevima KPR;
 - (b) procjenu obrazovnih programa ili KPR dokumenata u programima obuke i/ili
 - (c) zahtjeve da poslodavci uključe KPR programe i učinkovite sisteme praćenja u svoje programe provjere kvaliteta, kao i da prate aktivnost KPR u okviru svojih procesa praćenja utroška radnog vremena.
21. Profesionalna računovodstvena tijela će detaljnije propisati praćenje ispunjenja uslova KPR.

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

22. Ovo uputstvo stupa na snagu danom njegovog objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se od 1. 1. 2026.
23. Danom početka primjene ovog uputstva prestaje važiti i primjenjivati se Uputstvo o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u BiH, broj 61/09 od 28. 4. 2009.
24. Profesionalna računovodstvena tijela su dužna svoje akte iz ove oblasti uskladiti s ovim uputstvom najkasnije u roku 60 dana od dana objavljivanja istog u "Službenom glasniku BiH", s tim da i primjena istih počinje od 1.1.2026.
25. Na programe i aktivnosti u oblasti KPR koji će se održati zaključno s 31.12.2025., profesionalna računovodstvena tijela će primijeniti dotadašnja pravila i procedure.

Broj 45/25
9. jula 2025. godine
Mostar

Predsjedavajući
Komisije za računovodstvo
i reviziju BiH
Augustin Mišić, s. r.

(SI-1064/25-G)

**VIJEĆE ZA DRŽAVNU POTPORU
BOSNE I HERCEGOVINE****530**

Na temelju članka 12. stavak (7) Zakona o sustavu državne potpore u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 10/12 i 39/20) i članka 193. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), rješavajući u postupku ex post kontrole usklađenosti državne potpore s propisima o državnoj potpori, pokrenutom na temelju prijave Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za odobrenje državne potpore u obliku garancije korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, Vijeće za državnu potporu Bosne i Hercegovine na 164. sjednici, održanoj 30. lipnja 2025. godine, donijelo je sljedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da državna potpora dodijeljena u obliku garancije Republike Srpske korisniku MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica ne predstavlja državnu potporu u smislu Zakona o sustavu državne potpore u Bosni i Hercegovini.
2. Ovo Rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Ovim Rješenjem izvršava se Presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine (u daljnjem tekstu: Presuda), kojom je Sud Bosne i Hercegovine uvažio tužbu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i poništio Rješenje Vijeća za državnu potporu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće), broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29. 6. 2022. godine, te predmet vratio Vijeću na ponovni postupak.

Shodno članku 62. Zakona o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 i 74/10), kada Sud poništi akt protiv kojega je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kojemu se nalazio prije nego što je poništen akt donesen, te je pri donošenju novoga rješenja nadležna institucija vezana pravnim shvaćanjima Suda i primjedbama glede postupka.

1. Zahtjev za pokretanje postupka

Vijeće za državnu potporu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće) zaprimilo je 22.6.2021. godine, pod brojem: UP/I 03-26-1-77-1/21, prijavu Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za odobrenje državne potpore u obliku garancije Republike Srpske korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica.

U smislu članka 14. stavak (1) Zakona o sustavu državne potpore u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon), Ministarstvo financija Republike Srpske je svojim aktom dalo konzultativno mišljenje, broj 06.10/421-237-1/21 od 1. 6. 2021. godine, na prijavu državne potpore Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske koja se odnosi na izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka te u privitku, shodno odredbi članka 12. stavak (2) Zakona, dostavilo Vijeću Obrazac za prijavu državne potpore Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske.

Uz Obrazac za prijavu državne potpore (u daljnjem tekstu: Obrazac prijave), podnositelj je dostavio preslike sljedeće dokumentacije:

- Odluke Vlade Republike Srpske o davanju suglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine,
- Zahtjeva MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 5434/21 od 11.5.2021. godine,
- Odluke Skupštine akcionara MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica javnom ponudom, broj SA - 1180-4/21 od 5.3.2021. godine,
- Zaključka Odbora za reviziju ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj OR-6720-3/20 od 25.12.2020. godine,
- Zapisnika 51. izvanredne sjednice Skupštine akcionara ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj SA - 1180/21 od 5. 3. 2021. godine,
- Odluke Nadzornog odbora ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica, broj NO - 6730-3/20 od 25.12.2020. godine,
- Odluke Nadzornog odbora ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o izmjeni i dopuni Odluke o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica javnom ponudom, broj NO - 5450/20 od 11.5.2021. godine,
- Procjene financijskog stanja ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u vezi s dugoročnim zaduženjem prvom emisijom obveznica javnom ponudom iz travnja 2021. godine (Ekonomski institut a. d. Banja Luka),
- Projekcije financijskih izvješća, bilanci stanja i uspjeha, te bilanci novčanih tokova za razdoblje izdavanja garancije,
- Odluke Vlade Republike Srpske u funkciji Skupštine akcionara Akcijskog fonda Republike Srpske a. d. Banja Luka u MH "ERS" MP a. d. Trebinje o davanju suglasnosti MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za prvu emisiju obveznica javnom ponudom ukupne nominalne vrijednosti 40.000.000,00 KM, broj 04/1-012-2-563/21 od 25. 2. 2021. godine,
- Odluke o izmjeni Odluke Vlade Republike Srpske u funkciji Skupštine akcionara Akcijskog fonda Republike Srpske a. d. Banja Luka u MH "ERS" MP a. d. Trebinje o davanju suglasnosti MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP

"Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za prvu emisiju obveznica javnom ponudom ukupne nominalne vrijednosti 40.000.000,00 KM, broj 04/1-012-2-957/21 od 1.4.2021. godine, i

- Bilanci stanja, uspjeha i tokova gotovine MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za 2019. i 2020. godinu.

Uvidom u podnesenu prijavu, Vijeće je utvrdilo kako je ona nepravilna jer su dostavljene neovjerene preslike dokumenata, što nije sukladno članku 2. stavak (4) Odluke o postupcima i obrascima za podnošenje obavijesti o državnoj potpore i praćenje državne potpore ("Službeni glasnik BiH", broj 64/13) i člankom 5. stavak (2) Uredbe o načinu i procedurama prijavljivanja državne potpore u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 105/13) kojim je propisano da je davatelj državne potpore dužan uz podnesenu prijavu (obavijest) priložiti sve neophodne dokumente ili ovjerene preslike dokumenata kojima se potvrđuje ispravnost podataka navedenih u prijavi.

Takoder, Vijeće je iz navedenoga Obrasca prijave i prateće dokumentacije zaključilo kako je navedena prijava i nepotpuna jer ne sadrži sve dokumente neophodne za njezinu ocjenu i donošenje odluke sukladno članku 12. stavak (3) Zakona.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je putem Ministarstva financija Republike Srpske zatražilo od Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske dopunu predmetne prijave državne potpore, aktom broj UP/I 03-26-1-77-2/21 od 6. 7. 2021. godine.

Dana 28.9.2021. godine Ministarstvo financija Republike Srpske je aktom broj 06.10/421-237-2/21 od 23.9.2021. godine dostavilo dopise Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, akt broj 05.05/052-2140-2/21 od 28. 7. 2021. godine i akt broj 05.05/052-2140-3/21 od 4.8.2021. godine, u čijem privitku je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- Garancija Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine,
- Ugovor o reguliranju međusobnih prava i obveza po osnovi Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zaključen 3.8.2021. godine između Ministarstva financija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, kao davatelja garancije, s jedne strane, i MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao emitenta, s druge strane, i
- ovjerene preslike dokumenata dostavljenih uz prijavu državne potpore od 22.6.2021. godine.

2. Tijek postupka pred Sudom Bosne i Hercegovine

Vijeće je 8.9.2022. godine od Suda Bosne i Hercegovine zaprimilo tužbu MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zastupanog po ravnatelju, a on po Zajedničkom odvjetničkom uredu Kremenović&Mikanović, podnesenu protiv Rješenja Vijeća, broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine, čime je pred ovim Sudom pokrenut upravni spor.

U navedenoj tužbi je, među ostalim, istaknuto kako je Vijeće pogrešno primijenilo odredbe materijalnog prava, s obzirom na to da je utvrdilo da garancija izdana od Ministarstva financija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za dugoročno zaduženje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka emisijom vlastitih obveznica predstavlja državnu potporu jer su kumulativno ispunjeni svi uvjeti iz članka 3. stavak (1) Zakona, a nisu. Naime, u tužbi je navedeno kako je Vijeće pri utvrđivanju ispunjenja četvrtog uvjeta iz članka 3. stavak (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu stavljanjem u povoljniji položaj određenih gospodarskih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utječe na ispunjenje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine iz ovoga područja, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, pogrešno primijenilo odredbe materijalnog prava i pogrešno ocijenilo činjenice utvrđene u postupku, jer je utvrdilo da izdavanjem predmetne garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica postoji opasnost od narušavanja konkurencije i utjecaj na trgovinu, budući da se tužitelj stavlja u povoljniji položaj u odnosu na konkurente. Dalje se u tužbi navodi da je Vijeće pogrešno utvrdilo da tužitelj nema pravni monopol na obavljanje elektroenergetske djelatnosti distribucije električne energije, navodeći da druge pravne osobe mogu podnijeti zahtjev Regulatornom povjerenstvu za energetiku Republike Srpske (RERS) za dobivanje potrebne dozvole, jer je propustilo uzeti u obzir činjenicu da jedino tužitelj ima dozvolu RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije (kao operater distributivnog sustava) na točno određenom geografskom području Republike Srpske (na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor-Varoš, Knežev, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Prnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero) počev od 28.12.2019. godine do 28.12.2024. godine. Dozvola Regulatornog povjerenstva za energetiku Republike Srpske za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, koja je izdana sukladno tada važećem Zakonu o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 8/08, 34/09, 92/09 i 1/11), izdana je tužitelju i ni jedna druga pravna osoba ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sustava) na tom području.

U tužbi se dalje navodi da tužitelj nema konkurenciju na tržištu, jer je jedini operater distributivnog sustava na točno određenom geografskom području Republike Srpske te da samim tim uživa pravni monopol shodno točki 188. Obavijesti Komisije o pojamu državne potpore iz članka 107. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ("Službeni list Europske unije", serija C, broj 262/1, 19.7.2016.) kojom je propisano da, sukladno zakonodavstvu EU, pravni monopol postoji kada je određena usluga zakonodavstvom ili regulatornim mjerama rezervirana za isključivog pružatelja, pri čemu je svim drugim gospodarskim subjektima jasno zabranjeno pružanje takvih usluga.

Shodno članku 28. stavak (2) Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), Vijeće je u zakonom ostavljenom roku dostavilo odgovor na tužbu, akt broj UP/I 03-26-1-54-11/21 od 20.9.2022. godine. Vijeće je u odgovoru na tužbu istaknulo da u cijelosti ostaje kod svog rješenja i navode tužitelja da je u pobijanom aktu pogrešno utvrdio činjenično stanje i na tako utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo smatra neutemeljenim te navedeni stav detaljno obrazložio.

Vijeće je 14.5.2024. godine, pod brojem: UP/I 03-26-1-54-34/21, zaprimilo Presudu Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, kojom je Sud Bosne i Hercegovine uvažio tužbu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda

Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i poništio Rješenje Vijeća, broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine, te predmet vratio Vijeću na ponovni postupak.

U predmetnoj presudi Suda Bosne i Hercegovine, među ostalim, navedeno je da je Vijeću ovoga Suda ostala sporna i nejasna činjenica je li izdana garancija državna potpora ili nije, s obzirom da je Vijeće stavkom 2. dispozitiva Rješenja naložilo ispunjenje uvjeta iz Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj, a ovim se uvjetima dokazuje da garancija ne predstavlja državnu potporu. Dalje se u predmetnoj presudi navodi da je tuženi (Vijeće) pogrešno utvrdio postojanje nepravilnosti utvrđene u točki 4. obrazloženja Rješenja broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine koja se ogleda u tomu da za garanciju Republike Srpske nije plaćena tržišna premija, jer je nejasno je li ovakva obveza tužitelja postoji, s obzirom na to da tuženi prethodno utvrđuje da su ispunjeni uvjeti iz članka 3. stavak (1) Zakona. Vijeće Suda Bosne i Hercegovine u predmetnoj presudi je posebno ukazalo da je u konkretnom slučaju ostala sporna i nejasna činjenica, kao i zaključak tuženog da garancija nije sukladna Zakonu, dok se u obrazloženju Rješenja navodi da je tuženi utvrdio da to spada u državnu potporu, jer su ispunjeni uvjeti iz članka 3. stavak (1) Zakona, te se nalaže tužitelju da ispuni uvjet iz članka 137. Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj, kojim se propisuje kada garancija ne predstavlja državnu potporu, te da je shodno navedenome činjenično stanje netočno i nepotpuno utvrđeno. Uzimajući u obzir navedene razloge, Vijeće Suda Bosne i Hercegovine je odlučilo kao u dispozitivu Presude broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine i ukazalo tuženom da u ponovnom postupku, postupajući po primjedbama za svaki propust danim u predmetnoj presudi, upotpuni činjenično stanje i pravilno primijeni odredbe postupka, te pravilnom primjenom materijalnog propisa na takvo činjenično stanje donese novu odluku.

Budući da smo analizom navedene presude utvrdili da je broj poništenog rješenja Vijeća naveden u preambuli i dispozitivu različit od broja rješenja koje je navedeno u obrazloženju predmetne presude, odnosno da je navedeno da se poništava Rješenje tuženog, broj UP/I 03-26-1-42-11/18 od 29.6.2022. godine, a koje je već poništeno Presudom Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 43735 22 U od 11.1.2023. godine, Vijeće se 3. 6. 2024. godine, aktom broj UP/I 03-26-1-54-36/21, obratilo Sudu Bosne i Hercegovine sa Zahtjevom za ispravku Presude broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, tako da je ispravi u preambuli i dispozitivu, te da umjesto rješenja broj UP/I 03-26-1-42-11/18 od 29.6.2022. godine navede ispravan broj rješenja UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine.

Vijeće je 11.6.2024. godine zaprimilo Rješenje Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 7.6.2024. godine, kojim se ispravlja Presuda broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine na način da u uvodu i dispozitivu Presude umjesto broja rješenja UP/I 03-26-1-42-11/18 treba stajati broj UP/I 03-26-1-54-4/21, dok u ostalom dijelu navedena presuda ostaje neizmijenjena.

3. Primijenjeni propisi

Osim odredaba Zakona, Vijeće je u postupku primijenilo i odredbe Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20), Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 68/20), Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 8/08, 34/09, 92/09 i 1/11), Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20 i 28/21) i Uredbe o postupku izdavanja garancija Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 131/20), te u svrhu poređenja propise Europske unije iz područja državne potpore.

Sukladno odredbi članka 4. stavak (1) Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj kojom je propisano da se državna potpora može dodijeliti ako program (shema) ili pojedinačni projekt državne potpore ispunjava uvjete iz ove Uredbe i članka 71. stavak 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 5/08 - izdanje međunarodni ugovori) (u daljnjem tekstu: SSP), Vijeće je obvezno prilikom ocjene zahtjeva za dodjelu državne potpore primjenjivati ne samo pravo BiH nego na odgovarajući način primijeniti i kriterije i uvjete koji proizlaze iz primjene pravila tržišnoga natjecanja koja vrijede u Zajednici i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice. Osim Uredbom o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj, obveza primjene navedenih kriterija i uvjeta Vijeću je propisana odredbom članka 71. stavak 1. točka c) SSP-a koji glasi: Tržišno natjecanje i druge gospodarske odredbe "1. Sljedeće je nespojivo s propisnim funkcioniranjem ovoga Sporazuma, u mjeri u kojoj može utjecati na trgovinu između Zajednice i Bosne i Hercegovine: (c) svaka državna potpora kojom se narušava ili prijeti narušavanjem tržišnoga natjecanja davanjem prednosti određenim poduzećima ili određenim proizvodima", te stavkom 2. istoga članka koji glasi: "2. Svako postupanje suprotno ovome članku ocjenjivat će se na temelju kriterija koji proizlaze iz primjene pravila tržišnoga natjecanja koja vrijede u Zajednici, osobito čl. 81., 82., 86. i 87. Ugovora o osnivanju Europske zajednice (u daljnjem tekstu: Ugovor o EZ) i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice."

Kako odredbama Zakona i Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj nisu detaljno obrazloženi kriteriji i uvjeti iz pojma/definicije državne potpore, te kriteriji i uvjeti za dodjelu državne potpore u obliku garancija, Vijeće je u konkretnom slučaju u svrhu poređenja, shodno članku 71. stavak 2. SSP-a, uzelo u obzir i sljedeće propise Europske unije:

- Obavijest Komisije o pojmu državne potpore iz članka 107. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ("Službeni list Europske unije", serija C, broj 262/1, 19.7.2016) [u daljnjem tekstu: Obavijest Komisije (2016/C 262/01)],
- Obavijest Komisije o primjeni čl. 87. i 88. Ugovora o Europskoj zajednici u području državne potpore u obliku garancija ("Službeni list Europske unije", serija C, broj 155, 20.6.2008.) [u daljnjem tekstu: Obavijest Komisije (2008/C 155/02)] i
- Dokument Europske komisije - Analitička mreža za energetske infrastrukturu 2016.-2017.¹

4. Utvrđivanje činjenica

Na temelju dostavljenih podataka, Vijeće je u postupku utvrdilo sljedeće:

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

4.1. Predmet prijave državne potpore

Predmet prijave je odobrenje državne potpore u obliku garancije korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica u iznosu od 32.753.768,74 KM.

4.2. Davatelji i korisnik državne potpore

Shodno Garanciji Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine (u daljnjem tekstu: Garancija), Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske su garanti, tj. davatelji predmetne Garancije, te sukladno tomu predstavljaju davatelje državne potpore, u smislu članka 3. stavak (2) Zakona.

Korisnik državne potpore, u smislu članka 3. stavak (3) Zakona, u konkretnom slučaju je Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka (u daljnjem tekstu: ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka), s obzirom da garancijom koju su izdali Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske garantiraju ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka neopozivo i bezuvjetno plaćanje svih dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica navedenoga emitenta.

4.3. Opis elemenata garancije i pratećih akata

Sukladno garanciji koju su izdala navedena ministarstva Vlade Republike Srpske u ime Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica emitenta MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, garantira se neopozivo i bezuvjetno plaćanje svih dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta, pod sljedećim uvjetima:

- vrijednost emisije obveznica: 27.436.000,00 KM,
- broj obveznica koje se emitiraju: 27.436,
- nominalna vrijednost po obveznici: 1000,00 KM,
- kamatna stopa na godišnjoj razini: 3.5%,
- rok dospeljeća: 10 godina,
- isplata glavnice i pripadajuće kamate u jednakim anuitetima - polugodišnje,
- valutna klauzula: euro,
- iznos garancije: 32.753.768,74 KM.

Shodno točki 2. Garancije, njezin korisnik je Centralni registar vrijednosnih papira Republike Srpske kao platni agent emisije predmetnih obveznica.

Sukladno točki 5. Garancije, Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske kao garanti, neopozivo i bezuvjetno garantiraju plaćanje neplaćenih obveza po osnovi dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta do ukupnog iznosa od 32.753.768,74 KM, bez prigovora bilo koje vrste, po primitku prvog pisanog poziva, odnosno do iznosa navedenog u zahtjevu za plaćanje po garanciji, kada je korisnik utvrdio da emitent (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka) nije izvršio svoju obvezu uplate anuiteta.

Točkom 6. predmetne Garancije propisano je da će u slučaju dospjelog i neplaćenog anuiteta od emitenta (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka) garanti (Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske), nakon što utvrde da je zahtjev za plaćanje utemeljen, izvršiti plaćanje dospjelih neplaćenih obveza po osnovi dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta iz proračuna Republike Srpske u roku od najviše 15 radnih dana od dana primitka prvog pisanog poziva korisnika Garancije (Centralni registar vrijednosnih papira Republike Srpske), za sve vrijeme trajanja Garancije.

Rok važenja Garancije je 30 dana od dana dospeljeća posljednjeg anuiteta, odnosno do konačnog izmirenja svih obveza iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta i ona je neopoziva u navedenom roku važenja ove Garancije.

Namjena dugoročnog zaduženja emisijom obveznica, definirana u točki 4. Garancije, jeste refinanciranje postojećega duga odnosno izmirenje dijela dugoročnih kreditnih obveza osiguranja za projekt "Toshiba" i izgradnju dalekovoda, financiranje prenesenih obveza prema proračunu Republike Srpske i prenesenih obveza prema dobavljačima.

Ugovorom o reguliranju međusobnih prava i obveza po osnovi Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zaključen 3.8.2021. godine između Ministarstva financija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, kao davatelja garancije, s jedne strane, i MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao emitenta, s druge strane (u daljnjem tekstu: Ugovor), emitent se obvezao da sredstva dobivena emisijom obveznica koristi isključivo za namjene definirane Odlukom Vlade Republike Srpske o davanju suglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine, i točkom 4. Garancije.

Emitent (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka), sukladno članku 7. Ugovora, dužan je Ministarstvu financija kao instrument osiguranja izdane garancije dostaviti 20 bjanko vlastitih mjenica s naznakom "bez protesta" s mjeničnim izjavama i 21 bjanko potpisan i ovjeren nalog za prijenos sredstava s izjavama o blokadi računa emitenta potpisanim i ovjerenim od ovlaštene osobe, spisak otvorenih računa u poslovnim bankama i ovjerene preslike kartona deponiranih potpisa.

4.4. Pravna osnova za izdavanje garancije

Pravna osnova za izdavanje garancije sadržana je u odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske. Shodno članku 38. navedenoga Zakona, garancija Republike Srpske predstavlja njezinu potencijalnu obvezu koja postaje stvarna obveza u slučaju kada zajmoprimalatelj nije izvršio otplatu obveze, sukladno uvjetima iz kreditnoga sporazuma i ako su ispunjeni uvjeti iz garancije, mora biti izdana u pisanom obliku i u trenutku dospelosti na naplatu sukladno uvjetima iz garancije postaje dug Republike Srpske. Dalje, člankom 41. stavak 3. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske propisano je da se Odlukom Vlade imenuje ovlašćeni potpisnik koji u ime Republike Srpske potpisuje garanciju sukladno odredbama ovoga Zakona, dok je člankom 42. istoga Zakona određeno da se garancije Republike Srpske mogu izdati kreditoru ili zajmodavatelju za garantiranje obveza nastalih zaduženjem jedinica lokalne samouprave, fondova socijalne sigurnosti, Investicijsko-razvojne banke

Republike Srpske i fondova kojima ona upravlja, kao i javnih poduzeća i institucija javnoga sektora, u vezi s financiranjem kapitalnih investicija koje služe u javne svrhe.

Također, pravnu osnovu u konkretnom slučaju predstavljaju i Uredba o postupku izdavanja garancija Republike Srpske i Odluka Vlade Republike Srpske o davanju suglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine (u daljnjem tekstu: Odluka Vlade Republike Srpske).

Naime, Vlada Republike Srpske je navedenom Odlukom dala suglasnost za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u iznosu od 47.752.979,65 KM, a u svrhu refinanciranja postojećeg duga odnosno izmirenja dijela dugoročnih kreditnih obveza osiguranih za projekt "Toshiba" i izgradnju dalekovoda, financiranje prenesenih obveza prema proračunu Republike Srpske i prenesenih obveza prema dobavljačima i ovlastila ministra financija i ministra energetike i rudarstva da potpišu garanciju i Ugovor o reguliranju međusobnih prava i obveza po osnovi garancije Republike Srpske.

Uzimajući u obzir navedeno, utvrđeno je da su Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske izdali predmetnu Garanciju sukladno odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, Uredbi o postupku izdavanja garancija Republike Srpske i Odluci Vlade Republike Srpske.

4.5. Opis, djelatnost, vlasnička struktura i financijsko stanje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka

Odlukom JMDP "Elektroprivreda Republike Srpske" od 17.8.1992. godine osnovano je Zavisno državno poduzeće "Elektrokrajina" p. o. Banja Luka. Na temelju odredaba Zakona o privatizaciji državnog kapitala u poduzećima, "Elektrokrajina" se 14.9.2005. godine transformirala u akcionarsko društvo u većinskom vlasništvu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda Republike Srpske" a. d. Trebinje. Društvo je povezano u MH "Elektroprivreda Republike Srpske" a. d. Trebinje zajedno s ostalim poduzećima koja obavljaju elektroenergetsku djelatnost u Republici Srpskoj u kojima Matično poduzeće ima većinski udio u kapitalu.

Gospodarski subjekt ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u pravnom prometu posluje pod nazivom: Zavisno poduzeće "Elektrokrajina" akcionarsko društvo Banja Luka, skraćeni naziv: ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, adresa: Kralja Petra I. Karadorđevića 95, 78000 Banja Luka, JIB 4400855640000 i matični broj jedinstvenog registra: 1074440.

ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka obavlja djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sustava) na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor-Varoš, Kneževo, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Prnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero, sukladno Dozvoli Regulatornog povjerenstva za energetiku Republike Srpske za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19. Navedenu Dozvolu izdalo je Regulatorno povjerenstvo za energetiku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RERS) Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, shodno odredbama članka 23. točka 5. i članka 53. tada važećeg Zakona o električnoj energiji.

Dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije izdana je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka s rokom važenja od pet godina, počev od 28.12.2019. godine.

Shodno navedenoj Dozvoli, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka dužna je obavljati djelatnost distribucije električne energije kao operater distributivnog sustava u sustavu obveze javne usluge. Također, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka ima pravo naplatiti korištenje distributivne mreže prema odobrenoj tarifi na temelju Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku.

Sukladno točki 6.10. predmetne Dozvole, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je obvezno ugovorom regulirati međusobne odnose s neovisnim operaterom sustava, prijenosnom kompanijom, opskrbljivačima/trgovcima, proizvođačima čiji su elektroenergetski objekti priključeni na distributivnu mrežu i krajnjim kupcima.

Shodno točki 6.25. Dozvole, korisnik dozvole je dužan osigurati funkcionalno i računovodstveno razdvajanje djelatnosti distribucije električne energije od djelatnosti opskrbe kupaca električnom energijom u sustavu obveze javne usluge i ostalih djelatnosti, zatim osigurati pravno razdvajanje djelatnosti distribucije električne energije od djelatnosti opskrbe kvalificiranih kupaca električnom energijom, te osigurati odvojene računovodstvene evidencije za djelatnost distribucije električne energije od ostalih djelatnosti i primjenjivati Jedinstveni regulatorni kontni plan, a sve s ciljem učinkovitog reguliranja cijena i tarifa u sustavu obveze javne usluge.

Točkom 8.3. Dozvole propisano je da se u razdoblju važenja izdana dozvola može prenijeti na treću sobu ako korisnik dozvole proda svoj posao ili ako traži prijenos svoje dozvole ili kontroliranog (upravljačkog) interesa na tu osobu uz suglasnosti RERS-a za prijenos.

Sukladno odredbama toč. 8.4. i 8.5. Dozvole, RERS može poništiti i oduzeti izdanu dozvolu.

Shodno odredbama Zakona o električnoj energiji koji je na snazi od 1.1.2021. godine i Odluci Vlade Republike Srpske, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je 1.4.2021. godine prestala obavljati djelatnost opskrbe električnom energijom krajnjih potrošača i postala operater distributivnog sustava (ODS), a ulogu opskrbljivača je preuzeo MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje.

Naime, sukladno članku 49. stavak (5) Zakona o električnoj energiji, operateru distributivnog sustava nije dopušteno trgovati električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, a sukladno stavku (6) istoga članka, operateru distributivnog sustava nije dopušteno poduzimati mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

Člankom 46. stavak (2) Zakona o električnoj energiji propisano je da je operater distributivnog sustava pravna osoba koja posjeduje potrebnu dozvolu i koja je odgovorna za rad, upravljanje, održavanje, razvoj i izgradnju distributivnog sustava na određenom geografskom području i, gdje je to moguće, njegovih međuveza s drugim sustavima, te za osiguranje dugotrajne sposobnosti sustava da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom električne energije.

Shodno odredbi članka 49. stavak (2) Zakona o električnoj energiji, operater distributivnog sustava obavlja djelatnost distribucije i upravljanja distributivnim sustavom, sukladno uvjetima iz dozvole za obavljanje djelatnosti.

Člankom 12. stavak (2) Zakona o električnoj energiji propisano je da se elektroenergetska djelatnost distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sustavom obavlja kao javna usluga prema uvjetima uređenim ovim Zakonom.

Sukladno odredbi članka 54. Zakona o električnoj energiji, operater distributivnog sustava ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sustavom po osnovi:

- 1) naknade za korištenje distributivne mreže (distributivna mrežna tarifa),
- 2) naknade za priključenje na distributivnu mrežu,
- 3) naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima distributivnog sustava.

Financijsko stanje

Iz akata poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka konstatiramo da je riječ o akcionarskom društvu koje se s obzirom na broj zaposlenih djelatnika, ukupan godišnji prihod i ukupnu vrijednost poslovne imovine ne može smatrati ni malim ni srednjim poduzećem. Imajući u vidu navedene pojmove, sukladno članku 2. Uredbe, **konstatiramo da je poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka veliko poduzeće.**

Na strani 25. Uredbe u naslovu 4. Državna potpora za sanaciju i restrukturiranje gospodarskih subjekata, podnaslov 4.1. Državna potpora gospodarskom subjektu u teškoćama, člankom 29. određen je pojam gospodarskog subjekta u teškoćama. Kako smo gore u tekstu konstatirali da je, prema članku 2. stavak 8. Uredbe, poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka veliko poduzeće, to je člankom 29. stavak 1. ("Gospodarski subjekt je u teškoćama ako je bez državne intervencije gotovo izvjestan prestanak njegovog poslovanja u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju i za koji važi najmanje jedna od sljedećih okolnosti:") točka 4. propisano da se smatra da je veliko poduzeće u teškoćama u slučaju "ako je velikom gospodarskom subjektu tijekom posljednje dvije godine:

1. iznos knjigovodstvenog duga i kapitala gospodarskog subjekta bio veći od 7,5 i
2. EBITDA koeficijent pokriva kamata gospodarskog subjekta bio niži od 1,0."

Tablica 1. Obračun iznosa knjigovodstvenog duga i kapitala poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na temelju godišnjih financijskih izvješća (u KM) prema podacima APIF-a Banja Luka

Godina	Dugoročne obveze (1)	Kratkoročne obveze (2)	Ukupne obveze (3) = (1) + (2)	Kapital (4)	Omjer knjigovodstvenog duga i kapitala (5) = (3) / (4)	Ispunjenost prvog uvjeta iz Uredbe ¹ [(5) > 7,5]
2019.	75.580.896	140.063.200	215.644.096	294.269.685	0,73	NE
2020.	75.165.145	162.131.107	237.296.252	213.303.426	1,11	NE

Izvor: Na temelju financijskih izvješća poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka prema podacima APIF-a Banja Luka

Na temelju prethodno iskazanih izračuna iz Tablice broj 1. za obje posmatrane godine, omjer knjigovodstvenoga duga i kapitala bio je ispod 7,50.

Tablica 2. Obračun EBITDA koeficijenta pokriva kamata poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na temelju godišnjih financijskih izvješća

Godina	EBITDA (1)	Rashodi kamata (pozicija 240) (2)	EBITDA koeficijent pokriva kamata (3) = (1) / (2)	Ispunjenost drugog uvjeta iz Uredbe ² [(3) < 1]
2019.	18.441.366	2.040.339	9,038	NE
2020.	3.164.403	1.683.924	1,879	NE

Izvor: Na temelju financijskih izvješća poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka

EBITDA (engl. Earnings Before, Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) jeste dobitak prije kamate, poreza i amortizacije

EBITDA = dobit prije kamata i poreza (EBIT ili operativna dobit) + amortizacija

OPERATIVNA DOBIT = POSLOVNI PRIHODI - POSLOVNI RASHODI, tj.

EBITDA = (POSLOVNI PRIHODI - POSLOVNI RASHODI) + AMORTIZACIJA

$EBITDA_{2019} = 201 \text{ (poslovni prihodi)} - 216 \text{ (poslovni rashodi)} + 224 \text{ (amortizacija)} = 220.239.772 - 223.151.415 + 21.353.009 = 18.441.366$

$EBITDA_{2020} = 201 \text{ (poslovni prihodi)} - 216 \text{ (poslovni rashodi)} + 224 \text{ (amortizacija)} = 176.332.473 - 195.016.554 + 21.848.484 = 3.164.403$

Na temelju prethodno prikazanih izračuna urađenih na temelju godišnjih financijskih izvješća za 2019. i 2020. godinu poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za obje posmatrane godine, EBITDA koeficijent pokriva kamata poduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka bio je iznad 1.

Pri analizi gospodarskog subjekta u teškoćama, na njega se primjenjuje članak 29. stavak 1. točka 4. Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20 od 11.11.2020.), te prema istom za poduzeće toga statusa ne smatra se da je u teškoćama jer nisu ispunjena sljedeća dva kumulativna uvjeta: da mu je tijekom posljednje dvije godine iznos knjigovodstvenoga duga i kapitala veći od 7,5 i EBITDA koeficijent pokriva kamata niži od 1.

U vrijeme vršenja procjenepoduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka **ne ispunjava uvjete** za bilo koji od dva financijska parametra da bi se smatralo da je u financijskim teškoćama onako kako je to propisano Uredbom o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20 od 11.11.2020.).

Zaključujemo da, u vrijeme vršenja procjene, poduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka **nije u teškoćama**.

4.6. Obrazloženje prijave državne potpore

Podnositelj predmetne prijave, Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske, u Obrascu prijave naveo je da u konkretnom slučaju dodjele garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka nema narušavanja konkurencije zbog toga što ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao operater distributivnog sustava, obavlja djelatnost koja nije liberalizirana i otvorena za tržišnu konkurenciju, jer je riječ o prirodnom monopolu gdje ne postoji mogućnost za stvaranje konkurentskih uvjeta na tržištu.

¹ Ako je velikom gospodarskom subjektu tijekom posljednje dvije godine iznos knjigovodstvenog duga i kapitala bio veći od 7,5.

² Ako je velikom gospodarskom subjektu tijekom posljednje dvije godine EBITDA koeficijent pokriva kamata gospodarskog subjekta bio niži od 1,0.

Navedeni stav podnositelj prijave obrazlaže u točki 17. Obrasca prijave navodeći da je, shodno odredbama Zakona o električnoj energiji i odgovarajućim aktima Vlade Republike Srpske od 1.4.2021. godine, u Republici Srpskoj tržišna djelatnost opskrbe odvojena od elektrodistribucije te da se operatori distributivnog sustava mogu baviti isključivo djelatnošću distribucije te više ne obavljaju niti jednu tržišnu djelatnost, pozivajući se na članak 49. st. (5) i (6) Zakona o električnoj energiji kojim je propisano da operateru distributivnog sustava nije dopušteno trgovati električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, te da poduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

4.7. Mišljenje tijela za provedbu Zakona na prijavu državne potpore

U smislu članka 14. stavak (1) Zakona, Ministarstvo financija Republike Srpske je svojim aktom dalo konzultativno mišljenje, broj 06.10/421-237-1/21 od 1.6.2021. godine, na prijavu državne potpore Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske koja se odnosi na izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

U navedenom mišljenju Ministarstvo financija Republike Srpske ističe da garancija Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično poduzeće a. d. Trebinje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na cjelokupan iznos zaduženja od 47.752.979,65 KM predstavlja državnu potporu iz članka 3. stavak (1) Zakona jer Republika Srpska u konkretnom slučaju preuzima na sebe rizik od plaćanja dospjelih obveza po obveznicama ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

Također, u svome mišljenju Ministarstvo financija Republike Srpske je istaknulo da predmetna garancija Republike Srpske ne bi predstavljala državnu potporu, potrebno je da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, sukladno članku 137. stavak (1) Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj, uz pretpostavku ispunjenosti ostalih uvjeta, plati tržišnu premiju za garanciju obračunatu primjenom tržišnih načela.

5. Donošenje odluke

Vijeće je razmatralo prijavu Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske na 164. sjednici, održanoj 30. lipnja 2025. godine. Pri donošenju odluke, Vijeće je uzelo u obzir cjelokupnu dostavljenu dokumentaciju.

S obzirom na to da su Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske izdali Garanciju Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica emitenta ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, a da se, shodno članku 2. točka 16) Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne potpore u Republici Srpskoj, kao datum dodjele potpore označava dan na koji je, na temelju propisa Republike Srpske, korisnik stekao pravo na primanje potpore, Vijeće je provelo postupak ex post odobrenja sukladno članku 12. stavak (7) Zakona.

Naime, Vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju potpora već dodijeljena stupanjem na snagu Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, uzimajući u obzir i točku 2.1. Obavijesti Komisije (2008/C 155/02) kojom je propisano da je potpora dodijeljena u trenutku kada se garancija izdaje, a ne u trenutku kada se ona poziva na naplatu ili u trenutku kada se izvršava plaćanje uvjetima iz garancije.

Vijeće je prvenstveno tijekom postupka trebalo utvrditi je li potpora dodijeljena u obliku garancije korisniku ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica predstavlja državnu potporu iz članka 3. stavak (1) Zakona.

Pri utvrđivanju je li dodjela potpore u obliku garancije korisniku ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka predstavlja državnu potporu, Vijeće je razmotrilo jesu li ispunjeni svi uvjeti iz članka 3. stavak (1) Zakona, odnosno je li riječ o transferu državnih sredstava; je li se dodjelom predmetne garancije korisniku pruža ekonomska prednost koju on ne bi stekao u normalnim tržišnim uvjetima, odnosno putem vlastite učinkovitosti poslovanja; je li se predmetna garancija dodjeljuje korisniku na selektivnoj osnovi, odnosno na selektivan način čime se daje prednost određenim gospodarskim subjektima ili određenim gospodarskim sektorima i je li se dodjelom predložene garancije narušava ili postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, stavljanjem u povoljniji položaj određenih gospodarskih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utječe na ispunjenje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine iz ovoga područja, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU.

Vijeće je u postupku utvrdilo da je uvjet iz članka 3. stavak (1) Zakona koji se odnosi na prijenos državnih sredstava ispunjen, budući da Ministarstvo financija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske, shodno izdanoj Garanciji Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, preuzimaju rizik plaćanja svih neplaćenih obveza ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka po osnovi dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica, te da nisu naplatili adekvatnu naknadu u vidu tržišne premije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

Naime, shodno točki 2.1. Obavijesti Komisije (2008/C 155/02), garancije koje je izravno dala država, tj. centralne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dala druga tijela pod kontrolom države, kao naprimjer poduzetnici, a koja se mogu pripisati javnoj vlasti, mogu se smatrati državnom potporom. Također, istom točkom Obavijesti Komisije (2008/C 155/02) propisano je da pogodnost državne garancije jeste ta da rizik povezan s garancijom snosi država i za to prihvaćanje rizika od strane države, u normalnim okolnostima, trebalo bi platiti odgovarajuću naknadu, te ako se država odrekne te naknade, to istodobno predstavlja korist za poduzetnika i iscrpljivanje državnih sredstava pa, sukladno tomu, čak i ako se nikad ne izvrši plaćanje prema uvjetima iz garancije, svejedno je riječ o državnoj potpori.

Kada je u pitanju drugi uvjet iz članka 3. stavak (1) Zakona, Vijeće je u postupku utvrdilo da je on ispunjen, jer je izdavanjem predmetne Garancije korisnik ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka stekao ekonomsku prednost koju ne bi stekao u normalnim tržišnim uvjetima, odnosno putem vlastite učinkovitosti poslovanja, s obzirom da za nju nije platio tržišnu premiju Republici Srpskoj i što se bez garancije Republike Srpske navedeno poduzeće ne bi moglo zadužiti emisijom vlastitih obveznica.

Dalje, Vijeće je u postupku utvrdilo da je treći uvjet iz članka 3. stavak (1) Zakona ispunjen, s obzirom na to da je pomoć u obliku garancije dodijeljena na selektivnoj osnovi odnosno na selektivan način, jer je dodjelom dana prednost samo jednom točno određenom gospodarskom subjektu. Naime, da bi ovaj uvjet bio ispunjen, potrebno je utvrditi da se dodjelom državne potpore stavljaju u povoljniji položaj određeni gospodarski subjekti, određeni sektori gospodarstva ili proizvodnja/trgovina određenih proizvoda. U konkretnome slučaju, Vijeće je utvrdilo da se predmetnom garancijom stavlja u povoljniji položaj, odnosno favorizira

samo jedan gospodarski subjekt - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za čije je zaduženje emisijom obveznica izdana državna garancija.

Što se tiče četvrtog uvjeta iz članka 3. stavak (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu stavljanjem u povoljniji položaj određenih gospodarskih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utječe na ispunjenje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine iz ovoga područja odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, Vijeće je u postupku utvrdilo da on nije ispunjen odnosno da se izdavanjem predmetne garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica ne narušava i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, budući da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka ima pravni monopol na obavljanje elektroenergetske djelatnosti distribucije električne energije na točno određenom geografskom području Republike Srpske, shodno Dozvoli RERS-a, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdanoj Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, sukladno odredbama članka 23. točka 5. i članka 53. tada važećeg Zakona o električnoj energiji.

Naime, sukladno Dozvoli RERS-a, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je jedini operater distributivnog sustava ovlašten za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije na točno određenom geografskom području Republike Srpske (na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor- Varoš, Kneževo, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Prnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero) i ni jedna druga pravna osoba ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sustava) na tome području u razdoblju važenja predmetne Dozvole od 28.12.2019. do 28.12.2024. godine.

Također, smatramo bitnim istaći činjenicu da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdana nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sustavom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na razdoblje od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Uzimajući i obzir navedeno, Vijeće je u postupku zaključilo da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka nema konkurenciju na tržištu distribucije električne energije, s obzirom na to da je jedini operater distributivnog sustava na točno određenom geografskom području Republike Srpske te da samim tim uživa pravni monopol shodno točki 188. Obavijesti Komisije (2016/C 262/01), kojom je propisano da, sukladno zakonodavstvu EU, pravni monopol postoji kada je određena usluga zakonodavstvom ili regulatornim mjerama rezervirana za isključivog pružatelja, pri čemu je svim drugim gospodarskim subjektima jasno zabranjeno pružanje takvih usluga.

Naime, točkom 188. Obavijesti Komisije (2016/C 262/01) propisano je da je narušavanje konkurencije isključeno ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (1) usluga podliježe pravnom monopolu (utvrđeno sukladno zakonodavstvu EU);
- (2) tim pravnim monopolom ne isključuje se samo konkurencija na tržištu nego se isključuje svaka mogućnost konkurencije kojim bi neko mogao postati isključivi pružatelj predmetne usluge;
- (3) uslugom se ne konkuriše drugim uslugama i
- (4) ako je pružatelj usluge aktivan na drugom tržištu (geografskom tržištu ili tržištu proizvoda) koje je otvoreno za konkurenciju, potrebno je isključiti unakrsno subvencioniranje. Da bi se to postiglo, potrebno je koristiti se odvojenim računima, pravilno raspodjeljivati troškove i prihode te se pobrinuti da se javno financiranje koje je pruženo za uslugu koja je predmetom pravnog monopola ne može upotrijebiti u korist drugih aktivnosti.

Kada je u pitanju prvi i drugi uvjet da je riječ o pravnom monopolu i da se isključuje svaka mogućnost konkurencije, jasno je da su oni ispunjeni, budući da smo utvrdili da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, shodno Dozvoli RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, jedini operater distributivnog sustava na točno određenom geografskom području Republike Srpske i niti jedna druga pravna osoba ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sustava) na tome području u razdoblju važenja predmetne dozvole, te da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdana nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sustavom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na razdoblje od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Što se tiče trećeg uvjeta, predviđenog točkom 188. Obavijesti Komisije (2016/C 262/01), on je ispunjen, budući da se obavljanjem usluge operatera distributivnog sustava ne konkuriše drugim uslugama, s obzirom na to da, sukladno članku 49. stavak (5) Zakona o električnoj energiji, operateru distributivnog sustava nije dopušteno trgovanje električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, a sukladno stavku (6) istoga članka, operateru distributivnog sustava nije dopušteno poduzimati mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

Kada je u pitanju četvrti uvjet iz točke 188. Obavijesti Komisije (2016/C 262/01), kojim je propisano da je potrebno isključiti unakrsno subvencioniranje ako je pružatelj usluge aktivan na drugome tržištu, jasno je da je on ispunjen, s obzirom da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, shodno Dozvoli RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, obavlja isključivo djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sustava) na točno određenom geografskom području Republike Srpske i nije aktivan na nekom drugom tržištu.

Naime, shodno odredbama Zakona o električnoj energiji koji je na snazi od 1.1.2021. godine i Odluci Vlade Republike Srpske, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je 1.4.2021. godine prestala obavljati djelatnost opskrbe električnom energijom krajnjih potrošača i postala je operater distributivnog sustava (ODS), a ulogu opskrbljivača preuzeo je MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje. Navedena reorganizacija MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično poduzeće a. d. Trebinje i zavisnih poduzeća je uvjet iz Trećeg energetskeg paketa Energetske zajednice prema kojemu je potrebno razdvojiti proizvodnju, distribuciju i opskrbu električne energije u Republici Srpskoj i BiH, što je i učinjeno shodno odredbama Zakona o električnoj energiji.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je u postupku utvrdilo da četvrti uvjet iz članka 3. stavak (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu, stavljanjem u povoljniji položaj određenih gospodarskih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utječe na ispunjenje

međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine iz ovoga područja, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, nije ispunjen, budući da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka obavlja isključivo djelatnost distribucije električne energije na točno određenom geografskom području Republike Srpske koja podliježe pravnom monopolu, sukladno Dozvoli RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdanom shodno Zakonu o električnoj energiji i nije mu dopušteno trgovati električnom energijom i poduzimati mjere koje dovode do narušavanja konkurencije, iz čega se može zaključiti da ne postoji ni utjecaj na trgovinu između BiH i EU, s obzirom na to da mu je Zakonom zabranjeno trgovati električnom energijom i u BiH i sa zemljama EU.

Navedeni stav Vijeća da se dodjelom državne potpore u obliku garancije ne narušava konkurencija i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije i nema utjecaja na trgovinu potvrđuju i odredbe dokumenta Europske komisije - Analitička mreža za energetska infrastrukturu 2016-2017¹ u kojemu je navedeno da se financiranjem operatera distributivnog sustava ne narušava konkurencija u slučaju pravnog monopola, ako su ispunjeni uvjeti iz točke 188. Obavijesti Komisije (2016/C 262/01), te da ni javno financiranje operatera distributivnog sustava koji ne uživaju pravni monopol ne narušava konkurenciju i ne utječe na trgovinu, pod uvjetom da na navedenom području ne postoji infrastruktura za distribuciju električne energije druge pravne osobe. Vijeće je utvrdilo da je navedeni uvjet ispunjen, budući da je postojeća infrastruktura za distribuciju električne energije na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske u vlasništvu ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i da bi bilo neekonomično da neka druga pravna osoba financira izgradnju paralelne infrastrukture za distribuciju električne energije kako bi konkurirala za dobivanje dozvole za obavljanje distribucije električne energije. Navedeni stav potvrđuje i činjenica da je nakon isteka Dozvole RERS-a, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdane Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, na razdoblje od pet godina, počev od 28.12.2019. godine, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdala nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sustavom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na razdoblje od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je utvrdilo da garancija izdana od Ministarstva financija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za dugoročno zaduženje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka emisijom vlastitih obveznica ne predstavlja državnu potporu iz članka 3. stavak (1) Zakona, s obzirom na to da nisu kumulativno ispunjeni prethodno navedeni uvjeti, odnosno dodjelom predloženih sredstava se ne narušava i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, kao ni utjecaja na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU.

Sukladno navedenom, Vijeće je odlučilo kao u točki 1. dispozitiva ovoga Rješenja.

Uputa o pravnom lijeku:

Ovo Rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dopuštena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka ovoga Rješenja.

Broj UP/I 03-26-1-54-38/21
30. lipnja 2025. godine
Istočno Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća za državnu potporu BiH
Dejan Mutić, v. r.

На основу члана 12. став (7) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 10/12 и 39/20) и члана 193. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), рјешавајући у поступку ех пост контроле усклађености државне помоћи са прописима о државној помоћи, покренутом на основу пријаве Министарства енергетике и рударства Републике Српске за одобрење државне помоћи у облику гаранције кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине, број С1 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године, Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине на 164. сједници, одржаној 30. јуна 2025. године, донио је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

1. Утврђује се да државна помоћ додијељена у облику гаранције Републике Српске кориснику МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница не представља државну помоћ у смислу Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.
2. Ово рјешење биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим рјешењем извршава се Пресуда Суда Босне и Херцеговине, број С1 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године (у даљем тексту: Пресуда), којом је Суд Босне и Херцеговине уважио тужбу Мјешовитог холдинга "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука и поништио Рјешење Савјета за државну помоћ Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет), број УП/И 03-26-1-54-4/21 од 29. 06. 2022. године, те предмет вратио Савјету на поновни поступак.

Сходно члану 62. Закона о управним споровима БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 и 74/10), када Суд поништи акт против којег је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у којем се налазио прије него

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

што је поништени акт донесен, те је приликом доношења новог рјешења надлежна институција везана правним схватањима Суда и примједбама у погледу поступка.

1. Захтјев за покретање поступка

Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет) запримио је 22.06.2021. године, под бројем УП/І 03-26-1-77-1/21, пријаву Министарства енергетике и рударства Републике Српске за одобрење државне помоћи у облику гаранције Републике Српске кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница.

У смислу члана 14. став (1) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Закон), Министарство финансија Републике Српске је својим актом дало консултативно мишљење, број 06.10/421-237-1/21 од 01.06.2021. године, на пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске која се односи на издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука те у прилогу, сходно одредби члана 12. став (2) Закона, доставило Савјету Образац за пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске.

Уз Образац за пријаву државне помоћи (у даљем тексту: Образац пријаве), подносилац је доставио копије следеће документације:

- Одлуке Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године,
- Захтјева МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број 5434/21 од 11.05.2021. године,
- Одлуке Скупштине акционара МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница јавном понудом, број СА - 1180-4/21 од 05.03.2021. године,
- Закључка Одбора за ревизију ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број ОР-6720-3/20 од 25.12.2020. године,
- Записника са 51. ванредне сједнице Скупштине акционара ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број СА - 1180/21 од 05.03.2021. године,
- Одлуке Надзорног одбора ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница, број НО - 6730-3/20 од 25.12.2020. године,
- Одлуке Надзорног одбора ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука о измјени и допуни Одлуке о дугорочном задужењу првом емисијом обвезница јавном понудом, број НО - 5450/20 од 11.05.2021. године,
- Процјене финансијског стања ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у вези са дугорочним задужењем првом емисијом обвезница јавном понудом из априла 2021. године (Економски институт а. д. Бања Лука),
- Пројекције финансијских извјештаја, биланса стања и успјеха, те биланса новчаних токова за период издавања гаранције,
- Одлуке Владе Републике Српске у функцији Скупштине акционара Акцијског фонда Републике Српске а. д. Бања Лука у МХ "ЕРС" МП а. д. Требиње о давању сагласности МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за прву емисију обвезница јавном понудом укупне номиналне вриједности 40.000.000,00 КМ, број 04/1-012-2-563/21 од 25. 02. 2021. године,
- Одлуке о измјени Одлуке Владе Републике Српске у функцији Скупштине акционара Акцијског фонда Републике Српске а. д. Бања Лука у МХ "ЕРС" МП а. д. Требиње о давању сагласности МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за прву емисију обвезница јавном понудом укупне номиналне вриједности 40.000.000,00 КМ, број 04/1-012-2-957/21 од 01.04.2021. године, и
- Биланса стања, успјеха и токова готовине МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за 2019. и 2020. годину.

Увидом у поднесу пријаву, Савјет је утврдио да је она неправилна јер су достављене неовјерене копије докумената, што није у складу са чланом 2. став (4) Одлуке о поступцима и обрасцима за подношење обавјештења о државној помоћи и праћење државне помоћи ("Службени гласник БиХ", број 64/13) и чланом 5. став (2) Уредбе о начину и процедурама пријављивања државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник РС", број 105/13) којим је прописано да је давалац државне помоћи дужан уз поднесу пријаву (обавјештење) да приложи сва неопходна документа или овјерене копије докумената којима се потврђује исправност података наведених у пријави.

Такође, Савјет је из наведеног обрасца пријаве и пратеће документације закључио да је наведена пријава и непотпуна јер не садржи сва документа неопходна за њену оцјену и доношење одлуке у складу са чланом 12. став (3) Закона.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је путем Министарства финансија Републике Српске затражио од Министарства енергетике и рударства Републике Српске допуну предметне пријаве државне помоћи актом број УП/І 03-26-1-77-2/21 од 06.07.2021. године.

Дана 28.09.2021. године Министарство финансија Републике Српске је актом број 06.10/421-237-2/21 од 23.09.2021. године доставило дописе Министарства енергетике и рударства Републике Српске, акт број 05.05/052-2140-2/21 од 28.07.2021. године и акт број 05.05/052-2140-3/21 од 04.08.2021. године, у чијем прилогу је достављена следећа документација:

- Гаранција Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године,
- Уговор о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21, за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука закључен 03.08.2021. године између Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске, као давалаца гаранције, са

једне стране, и МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као емитента, са друге стране, и

- овјерене копије докумената достављених уз пријаву државне помоћи од 22.06.2021. године.

2. Ток поступка пред Судом Босне и Херцеговине

Савјет је 08.09.2022. године од Суда Босне и Херцеговине запримио тужбу МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука заступаног по директору, а он по Заједничкој адвокатској канцеларији Кременовић&Микановић, поднесену против Рјешења Савјета, број УП/І 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године, чиме је пред овим судом покренут управни спор.

У наведеној тужби је, између осталог, истакнуто да је Савјет погрешно примијенио одредбе материјалног права, с обзиром на то да је утврдио да гаранција издата од Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске за дугорочно задужење ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука емисијом сопствених обвезница представља државну помоћ јер су кумулативно испуњени сви услови из члана 3. став (1) Закона, а нису. Наиме, у тужби је наведено да је Савјет приликом утврђивања испуњења четвртог услова из члана 3. став (1) Закона, који се односи на нарушавање и постојање опасности од нарушавања конкуренције на тржишту стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области, односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ, погрешно примијенио одредбе материјалног права и погрешно оцијенио чињенице утврђене у поступку, јер је утврдио да издавањем предметне гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница постоји опасност од нарушавања конкуренције и утицај на трговину, будући да се тужилац ставља у повољнији положај у односу на конкуренте. Даље се у тужби наводи да је Савјет погрешно утврдио да тужилац нема правни монопол на обављање електроенергетске дјелатности дистрибуције електричне енергије, наводећи да друга правна лица могу да поднесу захтјев Регулаторној комисији за енергетику Републике Српске (РЕРС) за добивање потребне дозволе, јер је пропустио да узме у обзир чињеницу да једино тужилац има дозволу РЕРС-а за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије (као оператер дистрибутивног система) на тачно одређеном географском подручју Републике Српске (на подручју градова Бања Лука, Приједор, Градишка и 18 општина Републике Српске - Челинац, Котор-Варош, Кнежево, Нови Град, Костајница, Крупа на Уни, Козарска Дубица, Србац, Лакташи, Прњавор, Мркоњић-Град, Шипово, Рибник, Оштра Лука, Дринић, Источни Дрвар, Купрес и Језеро) почев од 28. 12. 2019. године до 28.12.2024. године. Дозвола Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-04-1/10-3/19, која је издата у складу са тада важећим Законом о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", бр. 8/08, 34/09, 92/09 и 1/11), издата је тужиоцу и ни једно друго правно лице не може добити дозволу односно обављати дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на том подручју.

У тужби се даље наводи да тужилац нема конкуренцију на тржишту, јер је једини оператер дистрибутивног система на тачно одређеном географском подручју Републике Српске те да самим тим ужива правни монопол сходно тачки 188. Обавјештења Комисије о појму државне помоћи из члана 107. став 1. Уговора о функционисању Европске уније ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 262/1, 19.07.2016) којом је прописано да, у складу са законодавством ЕУ, правни монопол постоји када је одређена услуга законодавством или регулаторним мјерама резервисана за искључивог пружаоца, при чему је свим другим привредним субјектима јасно забрањено пружање таквих услуга.

Сходно члану 28. став (2) Закона о управним споровима ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 88/07, 83/08 и 74/10), Савјет је у законом остављеном року доставио одговор на тужбу, акт број УП/І 03-26-1-54-11/21 од 20.09.2022. године. Савјет је у одговору на тужбу истакнуо да у цијелости остаје код свог рјешења и наводе тужиоца да је у побијаном акту погрешно утврдио чињенично стање и на тако утврђено чињенично стање погрешно примијенио материјално право сматра неоснованим те наведени став детаљно образложио.

Савјет је 14.05.2024. године, под бројем УП/І 03-26-1-54-34/21, запримио Пресуду Суда Босне и Херцеговине, број С1 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године, којом је Суд Босне и Херцеговине уважио тужбу Мјешовитог холдинга "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука и поништи Рјешење Савјета, број УП/І 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године, те предмет вратио Савјету на поновни поступак.

У предметној пресуди Суда Босне и Херцеговине, између осталог, наведено је да је Вијећу овог суда остала спорна и нејасна чињеница да ли је издата гаранција државна помоћ или није, с обзиром да је Савјет ставом 2. диспозитива Рјешења наложио испуњавање услова из Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, а овим се условима доказује да гаранција не представља државну помоћ. Даље се у предметној пресуди наводи да је тужени (Савјет) погрешно утврдио да постоји неправилност утврђена у тачки 4. образложења Рјешења број УП/І 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године која се огледа у томе да за гаранцију Републике Српске није плаћена тржишна премија, јер је нејасно да ли оваква обавеза тужиоца постоји, с обзиром на то да тужени претходно утврђује да су испуњени услови из члана 3. став (1) Закона. Вијеће Суда Босне и Херцеговине у предметној пресуди је посебно указало да је у конкретном случају остала спорна и нејасна чињеница, као и закључак туженог да гаранција није у складу са Законом, док се у образложењу Рјешења наводи да је тужени утврдио да то спада у државну помоћ, јер су испуњени услови из члана 3. став (1) Закона, те се налаже тужиоцу да испуни услов из члана 137. Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, којим се прописује када гаранција не представља државну помоћ, те да је сходно наведеном чињенично стању нетачно и непотпуно утврђено. Узимајући у обзир наведене разлоге, Вијеће Суда Босне и Херцеговине је одлучило као у диспозитиву Пресуде број С1 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године и указало туженом да у поновном поступку, поступајући по примједбама за сваки пропуст датим у предметној пресуди, употпуни чињенично стање и правилно примијени одредбе поступка, те правилном примјеном материјалног прописа на такво чињенично стање донесе нову одлуку.

Будући да смо анализом наведене пресуде утврдили да је број поништеног рјешења Савјета наведен у преамбули и диспозитиву различит од броја рјешења које је наведено у образложењу предметне пресуде, односно да је наведено да се поништава Рјешење туженог, број УП/І 03-26-1-42-11/18 од 29.06.2022. године, а које је већ поништено Пресудом Суда Босне и Херцеговине, број СІ 3 У 43735 22 У од 11.1.2023. године, Савјет се 03.06.2024. године, актом број УП/І 03-26-1-54-36/21, обратио Суду Босне и Херцеговине са Захтјевом за исправку Пресуде број СІ 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године, тако да је исправи у преамбули и диспозитиву, те да умјесто рјешења број УП/І 03-26-1-42-11/18 од 29.06.2022. године наведе исправан број рјешења УП/І 03-26-1-54-4/21 од 29.06.2022. године.

Савјет је 11.06.2024. године запримио Рјешење Суда Босне и Херцеговине, број СІ 3 У 043826 22 У од 07.06.2024. године, којим се исправља Пресуда број СІ 3 У 043826 22 У од 10.05.2024. године на начин да у уводу и диспозитиву Пресуде умјесто броја рјешења УП/І 03-26-1-42-11/18 треба да стоји број УП/І 03-26-1-54-4/21, док у осталом дијелу наведена пресуда остаје неизмијењена.

3. Примијењени прописи

Осим одредаба Закона, Савјет је у поступку примијенио и одредбе Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 111/20), Закона о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", број 68/20), Закона о електричној енергији ("Службени гласник Републике Српске", бр. 8/08, 34/09, 92/09 и 1/11), Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20 и 28/21) и Уредбе о поступку издавања гаранција Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 131/20), те у сврху поређења прописе Европске уније из области државне помоћи.

У складу са одредбом члана 4. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској којом је прописано да се државна помоћ може додијелити ако програм (шема) или појединачни пројекат државне помоћи испуњава услове из ове уредбе и члана 71. став 2. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 5/08 - издање међународни уговори) (у даљем тексту: ССП), Савјет је обавезан да приликом оцјене захтјева за додјелу државне помоћи примјењује не само право БиХ него да на одговарајући начин примијени и критеријуме и услове који произлазе из примјене конкуренцијских правила важећих у Заједници и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Заједнице. Осим Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, обавеза примјене наведених критеријума и слова Савјету је прописана одредбом члана 71. став 1. тачка ц) ССП-а који гласи: Конкуренција и друге економске одредбе "1. Сљедеће је неспојиво са правилном примјеном овог споразума, у мјери у којој то може утицати на трговину између Заједнице и Босне и Херцеговине: (ц) свака државна помоћ којом се нарушава или пријети нарушавању конкуренције давањем предности одређеним предузећима или одређеним производима", те ставом 2. истог члана који гласи: "2. Свака пракса супротна овом члану оцјењиваће се на основу критеријума који произлазе из примјене правила конкуренције која важе у Заједници, посебно чл. 81, 82, 86. и 87. Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту: Уговор о ЕЗ) и инструмената тумачења које су усвојиле институције Заједнице."

Како одредбама Закона и Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској нису детаљно образложени критеријуми и услови из појма/дефиниције државне помоћи, те критеријуми и услови за додјелу државне помоћи у облику гаранција, Савјет је у конкретном случају у сврху поређења, сходно члану 71. став 2. ССП-а, узео у обзир и сљедеће прописе Европске уније:

- Обавјештење Комисије о појму државне помоћи из члана 107. став 1. Уговора о функционисању Европске уније ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 262/1, 19.07.2016) [у даљем тексту: Обавјештење Комисије (2016/Ц 262/01)],
- Обавјештење Комисије о примјени чл. 87. и 88. Уговора о Европској заједници у области државне помоћи у облику гаранција ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 155, 20.06.2008) [у даљем тексту: Обавјештење Комисије (2008/Ц 155/02)] и
- Документ Европске комисије - Аналитичка мрежа за енергетску инфраструктуру 2016-2017.¹

4. Утврђивање чињеница

На основу достављених података, Савјет је у поступку утврдио сљедеће:

4.1. Предмет пријаве државне помоћи

Предмет пријаве је одобрење државне помоћи у облику гаранције кориснику Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница у износу од 32.753.768,74 КМ.

4.2. Даваоци и корисник државне помоћи

Сходно Гаранцији Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године (у даљем тексту: Гаранција), Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске су гаранти, тј. даваоци предметне гаранције, те у складу са тим представљају даваоце државне помоћи, у смислу члана 3. став (2) Закона.

Корисник државне помоћи, у смислу члана 3. став (3) Закона, у конкретном случају је Мјешовити холдинг "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - Зависно предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука (у даљем тексту: ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука), с обзиром да гаранцијом коју су издали Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске гарантују ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука неопозиво и безусловно плаћање свих доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница наведеног емитента.

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

4.3. Опис елемената гаранције и пратећих аката

У складу са гаранцијом коју су издала наведена министарства Владе Републике Српске у име Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница емитента МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, гарантује се неопозиво и безусловно плаћање свих доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница емитента, под сљедећим условима:

- вриједност емисије обвезница: 27.436.000,00 KM,
- број обвезница које се емитују: 27.436,
- номинална вриједност по обвезници: 1000,00 KM,
- каматна стопа на годишњем нивоу: 3.5%,
- рок доспијећа: 10 година,
- исплата главнице и припадајуће камате у једнаким анuitетима - полугодишње,
- валутна клаузула: евро,
- износ гаранције: 32.753.768,74 KM.

Сходно тачки 2. Гаранције, њен корисник је Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске као платни агент емисије предметних обвезница.

У складу са тачком 5. Гаранције, Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске као гаранти, неопозиво и безусловно гарантују плаћање неплаћених обавеза по основу доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница емитента до укупног износа од 32.753.768,74 KM, без приговора било које врсте, по пријему првог писаног позива, односно до износа наведеног у захтјеву за плаћање по гаранцији, када је корисник утврдио да емитент (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука) није извршио своју обавезу уплате анuitета.

Тачком 6. предметне гаранције прописано је да ће у случају доспјелог и неплаћеног анuitета од емитента (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука) гаранти (Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске), након што утврде да је захтјев за плаћање основан, извршити плаћање доспјелих неплаћених обавеза по основу доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница емитента из буџета Републике Српске у року од највише 15 радних дана од дана пријема првог писаног позива корисника Гаранције (Централни регистар хартија од вриједности Републике Српске), за све вријеме трајања Гаранције.

Рок важења Гаранције је 30 дана од дана доспијећа последњег анuitета, односно до коначног измирења свих обавеза из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница емитента и она је неопозива у наведеном року важења ове гаранције.

Намјена дугорочног задужења емисијом обвезница, дефинисана у тачки 4. Гаранције, јесте рефинансирање постојећег дуга односно измирење дијела дугорочних кредитних обавеза обезбијеђених за пројекат "Toshiba" и изградњу далековода, финансирање пренесених обавеза према буџету Републике Српске и пренесених обавеза према добављачима.

Уговором о регулисању међусобних права и обавеза по основу Гаранције Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21, за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука закључен 03.08.2021. године између Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске, као давалаца гаранције, са једне стране, и МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као емитента, са друге стране (у даљем тексту: Уговор), емитент се обавезао да средства добијена емисијом обвезница користи искључиво за намјене дефинисане Одлуком Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године, и тачком 4. Гаранције.

Емитент (ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука), у складу са чланом 7. Уговора, дужан је Министарству финансија као инструмент обезбијеђена издате гаранције доставити 20 бјанко сопствених мјеница са знаком "без протеста" са мјеничним изјавама и 21 бјанко потписан и овјерен налог за пренос средстава са изјавама о блокади рачуна емитента потписаним и овјереним од овлашћеног лица, списак отворених рачуна у пословним банкама и овјерене копије картона депонованих потписа.

4.4. Правни основ за издавање гаранције

Правни основ за издавање гаранције садржан је у одредбама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске. Сходно члану 38. наведеног закона, гаранција Републике Српске представља њену потенцијалну обавезу која постаје стварна обавеза у случају када зајмопримац није извршио отплату обавезе, у складу са условима из кредитног споразума и ако су испуњени услови из гаранције, мора да буде издата у писаној форми и у тренутку доспјелости на наплату у складу са условима из гаранције постаје дуг Републике Српске. Даље, чланом 41. став 3. Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске прописано је да се Одлуком Владе именује овлашћени потписник који у име Републике Српске потписује гаранцију у складу са одредбама овог закона, док је чланом 42. истог закона одређено да се гаранције Републике Српске могу да издају кредиту или зајмодавцу за гарантовање обавеза насталих задужењем јединица локалне самоуправе, фондова социјалне безбједности, Инвестиционо-развојне банке Републике Српске и фондова којима она управља, као и јавних предузећа и институција јавног сектора, у вези са финансирањем капиталних инвестиција које служе у јавне сврхе.

Такође, правни основ у конкретном случају представљају и Уредба о поступку издавања гаранција Републике Српске и Одлука Владе Републике Српске о давању сагласности за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, број 04/1-012-2-1428/21 од 13.05.2021. године (у даљем тексту: Одлука Владе Републике Српске).

Наиме, Влада Републике Српске је наведеном одлуком дала сагласност за издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у износу од 47.752.979,65 KM, а у сврху рефинансирања постојећег дуга односно измирења дијела дугорочних кредитних обавеза обезбијеђених за пројекат

"Toshiba" и изградњу далековода, финансирање пренесених обавеза према буџету Републике Српске и пренесених обавеза према добављачима и овластила министра финансија и министра енергетике и рударства да потпишу гаранцију и Уговор о регулсању међусобних права и обавеза по основу гаранције Републике Српске.

Узимајући у обзир наведено, утврђено је да су Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске издали предметну гаранцију у складу са одредбама Закона о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске, Уредбом о поступку издавања гаранција Републике Српске и Одлуком Владе Републике Српске.

4.5. Опис, дјелатност, власничка структура и финансијско стање ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука

Одлуком ЈМДП "Електропривреда Републике Српске" од 17. 08. 1992. године основано је Зависно државно предузеће "Електрокрајина" п. о. Бања Лука. На основу одредаба Закона о приватизацији државног капитала у предузећима, "Електрокрајина" се 14. 09. 2005. године трансформисала у акционарско друштво у већинском власништву Мјешовитог холдинга "Електропривреда Републике Српске" а. д. Требиње. Друштво је повезано у МХ "Електропривреда Републике Српске" а. д. Требиње заједно са осталим предузећима која обављају електроенергетску дјелатност у Републици Српској у којима Матично предузеће има већинско учешће у капиталу.

Привредни субјекат ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука у правном промету послује под називом: Зависно предузеће "Електрокрајина" акционарско друштво Бања Лука, скраћени назив: ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, адреса: Краља Петра I Карађорђевића 95, 78000 Бања Лука, ЈИБ: 4400855640000 и матични број јединственог регистра: 1074440.

ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на подручју градова Бања Лука, Приједор, Градишка и 18 општина Републике Српске - Челинац, Котор-Варош, Кнежево, Нови Град, Костајница, Крупа на Уни, Козарска Дубица, Србац, Лакташи, Прњавор, Мркоњић-Град, Шипово, Рибник, Оштра Лука, Дринић, Источни Дрвар, Купрес и Језеро, у складу са Дозволом Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-04-1/10-3/19. Наведену дозволу издала је Регулаторна комисија за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: РЕРС) Рјешењем о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-9/19/P-131-304 од 26.12.2019. године, сходно одредбама члана 23. тачка 5. и члана 53. тада важећег Закона о електричној енергији.

Дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије издата је ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука са роком важења од пет година, почев од 28. 12. 2019. године.

Сходно наведеној дозволи, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука дужна је да обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије као оператер дистрибутивног система у систему обавезе јавне услуге. Такође, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука има право да наплати кориштење дистрибутивне мреже према одобреној тарифи на основу Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку.

У складу са тачком 6.10. предметне дозволе, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је обавезно уговором регулисати међусобне односе са независним оператером система, пријеносном компанијом, снабдјевачима/трговцима, произвођачима чији су електроенергетски објекти прикључени на дистрибутивну мрежу и крајњим купцима.

Сходно тачки 6.25. Дозволе, корисник дозволе је дужан да обезбједи функционално и рачуноводствено раздвајање дјелатности дистрибуције електричне енергије од дјелатности снабдијевања купаца електричном енергијом у систему обавезе јавне услуге и осталих дјелатности, затим да обезбједи правно раздвајање дјелатности дистрибуције електричне енергије од дјелатности снабдијевања квалификованих купаца електричном енергијом, те да обезбједи одвојене рачуноводствене евиденције за дјелатност дистрибуције електричне енергије од осталих дјелатности и да примјењује Јединствени регулаторни контни план, а све с циљем ефикасног регулисања цијена и тарифа у систему обавезе јавне услуге.

Тачком 8.3. Дозволе прописано је да се у периоду важења издата дозвола може да пренесе на треће лице ако корисник дозволе прода свој посао или ако тражи да пренесе своју дозволу или контролисани (управљачки) интерес на то лице уз сагласности РЕРС-а за пренос.

У складу са одредбама тач. 8.4. и 8.5. Дозволе, РЕРС може да поништи и одузме издату дозволу.

Сходно одредбама Закона о електричној енергији који је на снази од 01.01.2021. године и Одлуци Владе Републике Српске, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је 01.04.2021. године престала да обавља дјелатност снабдијевања електричном енергијом крајњих потрошача и постала оператер дистрибутивног система (ОДС), а улогу снабдјевача је преузео МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње.

Наиме, у складу са чланом 49. став (5) Закона о електричној енергији, оператеру дистрибутивног система није дозвољено да тргује електричном енергијом, осим купопродаје за покривање губитака у дистрибутивној мрежи и енергије дебаланса за ове сврхе, а у складу са ставом (6) истог члана, оператеру дистрибутивног система није дозвољено да предузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције.

Чланом 46. став (2) Закона о електричној енергији прописано је да је оператер дистрибутивног система правно лице које посједује потребну дозволу и које је одговорно за рад, управљање, одржавање, развој и изградњу дистрибутивног система на одређеном географском подручју и, гдје је то могуће, његових међувеза са другим системима, те за обезбјеђивање дуготрајне способности система да задовољи разумну потражњу за дистрибуцијом електричне енергије.

Сходно одредби члана 49. став (2) Закона о електричној енергији, оператер дистрибутивног система обавља дјелатност дистрибуције и управљања дистрибутивним системом, у складу са условима из дозволе за обављање дјелатности.

Чланом 12. став (2) Закона о електричној енергији прописано је да се електроенергетска дјелатност дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом обавља као јавна услуга према условима уређеним овим законом.

У складу са одредбом члана 54. Закона о електричној енергији, оператер дистрибутивног система остварује приходе потребне за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије и управљања дистрибутивним системом по основу:

- 1) накнаде за кориштење дистрибутивне мреже (дистрибутивна мрежна тарифа),

- 2) накнаде за прикључење на дистрибутивну мрежу,
- 3) накнаде за пружање нестандартних услуга корисницима дистрибутивног система.

Финансијско стање

Из аката предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука констатујемо да је ријеч о акционарском друштву које се с обзиром на број запослених радника, укупан годишњи приход и укупну вриједност пословне имовине не може сматрати ни малим ни средњим предузећем. Имајући у виду наведене појмове, у складу са чланом 2. Уредбе, **констатујемо да је предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука велико предузеће.**

На страни 25. Уредбе у наслову 4. Државна помоћ за санацију и реструктурисање привредних субјеката, поднаслов 4.1. Државна помоћ привредном субјекту у тешкоћама, чланом 29. одређен је појам привредног субјекта у тешкоћама. Како смо горе у тексту констатовали да је, према члану 2. став 8. Уредбе, предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука велико предузеће, то је чланом 29. став 1. ("Привредни субјекат је у тешкоћама ако је без државне интервенције готово извјестан престанак његовог пословања у краткорочном или дугорочном периоду и за који важи најмање једна од сљедећих околности:") тачка 4. прописано да се сматра да је велико предузеће у тешкоћама у случају "ако је великом привредном субјекту током последње двије године:

1. износ књиговодственог дуга и капитала привредног субјекта био већи од 7,5 и
2. EBITDA коефицијент покрића камата привредног субјекта био нижи од 1,0."

Табела 1. Обрачун износа књиговодственог дуга и капитала предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на основу годишњих финансијских извјештаја (у КМ) према подацима АПИФ-а Бања Лука

Година	Дугорочне обавезе (1)	Краткорочне обавезе (2)	Укупне обавезе (3) = (1) + (2)	Капитал (4)	Омјер књиговодственог дуга и капитала (5) = (3) / (4)	Испуњеност првог услова из Уредбе ¹ [(5) > 7,5]
2019.	75.580.896	140.063.200	215.644.096	294.269.685	0,73	НЕ
2020.	75.165.145	162.131.107	237.296.252	213.303.426	1,11	НЕ

Извор: На основу финансијских извјештаја предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука према подацима АПИФ-а Бања Лука

На основу претходно исказаних израчуна из Табеле број 1. за обје посматране године, омјер књиговодственог дуга и капитала био је испод 7,50.

Табела 2. Обрачун EBITDA коефицијента покрића камата предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на основу годишњих финансијских извјештаја

Година	EBITDA (1)	Расходи камата (позиција 240) (2)	EBITDA коефицијент покрића камата (3) = (1) / (2)	Испуњеност другог услова из Уредбе ² [(3) < 1]
2019.	18.441.366	2.040.339	9,038	НЕ
2020.	3.164.403	1.683.924	1,879	НЕ

Извор: На основу финансијских извјештаја предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука

EBITDA (енгл. Earnings Before, Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) јесте добитак прије камате, пореза и амортизације

EBITDA = добит прије камата и пореза (ЕБИТ или оперативна добит) + амортизација

ОПЕРАТИВНА ДОБИТ = ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ - ПОСЛОВНИ РАСХОДИ, тј.

EBITDA = (ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ - ПОСЛОВНИ РАСХОДИ) + АМОРТИЗАЦИЈА

$EBITDA_{2019} = 201 \text{ (пословни приходи)} - 216 \text{ (пословни расходи)} + 224 \text{ (амортизација)} = 220.239.772 - 223.151.415 + 21.353.009 = 18.441.366$

$EBITDA_{2020} = 201 \text{ (пословни приходи)} - 216 \text{ (пословни расходи)} + 224 \text{ (амортизација)} = 176.332.473 - 195.016.554 + 21.848.484 = 3.164.403$

На основу претходно приказаних израчуна урађених на основу годишњих финансијских извјештаја за 2019. и 2020. годину предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за обје посматране године, EBITDA коефицијент покрића камата предузећа "Електрокрајина" а. д. Бања Лука био је изнад 1.

Приликом анализе привредног субјекта у тешкоћама, на њега се примјењује члан 29. став 1. тачка 4. Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 111/20 од 11. 11. 2020), те према истом за предузеће тога статуса не сматра се да је у тешкоћама јер нису испуњена сљедећа два кумулативна услова: да му је током последње двије године износ књиговодственог дуга и капитала већи од 7,5 и EBITDA коефицијент покрића камата нижи од 1.

У вријеме вршења процјенепредузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука **не испуњава услове** за било који од два финансијска параметра да би се сматрало да је у финансијским тешкоћама онако како је то прописано Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", број 111/20 од 11.11.2020).

Закључујемо да, у вријеме вршења процјене, предузеће "Електрокрајина" а. д. Бања Лука **није у тешкоћама.**

4.6. Образложење пријаве државне помоћи

Подносилац предметне пријаве, Министарство енергетике и рударства Републике Српске, у Обрасцу пријаве навео је да у конкретном случају додјеле гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука нема нарушавања конкуренције због тога што ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, као оператер дистрибутивног система, обавља дјелатност која није либерализована и отворена за тржишну конкуренцију, јер је ријеч о природном монополу гдје не постоји могућност за стварање конкурентских услова на тржишту.

¹ Ако је великом привредном субјекту током последње двије године износ књиговодственог дуга и капитала био већи од 7,5.

² Ако је великом привредном субјекту током последње двије године EBITDA коефицијент покрића камата привредног субјекта био нижи од 1,0.

Наведени став подносилац пријаве образлаже у тачки 17. Обрасца пријаве наводећи да је, сходно одредбама Закона о електричној енергији и одговарајућим актима Владе Републике Српске од 01.04.2021. године, у Републици Српској тржишна дјелатност снабдијевања одвојена од електродистрибуције те да се оператори дистрибутивног система могу бавити искључиво дјелатношћу дистрибуције те више не обављају ни једну тржишну дјелатност, позивајући се на члан 49. ст. (5) и (6) Закона о електричној енергији којим је прописано да оператору дистрибутивног система није дозвољено да тргује електричном енергијом, осим купопродаје за покривање губитака у дистрибутивној мрежи и енергије дебаланса за ове сврхе, те да предузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције.

4.7. Мишљење органа за спровођење Закона на пријаву државне помоћи

У смислу члана 14. став (1) Закона, Министарство финансија Републике Српске је својим актом дало консултативно мишљење, број 06.10/421-237-1/21 од 01.06.2021. године, на пријаву државне помоћи Министарства енергетике и рударства Републике Српске која се односи на издавање гаранције Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

У наведеном мишљењу Министарство финансија Републике Српске истиче да гаранција Републике Српске за дугорочно задужење емисијом обвезница МХ "ЕРС" Матично предузеће а. д. Требиње ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука на цијелокупан износ задужења од 47.752.979,65 КМ представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона јер Република Српска у конкретном случају преузима на себе ризик од плаћања доспјелих обавеза по обвезницама ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Такође, у свом мишљењу Министарство финансија Републике Српске је истакнуло да предметна гаранција Републике Српске не би представљала државну помоћ, потребно је да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, у складу са чланом 137. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, уз претпоставку испуњености осталих услова, плати тржишну премију за гаранцију обрачунату примјеном тржишних принципа.

5. Доношење одлуке

Савјет је разматрао пријаву Министарства енергетике и рударства Републике Српске на 164. сједници, одржаној 30. јуна 2025. године. Приликом доношења одлуке, Савјет је узео у обзир цијелокупну достављену документацију.

С обзиром на то да су Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске издали Гаранцију Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, за дугорочно задужење емисијом обвезница емитента ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, а да се, сходно члану 2. тачка 16) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Републици Српској, као датум додјеле помоћи означава дан на који је, на основу прописа Републике Српске, корисник стекао право на примање помоћи, Савјет је провео поступак ex post одобрења у складу са чланом 12. став (7) Закона.

Наиме, Савјет је закључио да је у конкретном случају помоћ већ додијељена ступањем на снагу Гаранције Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03. 08. 2021. године, узимајући у обзир и тачку 2.1. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) којом је прописано да је помоћ додијељена у тренутку када се гаранција издаје, а не у тренутку када се она позива на наплату или у тренутку када се извршава плаћање условима из гаранције.

Савјет је првенствено током поступка требао да утврди да ли помоћ додијељена у облику гаранције кориснику ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона.

Приликом утврђивања да ли додјела помоћи у облику гаранције кориснику ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука представља државну помоћ, Савјет је размотрио јесу ли испуњени сви услови из члана 3. став (1) Закона, односно да ли је ријеч о трансферу државних средстава; да ли се додјелом предметне гаранције кориснику пружа економска предност коју он не би стекао у нормалним тржишним условима, односно путем сопствене ефикасности пословања; да ли се предметна гаранција додјељује кориснику на селективној основи, односно на селективан начин чиме се даје предност одређеним привредним субјектима или одређеним привредним секторима и да ли се додјелом предложене гаранције нарушава или постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту, стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области, односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ.

Савјет је у поступку утврдио да је услов из члана 3. став (1) Закона који се односи на пренос државних средстава испуњен, будући да Министарство финансија и Министарство енергетике и рударства Републике Српске, сходно издатој Гаранцији Републике Српске, број 06.08/440-49/21 и 05.05/012-975-5/21 од 03.08.2021. године, преузимају ризик плаћања свих неплаћених обавеза ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука по основу доспјелих анuitета из дугорочних дужничких хартија од вриједности - обвезница, те да нису наплатили адекватну накнаду у виду тржишне премије ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука.

Наиме, сходно тачки 2.1. Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02), гаранције које је директно дала држава, тј. централне или локалне власти, као и гаранције које су кроз изворе државе дала друга тијела под контролом државе, као на примјер предузетници, а која се могу приписати јавној власти, могу се сматрати државном помоћи. Такође, истом тачком Обавјештења Комисије (2008/Ц 155/02) прописано је да погодност државне гаранције јесте та да ризик повезан са гаранцијом сноси држава и за то прихватање ризика од стране државе, у нормалним околностима, требало би платити одговарајућу накнаду, те ако се држава одрекне те накнаде, то истовремено представља корист за предузетника и исцрпљивање државних средстава па, у складу с тим, чак и ако се никад не изврши плаћање према условима из гаранције, свеједно је ријеч о државној помоћи.

Када је у питању други услов из члана 3. став (1) Закона, Савјет је у поступку утврдио да је он испуњен, јер је издавањем предметне гаранције корисник ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука стекао економску предност коју не би стекао у нормалним тржишним условима, односно путем сопствене ефикасности пословања, с обзиром да за њу није

платио тржишну премију Републици Српској и што се без гаранције Републике Српске наведено предузеће не би могло задужити емисијом сопствених обвезница.

Даље, Савјет је у поступку утврдио да је трећи услов из члана 3. став (1) Закона испуњен, с обзиром на то да је помоћ у облику гаранције додијелена на селективној основи односно на селективан начин, јер је додјелом дата предност само једном тачно одређеном привредном субјекту. Наиме, да би овај услов био испуњен, потребно је утврдити да се додјелом државне помоћи стављају у повољнији положај одређени привредни субјекти, одређени сектори привреде или производња/трговина одређених производа. У конкретном случају, Савјет је утврдио да се предметном гаранцијом ставља у повољнији положај, односно фаворизује само један привредни субјекат - ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за чије је задужење емисијом обвезница издата државна гаранција.

Што се тиче четвртог услова из члана 3. став (1) Закона, који се односи на нарушавање и постојање опасности од нарушавања конкуренције на тржишту стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ, Савјет је у поступку утврдио да он није испуњен односно да се издавањем предметне гаранције ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука за дугорочно задужење емисијом сопствених обвезница не нарушава и не постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту, будући да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука има правни монопол на обављање електроенергетске дјелатности дистрибуције електричне енергије на тачно одређеном географском подручју Републике Српске, сходно Дозволи РЕРС-а, број 01-351-04-1/10-3/19, издатој Рјешењем РЕРС-а о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-9/19/P-131-304 од 26.12.2019. године, у складу са одредбама члана 23. тачка 5. и члана 53. тада важећег Закона о електричној енергији.

Наиме, у складу са Дозволом РЕРС-а, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је једини оператер дистрибутивног система овлаштен за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије на тачно одређеном географском подручју Републике Српске (на подручју градова Бања Лука, Приједор, Градишка и 18 општина Републике Српске - Челинац, Котор-Варош, Кнежево, Нови Град, Костајница, Крупа на Уни, Козарска Дубица, Србац, Лакташи, Прњавор, Мркоњић-Град, Шипово, Рибник, Оштра Лука, Дринић, Источни Дрвар, Купрес и Језеро) и ни једно друго правно лице не може добити дозволу односно обављати дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на том подручју у периоду важења предметне дозволе од 28. 12. 2019. до 28. 12. 2024. године.

Такође, сматрамо битним истаћи чињеницу да је ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука издата нова дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије Рјешењем РЕРС-а о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, број 01-1102-9/24/P-121-1350 од 26.12.2024. године, на период од десет година, почев од 28.12.2024. године.

Узимајући и обзир наведено, Савјет је у поступку закључио да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука нема конкуренцију на тржишту дистрибуције електричне енергије, с обзиром на то да је једини оператер дистрибутивног система на тачно одређеном географском подручју Републике Српске те да самим тим ужива правни монопол сходно тачки 188. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), којом је прописано да, у складу са законодавством ЕУ, правни монопол постоји када је одређена услуга законодавством или регулаторним мјерама резервисана за искључивог пружаоца, при чему је свим другим привредним субјектима јасно забрањено пружање таквих услуга.

Наиме, тачком 188. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01) прописано је да је нарушавање конкуренције искључено ако су кумулативно испуњени следећи услови:

- (1) услуга подлијеже правном монополу (утврђено у складу са законодавством ЕУ);
- (2) тим правним монополом не искључује се само конкуренција на тржишту него се искључује свака могућност конкуренције којим би неко могао да постане искључиви пружалац предметне услуге;
- (3) услугом се не конкурише другим услугама и
- (4) ако је пружалац услуге активан на другом тржишту (географском тржишту или тржишту производа) које је отворено за конкуренцију, потребно је искључити унакрсно субвенционисање. Да би се то постигло, потребно је користити се одвојеним рачунима, правилно расподјељивати трошкове и приходе те се побринути да се јавно финансирање које је пружено за услугу која је предмет правног монопола не може употребити у корист других активности.

Када је у питању први и други услов да је ријеч о правном монополу и да се искључује свака могућност конкуренције, јасно је да су они испуњени, будући да смо утврдили да је ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, сходно Дозволи РЕРС-а за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-04-1/10-3/19, једини оператер дистрибутивног система на тачно одређеном географском подручју Републике Српске и ни једно друго правно лице не може добити дозволу односно обављати дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на том подручју у периоду важења предметне дозволе, те да је ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука издата нова дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије Рјешењем РЕРС-а о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, број 01-1102-9/24/P-121-1350 од 26.12.2024. године, на период од десет година, почев од 28. 12. 2024. године.

Што се тиче трећег услова, предвиђеног тачком 188. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), он је испуњен, будући да се обављањем услуге оператера дистрибутивног система не конкурише другим услугама, с обзиром на то да, у складу с чланом 49. став (5) Закона о електричној енергији, оператеру дистрибутивног система није дозвољено трговање електричном енергијом, осим купопродаје за покривање губитака у дистрибутивној мрежи и енергије дебаланса за ове сврхе, а у складу са ставом (6) истог члана, оператеру дистрибутивног система није дозвољено да предузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције.

Када је у питању четврти услов из тачке 188. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), којим је прописано да је потребно искључити унакрсно субвенционисање ако је пружалац услуге активан на другом тржишту, јасно је да је он испуњен, с обзиром да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука, сходно Дозволи РЕРС-а за обављање дјелатности

дистрибуције електричне енергије, број 01-351-04-1/10-3/19, обавља искључиво дјелатност дистрибуције електричне енергије (оператера дистрибутивног система) на тачно одређеном географском подручју Републике Српске и није активан на неком другом тржишту.

Наиме, сходно одредбама Закона о електричној енергији који је на снази од 01.01.2021. године и Одлуци Владе Републике Српске, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука је 01.04.2021. године престала да обавља дјелатност снабдијевања електричном енергијом крајњих потрошача и постала је оператер дистрибутивног система (ОДС), а улогу снабдијача је преузео МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње. Наведена реорганизација МХ "Електропривреда Републике Српске" Матично предузеће а. д. Требиње и зависних предузећа је услов из Трећег енергетског пакета Енергетске заједнице према којем је потребно раздвојити производњу, дистрибуцију и снабдијевање електричне енергије у Републици Српској и БиХ, што је и учињено сходно одредбама Закона о електричној енергији.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је у поступку утврдио да четврти услов из члана 3. став (1) Закона, који се односи на нарушавање и постојање опасности од нарушавања конкуренције на тржишту, стављањем у повољнији положај одређених привредних субјеката или производње или трговине одређених производа или пружања одређених услуга у мјери у којој то утиче на испуњавање међународних обавеза Босне и Херцеговине из ове области, односно на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ, није испуњен, будући да ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука обавља искључиво дјелатност дистрибуције електричне енергије на тачно одређеном географском подручју Републике Српске која подлијеже правном монополу, у складу са Дозволом РЕРС-а за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-04-1/10-3/19, издатом сходно Закону о електричној енергији и није му дозвољено да тргује електричном енергијом и да предузима мјере које доводе до нарушавања конкуренције, из чега се може закључити да не постоји ни утицај на трговину између БиХ и ЕУ, с обзиром на то да му је Законом забрањено да тргује електричном енергијом и у БиХ и са земљама ЕУ.

Наведени став Савјета да се додјелом државне помоћи у облику гаранције не нарушава конкуренција и не постоји опасност од нарушавања конкуренције и нема утицаја на трговину потврђују и одредбе документа Европске комисије - Аналитичка мрежа за енергетску инфраструктуру 2016-2017¹ у коме је наведено да се финансирањем оператера дистрибутивног система не нарушава конкуренција у случају правног монопола, ако су испуњени услови из тачке 188. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), те да ни јавно финансирање оператера дистрибутивног система који не уживају правни монопол не нарушава конкуренцију и не утиче на трговину, под условом да на наведеном подручју не постоји инфраструктура за дистрибуцију електричне енергије другог правног лица. Савјет је утврдио да је наведени услов испуњен, будући да је постојећа инфраструктура за дистрибуцију електричне енергије на подручју градова Бања Лука, Приједор, Градишка и 18 општина Републике Српске у власништву ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука и да би било неекономично да неко друго правно лице финансира изградњу паралелне инфраструктуре за дистрибуцију електричне енергије како би конкурисало за добивање дозволе за обављање дистрибуције електричне енергије. Наведени став потврђује и чињеница да је након истека Дозволе РЕРС-а, број 01-351-04-1/10-3/19, издате Рјешењем РЕРС-а о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије, број 01-351-9/19/Р-131-304 од 26.12.2019. године, на период од пет година, почев од 28.12.2019. године, ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука издата нова дозвола за обављање дјелатности дистрибуције електричне енергије Рјешењем РЕРС-а о издавању дозволе за обављање дјелатности дистрибуције и управљања дистрибутивним системом електричне енергије, број 01-1102-9/24/Р-121-1350 од 26.12.2024. године, на период од десет година, почев од 28.12.2024. године.

Узимајући у обзир наведено, Савјет је утврдио да гаранција издата од Министарства финансија и Министарства енергетике и рударства Републике Српске за дугорочно задужење ЗП "Електрокрајина" а. д. Бања Лука емисијом сопствених обвезница не представља државну помоћ из члана 3. став (1) Закона, с обзиром на то да нису кумулативно испуњени претходно наведени услови, односно додјелом предложених средстава се не нарушава и не постоји опасност од нарушавања конкуренције на тржишту, као ни утицаја на трговину између Босне и Херцеговине и ЕУ.

У складу са наведеним, Савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог рјешења.

Упутство о правном лијеку:

Ово рјешење је коначно у управном поступку и против њега није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може да покрене управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења.

Број УП/1 03-26-1-54-38/21
30. јуна 2025. године
Источно Сарајево

Председавајући
Савјета за државну помоћ БиХ
Дејан Мугић, с. р.

Na osnovu člana 12. stav (7) Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 10/12 i 39/20) i člana 193. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), rješavajući u postupku ex post kontrole usklađenosti državne pomoći s propisima o državnoj pomoći, pokrenutom na osnovu prijave Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za odobrenje državne pomoći u obliku garancije korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće а. д. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" а. д. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica, а postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine na 164. sjednici, održanoj 30. juna 2025. godine, donijelo je sljedeće

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da državna pomoć dodijeljena u obliku garancije Republike Srpske korisniku MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica ne predstavlja državnu pomoć u smislu Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini.
2. Ovo rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Ovim rješenjem izvršava se Presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine (u daljnjem tekstu: Presuda), kojom je Sud Bosne i Hercegovine uvažio tužbu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i poništio Rješenje Vijeća za državnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće), broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine, te predmet vratio Vijeću na ponovni postupak.

Shodno članu 62. Zakona o upravnim sporovima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 i 74/10), kada Sud poništi akt protiv kojeg je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kojem se nalazio prije nego što je poništen akt donesen, te je prilikom donošenja novog rješenja nadležna institucija vezana pravnim shvatanjima Suda i primjedbama u pogledu postupka.

1. Zahtjev za pokretanje postupka

Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće) zaprimilo je 22.6.2021. godine, pod brojem UP/I 03-26-1-77-1/21, prijavu Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za odobrenje državne pomoći u obliku garancije Republike Srpske korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica.

U smislu člana 14. stav (1) Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon), Ministarstvo finansija Republike Srpske je svojim aktom dalo konsultativno mišljenje, broj 06.10/421-237-1/21 od 1.6.2021. godine, na prijavu državne pomoći Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske koja se odnosi na izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka te u prilogu, shodno odredbi člana 12. stav (2) Zakona, dostavilo Vijeću Obrazac za prijavu državne pomoći Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske.

Uz Obrazac za prijavu državne pomoći (u daljnjem tekstu: Obrazac prijave), podnosilac je dostavio kopije sljedeće dokumentacije:

- Odluke Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine,
- Zahtjeva MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 5434/21 od 11.5.2021. godine,
- Odluke Skupštine akcionara MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica javnom ponudom, broj SA - 1180-4/21 od 5.3.2021. godine,
- Zaključka Odbora za reviziju ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj OR-6720-3/20 od 25.12.2020. godine,
- Zapisnika 51. vanredne sjednice Skupštine akcionara ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj SA - 1180/21 od 5.3.2021. godine,
- Odluke Nadzornog odbora ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica, broj NO - 6730-3/20 od 25.12.2020. godine,
- Odluke Nadzornog odbora ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka o izmjeni i dopuni Odluke o dugoročnom zaduženju prvom emisijom obveznica javnom ponudom, broj NO - 5450/20 od 11.5.2021. godine,
- Procjene finansijskog stanja ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u vezi s dugoročnim zaduženjem prvom emisijom obveznica javnom ponudom iz aprila 2021. godine (Ekonomski institut a. d. Banja Luka),
- Projekcije finansijskih izvještaja, bilansa stanja i uspjeha, te bilansa novčanih tokova za period izdavanja garancije,
- Odluke Vlade Republike Srpske u funkciji Skupštine akcionara Akcijskog fonda Republike Srpske a. d. Banja Luka u MH "ERS" MP a. d. Trebinje o davanju saglasnosti MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za prvu emisiju obveznica javnom ponudom ukupne nominalne vrijednosti 40.000.000,00 KM, broj 04/1-012-2-563/21 od 25.2.2021. godine,
- Odluke o izmjeni Odluke Vlade Republike Srpske u funkciji Skupštine akcionara Akcijskog fonda Republike Srpske a. d. Banja Luka u MH "ERS" MP a. d. Trebinje o davanju saglasnosti MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za prvu emisiju obveznica javnom ponudom ukupne nominalne vrijednosti 40.000.000,00 KM, broj 04/1-012-2-957/21 od 1.4.2021. godine, i
- Bilansa stanja, uspjeha i tokova gotovine MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za 2019. i 2020. godinu.

Uvidom u podnesenu prijavu, Vijeće je utvrdilo da je ona nepravilna jer su dostavljene neovjerene kopije dokumenata, što nije u skladu s članom 2. stav (4) Odluke o postupcima i obrascima za podnošenje obavještenja o državnoj pomoći i praćenje državne pomoći ("Službeni glasnik BiH", broj 64/13) i članom 5. stav (2) Uredbe o načinu i procedurama prijavljivanja državne pomoći u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 105/13) kojim je propisano da je davalac državne pomoći dužan uz podnesenu prijavu (obavještenje) priložiti sve neophodne dokumente ili ovjerene kopije dokumenata kojima se potvrđuje ispravnost podataka navedenih u prijavi.

Također, Vijeće je iz navedenog obrasca prijave i prateće dokumentacije zaključilo da je navedena prijava i nepotpuna jer ne sadrži sve dokumente neophodne za njenu ocjenu i donošenje odluke u skladu s članom 12. stav (3) Zakona.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je putem Ministarstva finansija Republike Srpske zatražilo od Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske dopunu predmetne prijave državne pomoći aktom broj UP/I 03-26-1-77-2/21 od 6.7.2021. godine.

Dana 28.9.2021. godine Ministarstvo finansija Republike Srpske je aktom broj 06.10/421-237-2/21 od 23.9.2021. godine dostavilo dopise Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, akt broj 05.05/052-2140-2/21 od 28.7.2021. godine i akt broj 05.05/052-2140-3/21 od 4.8.2021. godine, u čijem prilogu je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- Garancija Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine,
- Ugovor o reguliranju međusobnih prava i obaveza po osnovu Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zaključen 3.8.2021. godine između Ministarstva finansija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, kao davalaca garancije, s jedne strane, i MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao emitenta, s druge strane, i
- ovjerene kopije dokumenata dostavljenih uz prijavu državne pomoći od 22.6.2021. godine.

2. Tok postupka pred Sudom Bosne i Hercegovine

Vijeće je 8.9.2022. godine od Suda Bosne i Hercegovine zaprimilo tužbu MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zastupanog po direktoru, a on po Zajedničkoj advokatskoj kancelariji Kremenović&Mikanović, podnesenu protiv Rješenja Vijeća, broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine, čime je pred ovim sudom pokrenut upravni spor.

U navedenoj tužbi je, između ostalog, istaknuto da je Vijeće pogrešno primijenilo odredbe materijalnog prava, s obzirom na to da je utvrdilo da garancija izdata od Ministarstva finansija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za dugoročno zaduženje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka emisijom vlastitih obveznica predstavlja državnu pomoć jer su kumulativno ispunjeni svi uslovi iz člana 3. stav (1) Zakona, a nisu. Naime, u tužbi je navedeno da je Vijeće prilikom utvrđivanja ispunjenja četvrtog uslova iz člana 3. stav (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu stavljanjem u povoljniji položaj određenih privrednih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utiče na ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine iz ove oblasti, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, pogrešno primijenilo odredbe materijalnog prava i pogrešno ocijenilo činjenice utvrđene u postupku, jer je utvrdilo da izdavanjem predmetne garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica postoji opasnost od narušavanja konkurencije i uticaj na trgovinu, budući da se tužilac stavlja u povoljniji položaj u odnosu na konkurente. Dalje se u tužbi navodi da je Vijeće pogrešno utvrdilo da tužilac nema pravni monopol na obavljanje elektroenergetске djelatnosti distribucije električne energije, navodeći da druga pravna lica mogu podnijeti zahtjev Regulatornoj komisiji za energetiku Republike Srpske (RERS) za dobivanje potrebne dozvole, jer je propustilo uzeti u obzir činjenicu da jedino tužilac ima dozvolu RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije (kao operator distributivnog sistema) na tačno određenom geografskom području Republike Srpske (na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor-Varoš, Kneževo, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Mrnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero) počev od 28.12.2019. godine do 28.12.2024. godine. Dozvola Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, koja je izdata u skladu s tada važećim Zakonom o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 8/08, 34/09, 92/09 i 1/11), izdata je tužiocu i ni jedno drugo pravno lice ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatora distributivnog sistema) na tom području.

U tužbi se dalje navodi da tužilac nema konkurenciju na tržištu, jer je jedini operator distributivnog sistema na tačno određenom geografskom području Republike Srpske te da samim tim uživa pravni monopol shodno tački 188. Obavještenja Komisije o pojmu državne pomoći iz člana 107. stav 1. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije ("Službeni list Evropske unije", serija C, broj 262/1, 19.7.2016) kojom je propisano da, u skladu sa zakonodavstvom EU, pravni monopol postoji kada je određena usluga zakonodavstvom ili regulatornim mjerama rezervirana za isključivog pružaoca, pri čemu je svim drugim privrednim subjektima jasno zabranjeno pružanje takvih usluga.

Shodno članu 28. stav (2) Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10), Vijeće je u zakonom ostavljenom roku dostavilo odgovor na tužbu, akt broj UP/I 03-26-1-54-11/21 od 20.9.2022. godine. Vijeće je u odgovoru na tužbu istaknulo da u cijelosti ostaje kod svog rješenja i navode tužioca da je u pobijanom aktu pogrešno utvrdio činjenično stanje i na tako utvrđeno činjenično stanje pogrešno primijenio materijalno pravo smatra neosnovanim te navedeni stav detaljno obrazložio.

Vijeće je 14.5.2024. godine, pod brojem UP/I 03-26-1-54-34/21, zaprimilo Presudu Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, kojom je Sud Bosne i Hercegovine uvažio tužbu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i poništio Rješenje Vijeća, broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine, te predmet vratio Vijeću na ponovni postupak.

U predmetnoj presudi Suda Bosne i Hercegovine, između ostalog, navedeno je da je Vijeću ovog suda ostala sporna i nejasna činjenica da li je izdata garancija državna pomoć ili nije, s obzirom da je Vijeće stavom 2. dispozitiva Rješenja naložilo ispunjavanje uslova iz Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj, a ovim se uslovima dokazuje da garancija ne predstavlja državnu pomoć. Dalje se u predmetnoj presudi navodi da je tuženi (Vijeće) pogrešno utvrdio da postoji nepravilnost utvrđena u tački 4. obrazloženja Rješenja broj UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine koja se ogleda u tome da za garanciju Republike Srpske nije plaćena tržišna premija, jer je nejasno da li ovakva obaveza tužioca postoji, s obzirom na to da tuženi prethodno utvrđuje da su ispunjeni uslovi iz člana 3. stav (1) Zakona. Vijeće Suda Bosne i Hercegovine u predmetnoj presudi je posebno ukazalo da je u konkretnom slučaju ostala sporna i nejasna činjenica, kao i zaključak tuženog da garancija nije u skladu sa Zakonom, dok se u obrazloženju Rješenja navodi da je tuženi utvrdio da to spada u državnu pomoć, jer su ispunjeni uslovi iz člana 3. stav (1) Zakona, te se nalaže tužiocu da ispuni uslov iz člana 137. Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj, kojim se propisuje kada garancija ne predstavlja državnu pomoć, te da je

shodno navedenom činjenično stanje netačno i nepotpuno utvrđeno. Uzimajući u obzir navedene razloge, Vijeće Suda Bosne i Hercegovine je odlučilo kao u dispozitivu Presude broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine i ukazalo tuženom da u ponovnom postupku, postupajući po primjedbama za svaki propust datim u predmetnoj presudi, upotpuni činjenično stanje i pravilno primijeni odredbe postupka, te pravilnom primjenom materijalnog propisa na takvo činjenično stanje donese novu odluku.

Budući da smo analizom navedene presude utvrdili da je broj poništenog rješenja Vijeća naveden u preambuli i dispozitivu različit od broja rješenja koje je navedeno u obrazloženju predmetne presude, odnosno da je navedeno da se poništava Rješenje tuženog, broj UP/I 03-26-1-42-11/18 od 29.6.2022. godine, a koje je već poništeno Presudom Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 43735 22 U od 11.1.2023. godine, Vijeće se 3. 6. 2024. godine, aktom broj UP/I 03-26-1-54-36/21, obratilo Sudu Bosne i Hercegovine sa Zahtjevom za ispravku Presude broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine, tako da je ispravi u preambuli i dispozitivu, te da umjesto rješenja broj UP/I 03-26-1-42-11/18 od 29.6.2022. godine navede ispravan broj rješenja UP/I 03-26-1-54-4/21 od 29.6.2022. godine.

Vijeće je 11. 6. 2024. godine zaprimilo Rješenje Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 3 U 043826 22 U od 7.6.2024. godine, kojim se ispravlja Presuda broj S1 3 U 043826 22 U od 10.5.2024. godine na način da u uvodu i dispozitivu Presude umjesto broja rješenja UP/I 03-26-1-42-11/18 treba da stoji broj UP/I 03-26-1-54-4/21, dok u ostalom dijelu navedena presuda ostaje neizmijenjena.

3. Primijenjeni propisi

Osim odredbi Zakona, Vijeće je u postupku primijenilo i odredbe Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20), Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 68/20), Zakona o električnoj energiji ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 8/08, 34/09, 92/09 i 1/11), Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 71/12, 52/14, 114/17, 131/20 i 28/21) i Uredbe o postupku izdavanja garancija Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 131/20), te u svrhu poređenja propise Evropske unije iz oblasti državne pomoći.

U skladu s odredbom člana 4. stav (1) Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj kojom je propisano da se državna pomoć može dodijeliti ako program (shema) ili pojedinačni projekat državne pomoći ispunjava uslove iz ove uredbe i člana 71. stav 2. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 5/08 - izdanje međunarodni ugovori) (u daljnjem tekstu: SSP), Vijeće je obavezno da prilikom ocjene zahtjeva za dodjelu državne pomoći primjenjuje ne samo pravo BiH nego da na odgovarajući način primijeni i kriterije i uslove koji proizilaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice. Osim Uredbom o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj, obaveza primjene navedenih kriterija i uslova Vijeću je propisana odredbom člana 71. stav 1. tačka c) SSP-a koji glasi: Konkurencija i druge ekonomske odredbe "1. Sljedeće je nespojivo s propisnim funkcioniranjem ovog sporazuma, u mjeri u kojoj može uticati na trgovinu između Zajednice i Bosne i Hercegovine: (c) svaka državna pomoć kojom se narušava ili prijeti narušavanju konkurencije davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima", te stavom 2. istog člana koji glasi: "2. Svaka praksa suprotna ovom članu ocjenjivat će se na osnovu kriterija koji proizilaze iz primjene konkurencijskih pravila važećih u Zajednici, posebno čl. 81, 82, 86. i 87. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (u daljnjem tekstu: Ugovor o EZ) i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice."

Kako odredbama Zakona i Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj nisu detaljno obrazloženi kriteriji i uslovi iz pojma/definicije državne pomoći, te kriteriji i uslovi za dodjelu državne pomoći u obliku garancija, Vijeće je u konkretnom slučaju u svrhu poređenja, shodno članu 71. stav 2. SSP-a, uzelo u obzir i sljedeće propise Evropske unije:

- Obavještenje Komisije o pojmu državne pomoći iz člana 107. stav 1. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije ("Službeni list Evropske unije", serija C, broj 262/1, 19.7.2016) [u daljnjem tekstu: Obavještenje Komisije (2016/C 262/01)],
- Obavještenje Komisije o primjeni čl. 87. i 88. Ugovora o Evropskoj zajednici u oblasti državne pomoći u obliku garancija ("Službeni list Evropske unije", serija C, broj 155, 20. 6. 2008) [u daljnjem tekstu: Obavještenje Komisije (2008/C 155/02)] i
- Dokument Evropske komisije - Analitička mreža za energetska infrastrukturu 2016-2017.¹

4. Utvrđivanje činjenica

Na osnovu dostavljenih podataka, Vijeće je u postupku utvrdilo sljedeće:

4.1. Predmet prijave državne pomoći

Predmet prijave je odobrenje državne pomoći u obliku garancije korisniku Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica u iznosu od 32.753.768,74 KM.

4.2. Davaoci i korisnik državne pomoći

Shodno Garanciji Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine (u daljnjem tekstu: Garancija), Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske su garanti, tj. davaoci predmetne garancije, te u skladu s tim predstavljaju davaoce državne pomoći, u smislu člana 3. stav (2) Zakona.

Korisnik državne pomoći, u smislu člana 3. stav (3) Zakona, u konkretnom slučaju je Mješoviti holding "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka (u daljnjem tekstu: ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka), s obzirom da garancijom koju su izdali Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske garantiraju ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka neopozivo i bezuslovno plaćanje svih dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica navedenog emitenta.

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

4.3. Opis elemenata garancije i pratećih akata

U skladu s garancijom koju su izdala navedena ministarstva Vlade Republike Srpske u ime Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica emitenta MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, garantira se neopozivo i bezuslovno plaćanje svih dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta, pod sljedećim uslovima:

- vrijednost emisije obveznica: 27.436.000,00 KM,
- broj obveznica koje se emitiraju: 27.436,
- nominalna vrijednost po obveznici: 1000,00 KM,
- kamatna stopa na godišnjem nivou: 3.5%,
- rok dospeljeća: 10 godina,
- isplata glavnice i pripadajuće kamate u jednakim anuitetima - polugodišnje,
- valutna klauzula: euro,
- iznos garancije: 32.753.768,74 KM.

Shodno tački 2. Garancije, njen korisnik je Centralni registar vrijednosnih papira Republike Srpske kao platni agent emisije predmetnih obveznica.

U skladu s tačkom 5. Garancije, Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske kao garanti, neopozivo i bezuslovno garantiraju plaćanje neplaćenih obaveza po osnovu dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta do ukupnog iznosa od 32.753.768,74 KM, bez prigovora bilo koje vrste, po prijemu prvog pisanog poziva, odnosno do iznosa navedenog u zahtjevu za plaćanje po garanciji, kada je korisnik utvrdio da emitent (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka) nije izvršio svoju obavezu uplate anuiteta.

Tačkom 6. predmetne garancije propisano je da će u slučaju dospjelog i neplaćenog anuiteta od emitenta (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka) garanti (Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske), nakon što utvrde da je zahtjev za plaćanje osnovan, izvršiti plaćanje dospjelih neplaćenih obaveza po osnovu dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta iz budžeta Republike Srpske u roku od najviše 15 radnih dana od dana prijema prvog pisanog poziva korisnika Garancije (Centralni registar vrijednosnih papira Republike Srpske), za sve vrijeme trajanja Garancije.

Rok važenja Garancije je 30 dana od dana dospeljeća posljednjeg anuiteta, odnosno do konačnog izmirenja svih obaveza iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica emitenta i ona je neopoziva u navedenom roku važenja ove garancije.

Namjena dugoročnog zaduženja emisijom obveznica, definirana u tački 4. Garancije, jeste refinansiranje postojećeg duga odnosno izmirenje dijela dugoročnih kreditnih obaveza osiguranih za projekat "Toshiba" i izgradnju dalekovoda, finansiranje prenesenih obaveza prema budžetu Republike Srpske i prenesenih obaveza prema dobavljačima.

Ugovorom o reguliranju međusobnih prava i obaveza po osnovu Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka zaključen 3.8.2021. godine između Ministarstva finansija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske, kao davalaca garancije, s jedne strane, i MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao emitenta, s druge strane (u daljnjem tekstu: Ugovor), emitent se obavezao da sredstva dobivena emisijom obveznica koristi isključivo za namjene definirane Odlukom Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine, i tačkom 4. Garancije.

Emitent (ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka), u skladu s članom 7. Ugovora, dužan je Ministarstvu finansija kao instrument osiguranja izdate garancije dostaviti 20 bjanko vlastitih mjenica s naznakom "bez protesta" s mjeničnim izjavama i 21 bjanko potpisan i ovjeren nalog za prijenos sredstava sa izjavama o blokadi računa emitenta potpisanim i ovjerenim od ovlaštenog lica, spisak otvorenih računa u poslovnim bankama i ovjerene kopije kartona deponovanih potpisa.

4.4. Pravni osnov za izdavanje garancije

Pravni osnov za izdavanje garancije sadržan je u odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske. Shodno članu 38. navedenog zakona, garancija Republike Srpske predstavlja njenu potencijalnu obavezu koja postaje stvarna obaveza u slučaju kada zajmoprimac nije izvršio otplatu obaveze, u skladu sa uslovima iz kreditnog sporazuma i ako su ispunjeni uslovi iz garancije, mora biti izdata u pisanoj formi i u trenutku dospelosti na naplatu u skladu sa uslovima iz garancije postaje dug Republike Srpske. Dalje, članom 41. stav 3. Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske propisano je da se Odlukom Vlade imenuje ovlašteni potpisnik koji u ime Republike Srpske potpisuje garanciju u skladu s odredbama ovog zakona, dok je članom 42. istog zakona određeno da se garancije Republike Srpske mogu izdati kreditoru ili zajmodavcu za garantiranje obaveza nastalih zaduženjem jedinica lokalne samouprave, fondova socijalne sigurnosti, Investiciono-razvojne banke Republike Srpske i fondova kojima ona upravlja, kao i javnih preduzeća i institucija javnog sektora, u vezi s finansiranjem kapitalnih investicija koje služe u javne svrhe.

Također, pravni osnov u konkretnom slučaju predstavljaju i Uredba o postupku izdavanja garancija Republike Srpske i Odluka Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, broj 04/1-012-2-1428/21 od 13.5.2021. godine (u daljnjem tekstu: Odluka Vlade Republike Srpske).

Naime, Vlada Republike Srpske je navedenom odlukom dala saglasnost za izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u iznosu od 47.752.979,65 KM, a u svrhu refinansiranja postojećeg duga odnosno izmirenja dijela dugoročnih kreditnih obaveza osiguranih za projekat "Toshiba" i izgradnju dalekovoda, finansiranje prenesenih obaveza prema budžetu Republike Srpske i prenesenih obaveza prema dobavljačima i ovlastila ministra finansija i ministra energetike i rudarstva da potpišu garanciju i Ugovor o reguliranju međusobnih prava i obaveza po osnovu garancije Republike Srpske.

Uzimajući u obzir navedeno, utvrđeno je da su Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske izdali predmetnu garanciju u skladu s odredbama Zakona o zaduživanju, dugu i garancijama Republike Srpske, Uredbom o postupku izdavanja garancija Republike Srpske i Odlukom Vlade Republike Srpske.

4.5. Opis, djelatnost, vlasnička struktura i finansijsko stanje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka

Odlukom JMDP "Elektroprivreda Republike Srpske" od 17.8.1992. godine osnovano je Zavisno državno preduzeće "Elektrokrajina" p. o. Banja Luka. Na osnovu odredbi Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, "Elektrokrajina" se 14.9.2005. godine transformirala u akcionarsko društvo u većinskom vlasništvu Mješovitog holdinga "Elektroprivreda Republike Srpske" a. d. Trebinje. Društvo je povezano u MH "Elektroprivreda Republike Srpske" a. d. Trebinje zajedno sa ostalim preduzećima koja obavljaju elektroenergetsku djelatnost u Republici Srpskoj u kojima Matično preduzeće ima većinsko učešće u kapitalu.

Privredni subjekat ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka u pravnom prometu posluje pod nazivom: Zavisno preduzeće "Elektrokrajina" akcionarsko društvo Banja Luka, skraćeni naziv: ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, adresa: Kralja Petra I Karadorđevića 95, 78000 Banja Luka, JIB: 4400855640000 i matični broj jedinstvenog registra: 1074440.

ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka obavlja djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sistema) na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor-Varoš, Knežev, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Prnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero, u skladu s Dozvolom Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19. Navedenu dozvolu izdala je Regulatorna komisija za energetiku Republike Srpske (u daljnjem tekstu: RERS) Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, shodno odredbama člana 23. tačka 5. i člana 53. tada važećeg Zakona o električnoj energiji.

Dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije izdata je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka s rokom važenja od pet godina, počev od 28.12.2019. godine.

Shodno navedenoj dozvoli, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka dužna je obavljati djelatnost distribucije električne energije kao operater distributivnog sistema u sistemu obaveze javne usluge. Također, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka ima pravo naplatiti korištenje distributivne mreže prema odobrenoj tarifi na osnovu Pravilnika o tarifnoj metodologiji i tarifnom postupku.

U skladu s tačkom 6.10. predmetne dozvole, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je obavezno ugovorom regulirati međusobne odnose s nezavisnim operaterom sistema, prijenosnom kompanijom, snabdjevačima/trgovcima, proizvođačima čiji su elektroenergetski objekti priključeni na distributivnu mrežu i krajnjim kupcima.

Shodno tački 6.25. Dozvole, korisnik dozvole je dužan osigurati funkcionalno i računovodstveno razdvajanje djelatnosti distribucije električne energije od djelatnosti snabdijevanja kupaca električnom energijom u sistemu obaveze javne usluge i ostalih djelatnosti, zatim osigurati pravno razdvajanje djelatnosti distribucije električne energije od djelatnosti snabdijevanja kvalificiranih kupaca električnom energijom, te osigurati odvojene računovodstvene evidencije za djelatnost distribucije električne energije od ostalih djelatnosti i primjenjivati Jedinstveni regulatorni kontni plan, a sve s ciljem efikasnog reguliranja cijena i tarifa u sistemu obaveze javne usluge.

Tačkom 8.3. Dozvole propisano je da se u periodu važenja izdata dozvola može prenijeti na treće lice ako korisnik dozvole proda svoj posao ili ako traži da prenese svoju dozvolu ili kontrolirani (upravljački) interes na to lice uz saglasnosti RERS-a za prijenos.

U skladu s odredbama tač. 8.4. i 8.5. Dozvole, RERS može poništiti i oduzeti izdatu dozvolu.

Shodno odredbama Zakona o električnoj energiji koji je na snazi od 1.1.2021. godine i Odluci Vlade Republike Srpske, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je 1.4.2021. godine prestala obavljati djelatnost snabdijevanja električnom energijom krajnjih potrošača i postala operater distributivnog sistema (ODS), a ulogu snabdjevača je preuzeo MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje.

Naime, u skladu s članom 49. stav (5) Zakona o električnoj energiji, operateru distributivnog sistema nije dozvoljeno da trguje električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, a u skladu sa stavom (6) istog člana, operateru distributivnog sistema nije dozvoljeno da preduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

Članom 46. stav (2) Zakona o električnoj energiji propisano je da je operater distributivnog sistema pravno lice koje posjeduje potrebnu dozvolu i koje je odgovorno za rad, upravljanje, održavanje, razvoj i izgradnju distributivnog sistema na određenom geografskom području i, gdje je to moguće, njegovih međuveza s drugim sistemima, te za osiguranje dugotrajne sposobnosti sistema da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom električne energije.

Shodno odredbi člana 49. stav (2) Zakona o električnoj energiji, operater distributivnog sistema obavlja djelatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom, u skladu sa uslovima iz dozvole za obavljanje djelatnosti.

Članom 12. stav (2) Zakona o električnoj energiji propisano je da se elektroenergetska djelatnost distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom obavlja kao javna usluga prema uslovima uređenim ovim zakonom.

U skladu s odredbom člana 54. Zakona o električnoj energiji, operater distributivnog sistema ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije i upravljanja distributivnim sistemom po osnovu:

- 1) naknade za korištenje distributivne mreže (distributivna mrežna tarifa),
- 2) naknade za priključenje na distributivnu mrežu,
- 3) naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima distributivnog sistema.

Finansijsko stanje

Iz akata preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka konstatiramo da je riječ o akcionarskom društvu koje se s obzirom na broj zaposlenih radnika, ukupan godišnji prihod i ukupnu vrijednost poslovne imovine ne može smatrati ni malim ni srednjim preduzećem. Imajući u vidu navedene pojmove, u skladu s članom 2. Uredbe, **konstatiramo da je preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka veliko preduzeće.**

Na strani 25. Uredbe u naslovu 4. Državna pomoć za sanaciju i restrukturiranje privrednih subjekata, podnaslov 4.1. Državna pomoć privrednom subjektu u teškoćama, članom 29. određen je pojam privrednog subjekta u teškoćama. Kako smo gore u tekstu konstatirali da je, prema članu 2. stav 8. Uredbe, preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka veliko preduzeće, to je članom 29. stav 1. ("Privredni subjekat je u teškoćama ako je bez državne intervencije gotovo izvjestan prestanak njegovog poslovanja u kratkoročnom ili dugoročnom periodu i za koji važi najmanje jedna od sljedećih okolnosti.") tačka 4. propisano da se smatra da je veliko preduzeće u teškoćama u slučaju "ako je velikom privrednom subjektu tokom posljednje dvije godine:

1. iznos knjigovodstvenog duga i kapitala privrednog subjekta bio veći od 7,5 i
2. EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog subjekta bio niži od 1,0."

Tabela 1. Obračun iznosa knjigovodstvenog duga i kapitala preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na osnovu godišnjih finansijskih izvještaja (u KM) prema podacima APIF-a Banja Luka

Godina	Dugoročne obaveze (1)	Kratkoročne obaveze (2)	Ukupne obaveze (3) = (1) + (2)	Kapital (4)	Omjer knjigovodstvenog duga i kapitala (5) = (3) / (4)	Ispunjenost prvog uslova iz Uredbe ¹ [(5) > 7,5]
2019.	75.580.896	140.063.200	215.644.096	294.269.685	0,73	NE
2020.	75.165.145	162.131.107	237.296.252	213.303.426	1,11	NE

Izvor: Na osnovu finansijskih izvještaja preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka prema podacima APIF-a Banja Luka

Na osnovu prethodno iskazanih izračuna iz Tabele broj 1. za obje posmatrane godine, omjer knjigovodstvenog duga i kapitala bio je ispod 7,50.

Tabela 2. Obračun EBITDA koeficijenta pokriva kamata preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na osnovu godišnjih finansijskih izvještaja

Godina	EBITDA (1)	Rashodi kamata (pozicija 240) (2)	EBITDA koeficijent pokriva kamata (3) = (1) / (2)	Ispunjenost drugog uslova iz Uredbe ² [(3) < 1]
2019.	18.441.366	2.040.339	9,038	NE
2020.	3.164.403	1.683.924	1,879	NE

Izvor: Na osnovu finansijskih izvještaja preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka

EBITDA (engl. Earnings Before, Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) jeste dobitak prije kamate, poreza i amortizacije

EBITDA = dobit prije kamata i poreza (EBIT ili operativna dobit) + amortizacija

OPERATIVNA DOBIT = POSLOVNI PRIHODI - POSLOVNI RASHODI, tj.

EBITDA = (POSLOVNI PRIHODI - POSLOVNI RASHODI) + AMORTIZACIJA

EBITDA₂₀₁₉ = 201 (poslovni prihodi) - 216 (poslovni rashodi) + 224 (amortizacija) = 220.239.772 - 223.151.415 + 21.353.009 = 18.441.366

EBITDA₂₀₂₀ = 201 (poslovni prihodi) - 216 (poslovni rashodi) + 224 (amortizacija) = 176.332.473 - 195.016.554 + 21.848.484 = 3.164.403

Na osnovu prethodno prikazanih izračuna urađenih na osnovu godišnjih finansijskih izvještaja za 2019. i 2020. godinu preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za obje posmatrane godine, EBITDA koeficijent pokriva kamata preduzeća "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka bio je iznad 1.

Prilikom analize privrednog subjekta u teškoćama, na njega se primjenjuje član 29. stav 1. tačka 4. Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20 od 11.11.2020), te prema istom za preduzeće toga statusa ne smatra se da je u teškoćama jer nisu ispunjena sljedeća dva kumulativna uslova: da mu je tokom posljednje dvije godine iznos knjigovodstvenog duga i kapitala veći od 7,5 i EBITDA koeficijent pokriva kamata niži od 1.

U vrijeme vršenja procjene preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka **ne ispunjava uslove** za bilo koji od dva finansijska parametra da bi se smatralo da je u finansijskim teškoćama onako kako je to propisano Uredbom o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 111/20 od 11. 11. 2020).

Zaključujemo da, u vrijeme vršenja procjene, preduzeće "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka **nije u teškoćama**.

4.6. Obrazloženje prijave državne pomoći

Podnosilac predmetne prijave, Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske, u Obrascu prijave naveo je da u konkretnom slučaju dodjele garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka nema narušavanja konkurencije zbog toga što ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, kao operater distributivnog sistema, obavlja djelatnost koja nije liberalizirana i otvorena za tržišnu konkurenciju, jer je riječ o prirodnom monopolu gdje ne postoji mogućnost za stvaranje konkurentskih uslova na tržištu.

Navedeni stav podnosilac prijave obrazlaže u tački 17. Obrasca prijave navodeći da je, shodno odredbama Zakona o električnoj energiji i odgovarajućim aktima Vlade Republike Srpske od 1.4.2021. godine, u Republici Srpskoj tržišna djelatnost snabdijevanja odvojena od elektrodistribucije te da se operateri distributivnog sistema mogu baviti isključivo djelatnošću distribucije te više ne obavljaju ni jednu tržišnu djelatnost, pozivajući se na član 49. st. (5) i (6) Zakona o električnoj energiji kojim je propisano da operateru distributivnog sistema nije dozvoljeno da trguje električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, te da preduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

4.7. Mišljenje organa za provođenje Zakona na prijavu državne pomoći

U smislu člana 14. stav (1) Zakona, Ministarstvo finansija Republike Srpske je svojim aktom dalo konsultativno mišljenje, broj 06.10/421-237-1/21 od 1.6.2021. godine, na prijavu državne pomoći Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske koja

¹ Ako je velikom privrednom subjektu tokom posljednje dvije godine iznos knjigovodstvenog duga i kapitala bio veći od 7,5.

² Ako je velikom privrednom subjektu tokom posljednje dvije godine EBITDA koeficijent pokriva kamata privrednog subjekta bio niži od 1,0.

se odnosi na izdavanje garancije Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

U navedenom mišljenju Ministarstvo finansija Republike Srpske ističe da garancija Republike Srpske za dugoročno zaduženje emisijom obveznica MH "ERS" Matično preduzeće a. d. Trebinje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka na cjelokupan iznos zaduženja od 47.752.979,65 KM predstavlja državnu pomoć iz člana 3. stav (1) Zakona jer Republika Srpska u konkretnom slučaju preuzima na sebe rizik od plaćanja dospjelih obaveza po obveznicama ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

Također, u svom mišljenju Ministarstvo finansija Republike Srpske je istaknulo da predmetna garancija Republike Srpske ne bi predstavljala državnu pomoć, potrebno je da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, u skladu s članom 137. stav (1) Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj, uz pretpostavku ispunjenosti ostalih uslova, plati tržišnu premiju za garanciju obračunatu primjenom tržišnih principa.

5. Donošenje odluke

Vijeće je razmatralo prijavu Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske na 164. sjednici, održanoj 30. juna 2025. godine. Prilikom donošenja odluke, Vijeće je uzelo u obzir cjelokupnu dostavljenu dokumentaciju.

S obzirom na to da su Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske izdali Garanciju Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, za dugoročno zaduženje emisijom obveznica emitenta ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, a da se, shodno članu 2. tačka 16) Uredbe o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj, kao datum dodjele pomoći označava dan na koji je, na osnovu propisa Republike Srpske, korisnik stekao pravo na primanje pomoći, Vijeće je provelo postupak ex post odobrenja u skladu s članom 12. stav (7) Zakona.

Naime, Vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju pomoć već dodijeljena stupanjem na snagu Garancije Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, uzimajući u obzir i tačku 2.1. Obavještenja Komisije (2008/C 155/02) kojom je propisano da je pomoć dodijeljena u trenutku kada se garancija izdaje, a ne u trenutku kada se ona poziva na naplatu ili u trenutku kada se izvršava plaćanje uslovima iz garancije.

Vijeće je prvenstveno tokom postupka trebalo utvrditi da li pomoć dodijeljena u obliku garancije korisniku ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica predstavlja državnu pomoć iz člana 3. stav (1) Zakona.

Prilikom utvrđivanja da li dodjela pomoći u obliku garancije korisniku ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka predstavlja državnu pomoć, Vijeće je razmotrilo jesu li ispunjeni svi uslovi iz člana 3. stav (1) Zakona, odnosno da li je riječ o transferu državnih sredstava; da li se dodjelom predmetne garancije korisniku pruža ekonomska prednost koju on ne bi stekao u normalnim tržišnim uslovima, odnosno putem vlastite efikasnosti poslovanja; da li se predmetna garancija dodjeljuje korisniku na selektivnoj osnovi, odnosno na selektivan način čime se daje prednost određenim privrednim subjektima ili određenim privrednim sektorima i da li se dodjelom predložene garancije narušava ili postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, stavljanjem u povoljniji položaj određenih privrednih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utiče na ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine iz ove oblasti, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU.

Vijeće je u postupku utvrdilo da je uslov iz člana 3. stav (1) Zakona koji se odnosi na prijenos državnih sredstava ispunjen, budući da Ministarstvo finansija i Ministarstvo energetike i rudarstva Republike Srpske, shodno izdatoj Garanciji Republike Srpske, broj 06.08/440-49/21 i 05.05/012-975-5/21 od 3.8.2021. godine, preuzimaju rizik plaćanja svih neplaćenih obaveza ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka po osnovu dospjelih anuiteta iz dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira - obveznica, te da nisu naplatili adekvatnu naknadu u vidu tržišne premije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka.

Naime, shodno tački 2.1. Obavještenja Komisije (2008/C 155/02), garancije koje je direktno dala država, tj. centralne ili lokalne vlasti, kao i garancije koje su kroz izvore države dala druga tijela pod kontrolom države, kao naprimjer preduzetnici, a koja se mogu pripisati javnoj vlasti, mogu se smatrati državnom pomoći. Također, istom tačkom Obavještenja Komisije (2008/C 155/02) propisano je da pogodnost državne garancije jeste ta da rizik povezan s garancijom snosi država i za to prihvatanje rizika od strane države, u normalnim okolnostima, trebalo bi platiti odgovarajuću naknadu, te ako se država odrekne te naknade, to istovremeno predstavlja korist za preduzetnika i iscrpljivanje državnih sredstava pa, u skladu s tim, čak i ako se nikad ne izvrši plaćanje prema uslovima iz garancije, svejedno je riječ o državnoj pomoći.

Kada je u pitanju drugi uslov iz člana 3. stav (1) Zakona, Vijeće je u postupku utvrdilo da je on ispunjen, jer je izdavanjem predmetne garancije korisnik ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka stekao ekonomsku prednost koju ne bi stekao u normalnim tržišnim uslovima, odnosno putem vlastite efikasnosti poslovanja, s obzirom da za nju nije platio tržišnu premiju Republici Srpskoj i što se bez garancije Republike Srpske navedeno preduzeće ne bi moglo zadužiti emisijom vlastitih obveznica.

Dalje, Vijeće je u postupku utvrdilo da je treći uslov iz člana 3. stav (1) Zakona ispunjen, s obzirom na to da je pomoć u obliku garancije dodijeljena na selektivnoj osnovi odnosno na selektivan način, jer je dodjelom data prednost samo jednom tačno određenom privrednom subjektu. Naime, da bi ovaj uslov bio ispunjen, potrebno je utvrditi da se dodjelom državne pomoći stavljaju u povoljniji položaj određeni privredni subjekti, određeni sektori privrede ili proizvodnja/trgovina određenih proizvoda. U konkretnom slučaju, Vijeće je utvrdilo da se predmetnom garancijom stavlja u povoljniji položaj, odnosno favorizira samo jedan privredni subjekat - ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za čije je zaduženje emisijom obveznica izdata državna garancija.

Što se tiče četvrtog uslova iz člana 3. stav (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu stavljanjem u povoljniji položaj određenih privrednih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utiče na ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine iz ove oblasti odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, Vijeće je u postupku utvrdilo da on nije ispunjen odnosno da se izdavanjem predmetne garancije ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka za dugoročno zaduženje emisijom vlastitih obveznica ne narušava i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, budući da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka ima pravni monopol na obavljanje elektroenergetske djelatnosti distribucije električne energije na tačno određenom geografskom području Republike Srpske, shodno Dozvoli RERS-a, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdatoj Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za

obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, u skladu s odredbama člana 23. tačka 5. i člana 53. tada važećeg Zakona o električnoj energiji.

Naime, u skladu s Dozvolom RERS-a, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je jedini operater distributivnog sistema ovlašten za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije na tačno određenom geografskom području Republike Srpske (na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske - Čelinac, Kotor- Varoš, Kneževo, Novi Grad, Kostajnica, Krupa na Uni, Kozarska Dubica, Srbac, Laktaši, Prnjavor, Mrkonjić-Grad, Šipovo, Ribnik, Oštra Luka, Drinić, Istočni Drvar, Kupres i Jezero) i ni jedno drugo pravno lice ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sistema) na tom području u periodu važenja predmetne dozvole od 28.12.2019. do 28.12.2024. godine.

Također, smatramo bitnim istaći činjenicu da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdala nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na period od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Uzimajući i obzir navedeno, Vijeće je u postupku zaključilo da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka nema konkurenciju na tržištu distribucije električne energije, s obzirom na to da je jedini operater distributivnog sistema na tačno određenom geografskom području Republike Srpske te da samim tim uživa pravni monopol shodno tački 188. Obavještenja Komisije (2016/C 262/01), kojom je propisano da, u skladu sa zakonodavstvom EU, pravni monopol postoji kada je određena usluga zakonodavstvom ili regulatornim mjerama rezervirana za isključivog pružaoca, pri čemu je svim drugim privrednim subjektima jasno zabranjeno pružanje takvih usluga.

Naime, tačkom 188. Obavještenja Komisije (2016/C 262/01) propisano je da je narušavanje konkurencije isključeno ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uslovi:

- (1) usluga podliježe pravnom monopolu (utvrđeno u skladu sa zakonodavstvom EU);
- (2) tim pravnim monopolom ne isključuje se samo konkurencija na tržištu nego se isključuje svaka mogućnost konkurencije kojim bi neko mogao postati isključivi pružalac predmetne usluge;
- (3) uslugom se ne konkurira drugim uslugama i
- (4) ako je pružalac usluge aktivan na drugom tržištu (geografskom tržištu ili tržištu proizvoda) koje je otvoreno za konkurenciju, potrebno je isključiti unakrsno subvencioniranje. Da bi se to postiglo, potrebno je koristiti se odvojenim računima, pravilno raspodjeljivati troškove i prihode te se pobrinuti da se javno finansiranje koje je pruženo za uslugu koja je predmet pravnog monopola ne može upotrijebiti u korist drugih aktivnosti.

Kada je u pitanju prvi i drugi uslov da je riječ o pravnom monopolu i da se isključuje svaka mogućnost konkurencije, jasno je da su oni ispunjeni, budući da smo utvrdili da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, shodno Dozvoli RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, jedini operater distributivnog sistema na tačno određenom geografskom području Republike Srpske i ni jedno drugo pravno lice ne može dobiti dozvolu odnosno obavljati djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sistema) na tom području u periodu važenja predmetne dozvole, te da je ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdala nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na period od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Što se tiče trećeg uslova, predviđenog tačkom 188. Obavještenja Komisije (2016/C 262/01), on je ispunjen, budući da se obavljanjem usluge operatera distributivnog sistema ne konkurira drugim uslugama, s obzirom na to da, u skladu s članom 49. stav (5) Zakona o električnoj energiji, operateru distributivnog sistema nije dozvoljeno trgovanje električnom energijom, osim kupoprodaje za pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži i energije debalansa za ove svrhe, a u skladu sa stavom (6) istog člana, operateru distributivnog sistema nije dozvoljeno da preduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

Kada je u pitanju četvrti uslov iz tačke 188. Obavještenja Komisije (2016/C 262/01), kojim je propisano da je potrebno isključiti unakrsno subvencioniranje ako je pružalac usluge aktivan na drugom tržištu, jasno je da je on ispunjen, s obzirom da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka, shodno Dozvoli RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, obavlja isključivo djelatnost distribucije električne energije (operatera distributivnog sistema) na tačno određenom geografskom području Republike Srpske i nije aktivan na nekom drugom tržištu.

Naime, shodno odredbama Zakona o električnoj energiji koji je na snazi od 1.1.2021. godine i Odluci Vlade Republike Srpske, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka je 1.4.2021. godine prestala obavljati djelatnost snabdijevanja električnom energijom krajnjih potrošača i postala je operater distributivnog sistema (ODS), a ulogu snabdjevača je preuzeo MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje. Navedena reorganizacija MH "Elektroprivreda Republike Srpske" Matično preduzeće a. d. Trebinje i zavisnih preduzeća je uslov iz Trećeg energetskeg paketa Energetske zajednice prema kojem je potrebno razdvojiti proizvodnju, distribuciju i snabdijevanje električne energije u Republici Srpskoj i BiH, što je i učinjeno shodno odredbama Zakona o električnoj energiji.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je u postupku utvrdilo da četvrti uslov iz člana 3. stav (1) Zakona, koji se odnosi na narušavanje i postojanje opasnosti od narušavanja konkurencije na tržištu, stavljanjem u povoljniji položaj određenih privrednih subjekata ili proizvodnje ili trgovine određenih proizvoda ili pružanja određenih usluga u mjeri u kojoj to utiče na ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine iz ove oblasti, odnosno na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, nije ispunjen, budući da ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka obavlja isključivo djelatnost distribucije električne energije na tačno određenom geografskom području Republike Srpske koja podliježe pravnom monopolu, u skladu s Dozvolom RERS-a za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdatom shodno Zakonu o električnoj energiji i nije mu dozvoljeno da trguje električnom energijom i da preduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije, iz čega se može zaključiti da ne postoji ni uticaj na trgovinu između BiH i EU, s obzirom na to da mu je Zakonom zabranjeno da trguje električnom energijom i u BiH i sa zemljama EU.

Navedeni stav Vijeća da se dodjelom državne pomoći u obliku garancije ne narušava konkurencija i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije i nema uticaja na trgovinu potvrđuju i odredbe dokumenta Evropske komisije - Analitička mreža za

energetsku infrastrukturu 2016-2017¹ u kome je navedeno da se finansiranjem operatera distributivnog sistema ne narušava konkurencija u slučaju pravnog monopola, ako su ispunjeni uslovi iz tačke 188. Obavještenja Komisije (2016/C 262/01), te da ni javno finansiranje operatera distributivnog sistema koji ne uživaju pravni monopol ne narušava konkurenciju i ne utiče na trgovinu, pod uslovom da na navedenom području ne postoji infrastruktura za distribuciju električne energije drugog pravnog lica. Vijeće je utvrdilo da je navedeni uslov ispunjen, budući da je postojeća infrastruktura za distribuciju električne energije na području gradova Banja Luka, Prijedor, Gradiška i 18 općina Republike Srpske u vlasništvu ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka i da bi bilo neekonomično da neko drugo pravno lice finansira izgradnju paralelne infrastrukture za distribuciju električne energije kako bi konkuriralo za dobivanje dozvole za obavljanje distribucije električne energije. Navedeni stav potvrđuje i činjenica da je nakon isteka Dozvole RERS-a, broj 01-351-04-1/10-3/19, izdate Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije, broj 01-351-9/19/R-131-304 od 26.12.2019. godine, na period od pet godina, počev od 28. 12. 2019. godine, ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka izdata nova dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije električne energije Rješenjem RERS-a o izdavanju dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije i upravljanja distributivnim sistemom električne energije, broj 01-1102-9/24/R-121-1350 od 26.12.2024. godine, na period od deset godina, počev od 28.12.2024. godine.

Uzimajući u obzir navedeno, Vijeće je utvrdilo da garancija izdata od Ministarstva finansija i Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske za dugoročno zaduženje ZP "Elektrokrajina" a. d. Banja Luka emisijom vlastitih obveznica ne predstavlja državnu pomoć iz člana 3. stav (1) Zakona, s obzirom na to da nisu kumulativno ispunjeni prethodno navedeni uslovi, odnosno dodjelom predloženih sredstava se ne narušava i ne postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu, kao ni uticaja na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU.

U skladu s navedenim, Vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog rješenja.

Uputstvo o pravnom lijeku:

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja.

Broj UP/I 03-26-1-54-38/21
30. juna 2025. godine
Istočno Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća za državnu pomoć BiH
Dejan Mutić, s. r.

UPRAVA BOSNE I HERCEGOVINE ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA BILJA

531

Na temelju članka 29. Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja objavljuje

IZMJENE I DOPUNE POPISA AKTIVNIH TVARI DOZVOLJENIH ZA UPORABU U FITOFARMACEUTSKIM SREDSTVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Popis aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 11/25, 21/25) (u daljem tekstu: Popis) mijenja se kako slijedi:

1. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 57., mekoprop-P, datum se zamjenjuje datumom 15.10.2027.
2. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 125., rimsulfuron, datum se zamjenjuje datumom 15.8.2028.
3. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 154., propamokarb, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
4. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 156., pirimifos-metil, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
5. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 161., fludioksonil, datum se zamjenjuje datumom 30.9.2026.
6. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 162., klomazon, datum se zamjenjuje datumom 30.9.2026.
7. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 166., fluoksastrobin, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
8. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 168., protiokonazol, datum se zamjenjuje datumom 31.3.2027.
9. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 169., amidosulfuron, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
10. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 182., fenoksaprop-P, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
11. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 187., flutolanil, datum se zamjenjuje datumom 15.6.2026.
12. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 232, giberelinska kiselina, datum se zamjenjuje datumom 30.10.2026.

¹ https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/notion-aid_en

13. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 233., giberelini, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2026.
14. U dijelu A Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 295., parafinsko ulje, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
15. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 24., fluksapiroksad, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
16. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 43., biksafen, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
17. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 48., sedaksan, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
18. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 57., pentiopirad, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
19. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 68., 1,4-dimetilnaftalen, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2027.
20. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 86., halauksifen-metil, datum se zamjenjuje datumom 5.1.2028.
21. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 88., sulfoksaflo, datum se zamjenjuje datumom 18.1.2028.
22. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 120., bentazon, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
23. U dijelu E Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 9., propizamid, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2027.
24. U dijelu A Popisa, briše se unos 176. za lenacil.
25. U dijelu B Popisa, dodaje se sljedeći unos:

Broj	Uobičajeni naziv, identifikacijski brojevi	Kemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Datum odobrenja	Prestanak odobrenja	Posebne odredbe
175.	Lenacil CAS br. 2164-08-01 CIPAC br. 163	3-cikloheksil-6,7-dihidro-1H-ciklopenta[d]pirimidin-2,4(3H,5H)-dion ili 3-cikloheksil-1,5,6,7-tetrahidrociklopentapirimidin-2,4(3H)-dion	975g/kg	1.7. 2025.	30.6.2040.	Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne supstance od strane relevantnih tijela Evropske unije. Uvjeti uporabe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pozornost na moguću potrebu za dodatnim terenskim ispitivanjima kultura u plodored i procjenom izloženosti stoke dok se ne ocijene potrebne potvrđne informacije.

26. U dijelu D Popisa dodaje se sljedeći unos:

Broj	Uobičajeni naziv, identifikacijski brojevi	Kemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Datum odobrenja	Prestanak odobrenja	Posebne odredbe
52	Elementarno željezo CAS br. 7439-89-6 CIPAC br. -	Željezo	≥989g/kg ukupnog željeza Sljedeće nečistoće izazivaju zabrinutost u toksikološkom smislu i ne smiju prelaziti sljedeće razine u tehničkom materijalu: Arsen: najviše 0,003g/kg Živa: najviše 0,001g/kg Olovo: najviše 0,01g/kg	26.5.2025.	26.5.2040.	Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne supstance od strane relevantnih tijela Evropske unije. Uvjeti uporabe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.

27. U dijelu B Popisa briše se unos 80. za meptildinokap. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (meptildinokap) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
28. U dijelu B Popisa briše se unos 81. za kromafenozid. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (kromafenozid) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
29. U dijelu B Popisa briše se unos 82. za gama-cihalotrin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (gama-cihalotrin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
30. U dijelu B Popisa briše se unos 25. za fenpirazamin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (fenpirazamin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 15.7.2026. godine.
31. U dijelu E Popisa briše se unos 1. za flumetralin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flumetralin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 15.7.2026. godine.
32. U dijelu B Popisa, stubac "Posebne odredbe" retka 136., 1-metilciklopropan, zamjenjuje se sljedećim:
"Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne supstance od strane relevantnih tijela Evropske unije. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pozornost na:
- Zaštitu podzemnih voda ako se tvar primjenjuje na područjima s osjetljivim tlom i nepovoljnim klimatskim uvjetima. Uvjeti uporabe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika."
33. U dijelu A Popisa briše se unos 65. za flufenacet. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flufenacet) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 10.12.2026. godine.
Ovim Izmjjenama i dopunama Popisa aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH preuzimaju se odredbe:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/787 od 24.4.2025. godine o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu produljenja roka važenja odobrenja aktivnih tvari 1,4-dimetilnaftalen, amidosulfuron, bentazon, biksafen, klomazon, fenoksaprop-P, fludioksonil, fluoksastrobin, flutolanil, fluksapiroksad, giberelinska kiselina, giberelini, halauksifen-metil, mekoprop-P, parafinsko ulje, pentiopirad, pirimifos-metil, propamokarb, propizamid, protiokonazol, rimsulfuron, sedaksan i sulfoksafior.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/833 od 5.5.2025. godine o produljenju odobrenja aktivne tvari lenacil u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni provedbenih uredbi Komisije (EU) br. 540/2011 i (EU)2015/408.
- Provedbena uredba Komisije (EU)2025/845 od 5.5.2025. godine o odobravanju aktivne tvari elementarno željezo kao aktivne tvari niskog rizika u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/881 od 7.5.2025. godine o izmjeni provedbenih uredbi (EU)2019/1085 i (EU) br. 540/2011 u pogledu uvjeta za odobrenje aktivne tvari 1-metilciklopropen.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/910 od 20.5.2025. godine o neproduljenju odobrenja aktivne tvari flufenacet u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni provedbenih uredbi Komisije (EU) br. 540/2011 i (EU)2015/408.

Navođenje odredbi Uredbi vrši se isključivo u svrhu praćenja i informisanja o preuzimanju pravne tečevine Europske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Izmjene i dopune Popisa aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH stupaju na snagu danom donošenja.

Broj 08-02-2-7-24/25
24. lipnja 2025. godine
Sarajevo

Direktor
Predrag Jović

Na osnovu člana 29. Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bića objavljuje

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ СПИСКА АКТИВНИХ МАТЕРИЈА ДОЗВОЉЕНИХ ЗА УПОТРЕБУ У ФИТОФАРМАЦЕУТСКИМ СРЕДСТВИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Списак активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 11/25, 21/25) (у даљем тексту: Списак) мијења се како слиједи:

1. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 57., mekoprop-P, датум се замјењује датумом 15.10.2027.
2. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 125., rimsulfuron, датум се замјењује датумом 15.8.2028.
3. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 154., propamokarb, датум се замјењује датумом 31.1.2027
4. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 156., pirimifos-metil, датум се замјењује датумом 31.1.2027.
5. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 161., fludioksonil, датум се замјењује датумом 30.9.2026.
6. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 162., klomazon, датум се замјењује датумом 30.9.2026.
7. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 166., fluoksastrobin, датум се замјењује датумом 31.1.2027.
8. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 168., protiokonazol, датум се замјењује датумом 31.3.2027.
9. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 169., amidosulfuron, датум се замјењује датумом 30.11.2026.
10. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 182., fenoksaprop-P, датум се замјењује датумом 30.11.2026
11. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 187., flutolanil, датум се замјењује датумом 15.6.2026.
12. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 232, giberelinska kiselina, датум се замјењује датумом 30.10.2026
13. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 233., giberelini, датум се замјењује датумом 31.10.2026.
14. У дијелу А Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 295., parafinsko ulje, датум се замјењује датумом 30.11.2026
15. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 24., fluksapiroksad, датум се замјењује датумом 31.10.2027.
16. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 43., biksafen, датум се замјењује датумом 31.10.2027.

17. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 48., sedaksan, датум се замјењује датумом 31.10.2027.
18. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 57., pentiopirad, датум се замјењује датумом 31.10.2027.
19. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 68., 1,4-dimetilnaftalen, датум се замјењује датумом 30.11.2027.
20. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 86., halauksifen-metil, датум се замјењује датумом 5.1.2028.
21. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 88., sulfoksafloor, датум се замјењује датумом 18.1.2028.
22. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 120., bentazon, датум се замјењује датумом 31.10.2027.
23. У дијелу Е Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 9., propizamid, датум се замјењује датумом 30.11.2027.
24. У дијелу А Списка, брише се унос 176. за lenacil.
25. У дијелу Б Списка, додаје се следећи унос:

Број	Уобичајени назив, идентификациони бројеви	Хемијски назив према IUPAC- у	Чистоћа	Датум одобрења	Престанак одобрења	Посебне одредбе
175.	Lenacil CAS br. 2164-08-01 CIPAC br. 163	3-cikloheksil-6,7-dihidro-1H-ciklopenta[d]pirimidin-2,4(3H,5H)-dion ili 3-cikloheksil-1,5,6,7-tetrahidrociklopentapirimidin-2,4(3H)-dion	975g/kg	1.7. 2025.	30.6.2040.	За провођење јединствених принципа из прописа о јединственим принципима за оцјењивање ФФС, при доношењу одлуке о регистрацији узимају се у обзир и закључци поступка разматрања активне материје од стране релевантних тијела Европске уније. Услови употребе према потреби укључују мјере за смањење ризика. У тој укупној процјени потребно је обратити посебну пажњу на могућу потребу за додатним теренским испитивањима култура у плодороду и проценом изложености стоке док се не оцијене потребне потврдне информације.

26. У дијелу Д Списка додаје се следећи унос:

Број	Уобичајени назив, идентификациони бројеви	Хемијски назив према IUPAC- у	Чистоћа	Датум одобрења	Престанак одобрења	Посебне одредбе
52.	Elementarno željezo CAS br. 7439-89-6 CIPAC br. -	Железо	≥989g/kg укупног жељеза Следеће нечистоће изазивају забринутост у токсиколошком смислу и не смију прелазити следеће разине у техничком материјалу: Арсен: највише 0,003g/kg Жива: највише 0,001g/kg Олово: највише 0,01g/kg	26.5.2025.	26.5.2040.	За провођење јединствених принципа из прописа о јединственим принципима за оцјењивање ФФС, при доношењу одлуке о регистрацији узимају се у обзир и закључци поступка разматрања активне материје од стране релевантних тијела Европске уније. Услови употребе према потреби укључују мјере за смањење ризика.

27. У дијелу Б Списка брише се унос 80. за meptildinokar. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (meptildinokar) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 30.9.2026. године.
28. У дијелу Б Списка брише се унос 81. за kromafenozid. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (kromafenozid) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 30.9.2026. године.
29. У дијелу Б Списка брише се унос 82. за gama-cihalotrin. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (gama-cihalotrin) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 30.9.2026. године.
30. У дијелу Б Списка брише се унос 25. за fenpirazamin. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (fenpirazamin) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 15.7.2026. године.
31. У дијелу Е Списка брише се унос 1. за flumetralin. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (flumetralin) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 15.7.2026. године.
32. У дијелу Б Списка, колона "Посебне одредбе" реда 136., 1-metilcikloropren, замјењује се следећим:
"За провођење јединствених начела из прописа о јединственим начелима за оцјењивање ФФС, при доношењу одлуке о регистрацији узимају се у обзир и закључци поступка разматрања активне материје од стране релевантних тијела Европске уније.

У тој укупној процјени потребно је обратити посебну пажњу на:

- Заштиту подземних вода ако се материја примјењује на подручјима с осјетљивим тлом и неповољним климатским условима.

Услови употребе према потреби укључују мјере за смањење ризика."

33. У дијелу А Списка брише се унос 65. за flufenacet. Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (flufenacet) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 10.12.2026. године.

Овим Измјенама и допунама Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у БиХ преузимају се одредбе:

- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2025/787 од 24.4.2025. године о измјени Проведбене уредбе (ЕУ) бр. 540/2011 у погледу продужења рока важења одобрења активних материја 1,4-диметилнафтален, амидосулфурон, бентазон, биксафен, кломазон, феноксапроп-П, флудиоксонил, флуоксастробин, флутоланил, флуксапироксад,

- гиберелинска киселина, гиберелини, халауоксифен-метил, мекопроп-П, парафинско уље, пентиопирад, пиримифос-метил, пропамокарб, пропизамид, протиоконазол, римсулфурон, седаксан и сулфоксафлор.
- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2025/833 од 5. 5. 2025. године о продужењу одобрења активне материје ленацил у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа и о измјени provedбених уредби Комисије (ЕУ) бр. 540/2011 и (ЕУ) 2015/408.
 - Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2025/845 од 5.5.2025. године о одобравању активне материје елементарно жељезо као активне материје ниског ризика у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа и о измјени Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 540/2011.
 - Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2025/881 од 7.5.2025. године о измјени provedбених уредби (ЕУ) 2019/1085 и (ЕУ) бр. 540/2011 у погледу услова за одобрење активне материје 1-метилциклопропен.
 - Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2025/910 од 20.5.2025. године о непродужењу одобрења активне материје флуфенацет у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа те о измјени provedбених уредби Комисије (ЕУ) бр. 540/2011 и (ЕУ) 2015/408.

Навођење одредби Уредби врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне течевине Европске уније у законодавство Босне и Херцеговине.

Измјене и допуне Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у БиХ ступају на снагу даном доношења.

Број 08-02-2-7-24/25
24. јуна 2025. године
Сарајево

Директор
Предраг Јовић

Na temelju člana 29. Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja objavljuje

IZMJENE I DOPUNE SPISKA AKTIVNIH MATERIJIA DOZVOLJENIH ZA UPOTREBU U FITOFARMACEUTSKIM SREDSTVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Spisak aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 11/25, 21/25) (u daljem tekstu: Spisak) mijenja se kako slijedi:

1. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 57., mekoprop-P, datum se zamjenjuje datumom 15.10.2027.
2. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 125., rimsulfuron, datum se zamjenjuje datumom 15.8.2028.
3. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 154., propamokarb, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
4. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 156., pirimifos-metil, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
5. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 161., fludioksonil, datum se zamjenjuje datumom 30.9.2026.
6. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 162., klomazon, datum se zamjenjuje datumom 30.9.2026.
7. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 166., fluoksastrobin, datum se zamjenjuje datumom 31.1.2027.
8. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 168., protiokonazol, datum se zamjenjuje datumom 31.3.2027.
9. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 169., amidosulfuron, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
10. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 182., fenoksaprop-P, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
11. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 187., flutolanil, datum se zamjenjuje datumom 15.6.2026.
12. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 232, giberelinska kiselina, datum se zamjenjuje datumom 30.10.2026.
13. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 233., giberelini, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2026.
14. U dijelu A Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 295., parafinsko ulje, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2026.
15. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 24., fluksapiroksad, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
16. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 43., biksafen, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
17. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 48., sedaksan, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
18. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 57., pentiopirad, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
19. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 68., 1,4-dimetilnaftalen, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2027.

20. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 86., halauksifen-metil, datum se zamjenjuje datumom 5.1.2028.
21. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 88., sulfoksafloor, datum se zamjenjuje datumom 18.1.2028.
22. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 120., bentazon, datum se zamjenjuje datumom 31.10.2027.
23. U dijelu E Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 9., propizamid, datum se zamjenjuje datumom 30.11.2027.
24. U dijelu A Spiska, briše se unos 176. za lenacil.
25. U dijelu B Spiska, dodaje se sljedeći unos:

Broj	Uobičajeni naziv, identifikacijski brojevi	Kemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Datum odobrenja	Prestanak odobrenja	Posebne odredbe
175.	Lenacil CAS br. 2164-08-01 CIPAC br. 163	3-cikloheksil-6,7-dihidro-1H-ciklopenta[d]pirimidin-2,4(3H,5H)-dion ili 3-cikloheksil-1,5,6,7-tetrahidrociklopentapirimidin-2,4(3H)-dion	975g/kg	1.7. 2025.	30.6.2040.	Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne materije od strane relevantnih tijela Evropske unije. Uslovi upotrebe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pažnju na moguću potrebu za dodatnim terenskim ispitivanjima kultura u plodoredi i procenom izloženosti stoke dok se ne ocijene potrebne potvrđne informacije.

26. U dijelu D Spiska dodaje se sljedeći unos:

Broj	Uobičajeni naziv, identifikacijski brojevi	Kemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Datum odobrenja	Prestanak odobrenja	Posebne odredbe
52.	Elementarno željezo CAS br. 7439-89-6 CIPAC br. -	Željezo	≥989g/kg ukupnog željeza Sljedeće nečistoće izazivaju zabrinutost u toksikološkom smislu i ne smiju prelaziti sljedeće razine u tehničkom materijalu: Arsen: najviše 0,003g/kg Živa: najviše 0,001g/kg Olovo: najviše 0,01g/kg	26.5.2025.	26.5.2040.	Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne materije od strane relevantnih tijela Evropske unije. Uslovi upotrebe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.

27. U dijelu B Spiska briše se unos 80. za meptildinokap. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (meptildinokap) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
28. U dijelu B Spiska briše se unos 81. za kromafenozid. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (kromafenozid) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
29. U dijelu B Spiska briše se unos 82. za gama-cihalotrin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (gama-cihalotrin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 30.9.2026. godine.
30. U dijelu B Spiska briše se unos 25. za fenpirazamin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (fenpirazamin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 15.7.2026. godine.
31. U dijelu E Spiska briše se unos 1. za flumetralin. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flumetralin) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 15.7.2026. godine.
32. U dijelu B Spiska, kolona "Posebne odredbe" reda 136., 1-metilciklopropan, zamjenjuje se sljedećim:

"Za provođenje jedinstvenih načela iz propisa o jedinstvenim načelima za ocjenjivanje FFS, pri donošenju odluke o registraciji uzimaju se u obzir i zaključci postupka razmatranja aktivne materije od strane relevantnih tijela Evropske unije.

U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pažnju na:

- Zaštitu podzemnih voda ako se materija primjenjuje na područjima s osjetljivim tlom i nepovoljnim klimatskim uslovima.
- Uslovi upotrebe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika."
33. U dijelu A Spiska briše se unos 65. za flufenacet. Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flufenacet) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 10.12.2026. godine.

Ovim Izmenama i dopunama aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH preuzimaju se odredbe:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/787 od 24.4.2025. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu produženja roka važenja odobrenja aktivnih materija 1,4-dimetilnaftalen, amidosulfuron, bentazon, biksafen, klorazon, fenoksaprop-P, fludioksonil, fluoksastrobin, flutolanil, fluksapiroksad, giberelinska kiselina, giberelini, halauksifen-metil, mekoprop-P, parafinsko ulje, pentiopirad, pirimifos-metil, propamokarb, propizamid, protiokonazol, rimsulfuron, sedaksan i sulfoksafloor.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/833 od 5.5.2025. o produženju odobrenja aktivne materije lenacil u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni provedbenih uredbi Komisije (EU) br. 540/2011 i (EU)2015/408.
- Provedbena uredba Komisije (EU)2025/845 od 5.5.2025. o odobravanju aktivne materije elementarno željezo kao aktivne materije niskog rizika u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2025/881 od 7.5.2025. o izmjeni provedbenih uredbi (EU)2019/1085 i (EU) br. 540/2011 u pogledu uslova za odobrenje aktivne materije 1-metilciklopropan.

Na osnovu člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPĆENJE O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA MAJ 2025. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za maj 2025. godine iznosi 2 441 KM.

Broj 10-43-7-1-635-1-2/25

18. jula 2025. godine
Sarajevo

Direktorica
Vesna Čužić, s. r.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

534

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-1298/21**, rješavajući apelaciju **Vahidina Durića** na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Čeman, predsjednik
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac
Larisa Velić, sutkinja
na sjednici održanoj 10. srpnja 2025. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Vahidina Durića**

Utvrđuje se povreda prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Bihaću broj 18 0 Mal 045081 21 Gž od 18. veljače 2021. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Bihaću, koji je dužan po žurnom postupku donijeti odluku u skladu sa člankom II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Bihaću da, u skladu sa člankom 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vahidin Durić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Bihaća, kojeg zastupa Nedim Seferović iz Odvjetničkog društva "Jasmin Mesić" iz Bihaća, podnio je 19. travnja 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 18 0 Mal 045081 21

Gž od 18. veljače 2021. godine i Presude Općinskog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 18 0 Mal 045081 20 Mal od 9. listopada 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. st. (2) i (3) Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Općinskog suda i tužitelja K. M. (u daljnjem tekstu: tužitelj) zatraženo je 6. i 10. siječnja 2023. godine da u roku od osam dana od prijema dopisa dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud i Općinski sud su odgovore na apelaciju dostavili 11. i 20. siječnja 2023. godine, a tužitelj nije dostavio odgovor na apelaciju u ostavljenom roku.

4. Apelantu su 9. ožujka 2023. godine dostavljeni pristigli odgovori na eventualno izjašnjenje, ali on nije dostavio izjašnjenje u ostavljenom roku.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Tužitelj je Općinskom sudu podnio tužbu protiv apelanta radi naknade štete zbog klevete. Predmet tužbenog zahtjeva je članak objavljen 24. studenog 2019. godine na internetskom portalu www.bisce.ba (u daljnjem tekstu: internetski portal), na kojem je apelant urednik, pod naslovom "Predstavljamo Vam genijalca iz Bužima: Za tri mjeseca završio fakultet". Iz stanja u spisu proizlazi da je u tom članku navedeno:

[Tužitelj] [...] nedavno je smijenjen s pozicije direktora "BH Pošte" u Bihaću [...] No, [tužiteljeva] fotelja se počela klimati kada je iz direkcije iz Sarajeva zatraženo da svi rukovodioci odjeljenja dostave diplome u centralu. I, gle čuda [tužitelj] je 16. decembra 2006. godine stekao akademsko zvanje na Panevropskom univerzitetu "Apeiron" u Banjoj Luci i to diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije s postignutih 240 ECTS bodova. Ništa ne bi bilo čudno da u arhivu ovog univerziteta nema i dokument da je već 17. decembra iste godine [tužitelj] postao diplomirani menadžer ekonomije s postignutih 180 bodova. [...] Kako je [tužitelj] uspio u 24 sata dobiti diplomu s visokom i višom stručnom spremom, pitanje je za Univerzitet iz Banje Luke, ali prvenstveno za [tužitelja] [...]. Tako bi [tužitelj] mogao postati jedinstven slučaj u BiH da je za tri mjeseca završio četvrtu godinu fakulteta te da je diplomu visoke stručne spreme dobio sa 240 ECTS bodova, a onda diplomu više stručne spreme sa 180 ECTS bodova. [...]

7. Presudom Općinskog suda broj 18 0 Mal 045081 20 Mal od 9. listopada 2020. godine apelant je obavezan tužitelju na ime naknade nematerijalne štete zbog klevete učinjene objavom navedenog članka isplatiti iznos od 1.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. Općinski sud je u obrazloženju presude naveo da je sporni tekst 24. studenog 2019. godine prvi objavio Dnevni avaz pod naslovom "B. politički mentor M. za tri mjeseca završio fakultet". Nakon toga je na internetskom portalu na kojem je apelant urednik prenesen identičan tekst i u tekstu je naznačeno da je izvor Dnevni avaz. Potom, Općinski sud je utvrdio da je tužitelj uputio zahtjev za objavu demantija, te da je internetski portal 25. studenog 2019. godine u cijelosti objavio demanti zajedno s fotokopijama diploma koje su dostavljene u prilogu. U svezi s navedenim, Općinski sud je istaknuo da su u spornom članku pronesene činjenice da je tužitelj za 24 sata uspio dobiti diplomu s visokom i višom stručnom spremom, odnosno da je za tri mjeseca završio četvrtu godinu fakulteta. U tom članku, kako je obrazloženo, tužitelj je predstavljen kao "genijalac" koji je to uspio za 24 sata, pa taj tekst, prema ocjeni Općinskog suda,

upućuje na "nezakonito" stečeno obrazovanje i stupanj obrazovanja. Potom, Općinski sud je naveo da je na temelju provedenih dokaza utvrđeno da je tužitelj 1. studenog 2005. godine završio studij za stjecanje visokog obrazovanja i stekao stručni naziv "diplomirani menadžer poslovne ekonomije", a nakon toga je 15. studenog 2006. godine završio specijalistički studij i ispunio uvjete za stjecanje stručnog naziva "diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije".

8. Polazeći od navedenog, Općinski sud je zaključio da su navedenim člankom javnosti objavljene neistinite činjenice. Općinski je citirao odredbu članka 4. Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK), te je obrazložio da se pronošanjem neistinitih činjenica i prikazivanjem tužitelja trećim osobama u "negativnom svjetlu" narušava njegov ugled i status u društvu jer se predstavlja kao osoba koja se bavi nezakonitim radnjama. Naime, ukazano je da je tužitelj uposlen u JP "BH Pošta" 24 godine i da je obavljao skoro sve rukovodne funkcije, kao i da je općepoznato da se bavi i politikom dugi niz godina, da je bio kandidat i da je biran na izborima za zastupnička tijela. Općinski sud je obrazložio da mu je poznato da su javne osobe dužne trpjeti veći stupanj kritike u odnosu na osobe koje ne sudjeluju u javnom životu jer su se svjesno i dobrovoljno izložile sudu javnosti. Međutim, kako je navedeno, u konkretnom slučaju interes javnosti ne opravdava predstavljanje tužitelja na navedeni način. S obzirom na to, Općinski sud je naveo da se radi o kleveti, odnosno da je na navedeni način uzrokovana šteta tužiteljevom ugledu, za koju je odgovoran apelant kao urednik internetskog portala. Prema ocjeni Općinskog suda, to što je u članku prenesen identičan tekst Dnevnog avaza i uz navođenje izvora ne oslobađa apelanta odgovornosti, odnosno obveze da provjeri činjenice koje objavljuje. S obzirom na to, Općinski sud je zaključio da su "u najmanju ruku" informacije prenesene nepažljivo, bez provjere njihove istinitosti.

9. Odlučujući o naknadi nematerijalne štete, Općinski sud je naveo da je na temelju odredbe članka 10. stavak 1. ZZK-a i primjenom članka 127. Zakona o parničnom postupku tužitelju dosudio iznos od 1.000,00 KM. Pri tome je, kako je navedeno, cijenio da je iznošenje neistinitih činjenica dovelo do nanošenja štete tužiteljevom ugledu jer je tekst objavljen na portalu koji je sigurno najviše čitan na području Unsko-sanskog kantona. Također, Općinski sud je naveo da je cijenio i da je apelant objavio demanti dan nakon objave teksta, čime je došlo do smanjenja štete. Naposljetku, Općinski sud je naveo da je apelant na temelju članka 199. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) obavezan putem sredstava informiranja objaviti ispriku jer prioritet mora imati objavljivanje isprike, demantija ili presude donesene zbog klevete, a ne dosuđivanje većih novčanih iznosa na ime naknade.

10. Presudom Kantonalnog suda broj 18 0 Mal 045081 21 Gž od 18. veljače 2021. godine apelantova žalba je odbijena kao neutemeljena i potvrđena je prvostupanijska presuda. Kantonalni sud je u obrazloženju ponovio činjenična utvrđenja i pravne zaključke Općinskog suda. Potom je naveo da sporno izražavanje jest klevetničko i da prelazi razumnu mjeru slobode izražavanja, da su neutemeljeni apelantovi navodi da je u smislu članka 7. stavak 1. ZZK-a njegovo izražavanje bilo razumno i dobronamjerno i da se odnosilo na pitanja od javnog interesa, te da postoje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost. U svezi s tim, Kantonalni sud je naveo da je sporno izražavanje doista bilo takvo da je moglo narušiti tužiteljev ugled "prema ustaljenom mišljenju i običajima sredine". Također, Kantonalni sud je naveo da apelantovo izražavanje nije bilo dobronamjerno, niti je poduzeto u skladu s Kodeksom novinarske etike. Naime, kako je navedeno, da je

apelant dobronamjerno postupao, tada je trebao omogućiti tužitelju izjasniti se je li fakultet završio za tri mjeseca. Međutim, ukazano je da je apelant bez bilo kakve provjere, na podrugljiv način, koristio naslov teksta aludirajući da je tužitelj nezakonito stekao visoku stručnu spremu. Prema tome, Kantonalni sud je zaključio da je apelant tako postupio "da bi se narušio tužiteljev ugled i očito je pisanje [apelanta] bilo da uvrijedi, ponizi ili omalovaži tužitelja, a istodobno [apelant] nije dokazao da je točno ono što je o tužitelju prenosio".

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije. Apelant smatra da redovni sudovi nisu naveli doslovan sadržaj spornog teksta niti su takvo izražavanje podvrgnuli analizi na temelju koje bi se ono sagledalo u kontekstu standarda iz članka 10. Europske konvencije. Apelant smatra da redovni sudovi nisu napravili razliku između činjeničnih navoda i vrijednosnih sudova. U tom pogledu, apelant navodi da sadržaj teksta o tome kada je tužitelj stekao zvanja suštinski proizlazi iz faksimila dopisa visokoškolske ustanove, odnosno Paneuropskog sveučilišta "Apeiron" od 3. lipnja 2019. godine. Taj dopis je dostavljen JP "BH Pošta" i naveden je u spornom tekstu, pa se može utvrditi podudarnost sadržaja. Dalje, ističe da se riječ "nezakonito" ne spominje nigdje u tekstu, te da je u spornom tekstu koristio vrijednosne sudove a ne činjenične tvrdnje. Također, apelant smatra da se u konkretnom slučaju ne daje bilo kakav značaj činjenici da je tužitelj javna osoba i da je kod takve osobe prag prihvatljive kritike morao biti viši. U tom kontekstu apelant ističe da je pitanje stjecanja diploma upitne vjerodostojnosti i javnog informiranja o takvim pojavama posebno značajno kada je u pitanju interes javnosti s obzirom na to da je notorna činjenica da različiti organi vlasti preispituju diplome. Apelant, također, ističe da je Općinski sud naslov teksta tretirao kao činjenicu iako bi se moglo govoriti o satiričnom izražavanju kojim je apelant želio izraziti stav o prisutnoj tendenciji otkrivanja diploma upitne vjerodostojnosti. S obzirom na to, apelant smatra da mu se mora priznati pravo na prenošenje takve informacije čak i kada to podrazumijeva štetne izjave o pojedincima. Pored toga, apelant ukazuje da je tužitelju omogućio odgovoriti na iznesene navode objavljujući njegov demanti. Imajući u vidu navedeno, apelant smatra da nije postojala "hitna društvena potreba" za ograničavanjem njegovog prava na slobodu izražavanja.

b) Odgovori na apelaciju

12. Kantonalni sud je naveo da je apelacija neutemeljena jer je taj sud o svim odlučnim žalbenim navodima dao valjane i argumentirane razloge koji imaju svoje uporište u pravilnoj primjeni materijalnog prava. Osim toga, Kantonalni sud je naveo da odlukom tog suda nije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja jer apelant treba imati u vidu da svojim izražavanjem ne može klevetati drugu osobu.

13. Općinski sud je ponovio činjenične i pravne zaključke iz prvostupanijske presude, te je zaključio da nije selektivno cijenio objavljeni tekst, već je utvrdio u kojem dijelu se radi o kleveti, zbog čega predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

14. **Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

Tumačenje

Članak 3.

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri osigurava načelo slobode izražavanja.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Članak 4. točka d)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

d) kleveta - nanošenje štete ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikiranjem te fizičke ili pravne osobe trećoj osobi.

Odgovornost za klevetu

Članak 6. st. od (1) do (4)

(1) Svaka osoba koja prouzrokuje štetu ugledu fizičke ili pravne osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identifikirajući tu pravnu odnosno fizičku osobu trećoj osobi, odgovorna je za klevetu.

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog priopćavanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i osoba koja je na drugi način vršila nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Osoba iz stavaka 1. i 2. ovog članka (u daljnjem tekstu: štetnik) odgovorna je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je svojom neoprežnošću zanemario neistinitost izražavanja.

Izuzeci od odgovornosti

Članak 7.

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netočno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik zakonski obavezan da iznosi ili pronosi izražavanja ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje tijekom zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih točkom c) stavka 1. ovog članka sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a posebno:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,

- prirodu i stupanj prouzrokovane štete,

- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,

- pristanak oštećenog,

- vjerojatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,

- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i točnu informaciju o izražavanju drugih osoba,

- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

VI. Dopustivost i meritum

15. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je

podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

16. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije i pravo na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

17. Imajući u vidu suštinu apelacijskih navoda koji se odnose na apelantovo nezadovoljstvo stavom redovnih sudova da postoji njegova odgovornost za klevetu, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvenstveno ispitati navode o povredi prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije.

a) Pravo na slobodu izražavanja

18. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

19. Članak 10. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i priopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih poduzeća.

2. Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprječavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

20. Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Europski sud za ljudska prava, u daljnjem tekstu: Europski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. travnja 2021. godine, predstavka broj 10783/14, točka 58. s daljnjim referencama, i Odluka Ustavnog suda broj AP-1890/20 od 26. siječnja 2022. godine, točka 39.). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članku 10. stavak 2. Europske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadaća neovisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

21. Kada se radi o ograničenjima iz članka 10. stavak 2. Europske konvencije, Ustavni sud podsjeća da se u praksi Europskog suda primjenjuje tzv. test neophodnosti miješanja, koji odgovara na sljedeća pitanja: postoji li miješanje u pravo na slobodu izražavanja, je li miješanje propisano zakonom, teži li ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, je li miješanje "nužno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Europski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (VV), presuda od 27. lipnja 2017. godine, predstavka broj 17224/11, točka 67.).

22. Ustavni sud smatra da je došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja budući da je apelant osporenim odlukama obvezan na naknadu štete zbog izražavanja na internetskom portalu čiji je on urednik. Ustavni sud, također, nema dilemu da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se temeljilo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6. ZZK-a i čl. 199. i 200. ZOO-a i da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati jest je li to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

23. Ustavni sud zapaža da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka 10. Europske konvencije u svezi sa zaštitom tužiteljevog prava na ugled iz članka 8. Europske konvencije. U skladu s navedenim, Ustavni sud će ispitati jesu li redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičan balans između ta dva prava jednake važnosti.

24. Ustavni sud podsjeća da su relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni u praksi Europskog suda u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke* (vidi Europski sud, *Von Hannover protiv Njemačke* (broj 2) (GC), presuda od 7. veljače 2012. godine, predstavke br. 40660/08 i 60641/08, toč. 109–113., te noviji predmet *Hájovský protiv Slovačke*, presuda od 1. srpnja 2021. godine, predstavka broj 7796/16, točka 30.). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata osoba o kojoj je riječ i što je predmet izvješćivanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objave, sadržaj, oblik i posljedice objave i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja (vidi Europski sud, *Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy protiv Finske*, presuda od 27. lipnja 2017. godine, predstavka broj 931/13, točka 166.). Također, ovi kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, ovisno o situaciji (vidi Europski sud, *Milosavljević protiv Srbije* (br. 2), presuda od 25. svibnja 2021. godine, predstavka broj 57574/14, točka 54.).

25. Primjenjujući navedena načela na konkretan slučaj, Ustavni sud zapaža da se sporni članak pretežno odnosio na razloge tužiteljeve smjene kao višegodišnjeg direktora "BH Pošte" u Bihaću i, u tom kontekstu, vremena u kojem je tužitelj stekao diplome, odnosno stručna zvanja. Naime, spornim člankom je u biti problematizirana objektivna mogućnost da tužitelj u kratkom roku stekne dva stručna zvanja s različitim brojem ECTS bodova. Stoga, Ustavni sud smatra da informiranje javnosti o načinu na koji su osobe koje obnašaju javne dužnosti stekle diplomu nesumnjivo predstavlja doprinos "temi" od općeg interesa.

26. Ustavni sud dalje ukazuje da iz činjeničnog stanja predmeta proizlazi da je nesporno da je tužitelj obavljao rukovodne dužnosti u JP "BH Pošta" u Bihaću, te da je bio kandidat i biran na izborima za zastupnička tijela, odnosno da se bavio politikom. Iz toga slijedi da je tužitelj javna osoba (političar). Također, Ustavni sud zapaža da su se apelantove sporne izjave ticale tužitelja kao javnog dužnosnika, a ne njegovog privatnog života. Imajući to u vidu, Ustavni sud smatra da u smislu standarda Europskog i Ustavnog suda tužitelj kao javna osoba mora biti spreman prihvatiti višu razinu kritike nego privatne osobe.

27. U svezi sa sadržajem objave, Ustavni sud najprije podsjeća da su Europski i Ustavni sud u svojim odlukama ukazali da postoji jasna distinkcija između informacije (činjenice) i mišljenja (vrijednosne ocjene) jer se postojanje činjenice može dokazati, dok vrijednosni sud ne podliježe dokazivanju. Naime, Ustavni sud podsjeća da je Europski sud

dosljedno naglašavao potrebu da domaći pravni sustav jasno napravi razliku između činjenica i mišljenja, kao i da ne zahtijeva dokazivanje istinitosti za mišljenje. Pri tome, Europski sud ukazuje da i vrijednosni sudovi moraju imati vjerodostojnu činjeničnu osnovu koja ih može potkrijepiti jer, u suprotnom, mogu biti pretjerani (vidi Europski sud, *Țiriac protiv Rumunjske*, presuda od 30. studenog 2021. godine, predstavka broj 51107/16, točka 78., i Ustavni sud, Odluka broj AP-2576/20 od 9. ožujka 2022. godine, točka 38., dostupna na www.ustavnisud.ba).

28. Ustavni sud zapaža da sporni dio teksta sadrži kombinaciju vrijednosnih sudova i činjenica, u kojima se na temelju raspoloživih podataka, na satiričan način, izražava "čuđenje" o vremenskim razmacima u kojima je tužitelj stekao zvanja, postavlja pitanje kako je to moguće, iznosi stav da bi tužitelj zbog toga "mogao postati jedinstven slučaj u BiH" te u naslovu navodi da je tužitelj "genijalac". Dakle, Ustavni sud zapaža da je u sadržaju spornog članka problematizirana objektivna mogućnost da tužitelj u kratkom roku stekne dva stručna zvanja s različitim brojem ECTS bodova, čime je dovedena u pitanje zakonitost stjecanja tužiteljevih stručnih zvanja. Međutim, Ustavni sud smatra da je apelant na takav način iznio vrijednosni sud o činjenicama koje je imao na raspolaganju. Pri tome se ne može zaključiti da je takav vrijednosni sud bio pretjeran, jer je u vrijeme objave imao vjerodostojnu činjeničnu osnovu koja ga može potkrijepiti s obzirom na to da je bio utemeljen na prenesenom članku i dopisu Paneuropskog sveučilišta "Apeiron".

29. Nadalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da nisu točni navodi izneseni u spornom članku da je apelant 16. prosinca 2006. godine stekao akademsko zvanje "diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije" s postignutih 240 ECTS bodova, a da je već 17. prosinca 2006. godine postao "diplomirani menadžer poslovne ekonomije" s postignutih 180 ECTS bodova. Naime, nasuprot tome, redovni sudovi su utvrdili da je apelant stručno zvanje "diplomirani menadžer poslovne ekonomije" stekao 1. studenog 2005. godine, te da je 15. studenog 2006. godine stekao zvanje "diplomirani menadžer, specijalista poslovne ekonomije".

30. Međutim, Ustavni sud primjećuje da je Dnevni avaz autor spornog teksta koji je objavljen na apelantovoj internetskoj stranici, te da je internetski portal na kojem je apelant urednik, uz izmjenu u naslovu teksta, samo prenio izražavanje koje je ranije bilo izneseno. Dakle, u konkretnom slučaju se postavlja pitanje radi li se o "iznošenju", tj. apelantovom izražavanju, ili o "prenošenju" informacija i stavova, što je pitanje kojim se sudovi nisu posebno bavili, niti su toj okolnosti dali potreban značaj. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stavove iz odluke u predmetu broj AP-5204/15, u kojima je cijenio je li drugotuženi "koji je sve sporne članke preuzeo s drugih portala i objavio i na portalu [...] postupao u dobroj vjeri, te je zaključio da je on "samo prenio ono što su drugi izjavili o apelantičinom mužu, te da nema ništa što ukazuje da je pri tome postupao zlonamjerno" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-5204/15 od 13. ožujka 2018. godine, točka 43. s daljnjim referencama na praksu Europskog suda, dostupna na www.ustavnisud.ba).

31. Kada je riječ o procjeni postupanja u "dobroj vjeri", Ustavni sud podsjeća na praksu Europskog suda koja, u biti, omogućava obranu medija ako mogu pokazati da su postupali razumno ili u skladu s profesionalnim standardima, dakle "u dobroj namjeri", kada su objavljivali kritičke izjave. Ovakvu doktrinu primjenjuje i Europski sud koji je, kada je riječ o činjenicama, razvio fleksibilnija pravila od onih koja zahtijevaju dokazivanje istinitosti, ostavljajući medijima na taj način prostor za grešku (vidi Europski sud, *Thorgeir*

Thorgeirson protiv Islanda, presuda od 25. lipnja 1992. godine, predstavka broj 13778/88, točka 65.). Dakle, čak i kada su u pitanju neistinite informacije moguća je obrana medija ako su postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća da navedeno proizlazi i iz sadržaja članka 7. stavak 1. točka c) ZZK-a prema kojem ne postoji odgovornost za klevetu ako je iznošenje odnosno pronošnje izražavanja bilo razumno, pri čemu su u stavku 2. tog članka navedene okolnosti koje se uzimaju u obzir prilikom procjene.

32. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da je sporni tekst pretežno utemeljen na dopisu Paneuropskog sveučilišta "Apeiron" od 3. lipnja 2019. godine koji je dostavljen na traženje JP "BH Pošta". Iz stanja u spisu proizlazi da je faksimil tog dopisa bio skeniran u prilogu spornog članka, pa se svaki čitatelj mogao upoznati s njegovim sadržajem. U tom dopisu je navedeno da je tužitelj stekao navedena zvanja i da su mu izdane diplome od 16. i 17. prosinca 2006. godine. Dakle, očigledno je da je na temelju tog dopisa autor spornog članka smatrao da se datum izdavanja diplome može poistovjetiti s datumom stjecanja stručnog zvanja i da je takav zaključak prenio i internetski portal čiji je apelant urednik. Iako se naknadno, u postupku pred sudom, pokazalo da je takvo izražavanje netočno, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da je sporno izražavanje bilo lišeno bilo kakve činjenične osnove u relevantno vrijeme, s obzirom na to da se izvor putem kojeg je pribavljena informacija mogao smatrati pouzdanim u odnosu na sporne navode u relevantno vrijeme. Osim navedenog, Ustavni sud zapaža da je sud utvrdio da se nije radilo o vremenskom razmaku od "24 sata" ili "tri mjeseca", već da se između stjecanja dvije diplome radilo o vremenskom razmaku nešto duljem od godinu dana. Međutim, ni Općinski ni Kantonalni sud nisu cijenili značaj toga u odnosu na pitanje koje je od velikog javnog značaja, već su samo na temelju toga utvrdili da je nanesena šteta tužiteljevom ugledu. U svezi s tim, Ustavni sud ističe da mediji imaju zadaću prenositi informacije i ideje koje su od javnog interesa, a javnost ima pravo dobiti te informacije. Da nije tako, mediji ne bi mogli izvršavati svoju vitalnu ulogu "čuvara javnog interesa" ako bi se smatrali odgovornim za klevetu zbog svake pogreške, te ako bi im bila nametnuta obveza provjeravati istinitost sadržaja koji pronose, čak i ako je takav sadržaj bio potkrijepljen odgovarajućim zvaničnim podacima. Stoga, Ustavni sud smatra da se ne može zaključiti da pronošnje izražavanja nije bilo razumno, odnosno da apelant nije postupao "u dobroj namjeri". Prema tome, Ustavni sud smatra da se ne može prihvatiti obrazloženje Kantonalnog suda koji je zaključio da apelantovo postupanje nije bilo razumno zbog toga što nije prethodno kontaktirao tužitelja.

33. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća da pridržavanje profesionalnih standarda u smislu članka 7. stavak 2. točka c) ZZK-a predstavlja samo jednu od okolnosti koje su relevantne za procjenu razumnosti izražavanja. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da se ne može zanemariti da je dan nakon objave spornog teksta internetski portal na kojem je apelant urednik u cijelosti objavio i demanti. Tom prilikom su, kako proizlazi iz dokumentacije koja je dostavljena u prilogu apelacije, objavljene i preslike tužiteljevih diploma iz kojih proizlaze točni datumi kada je tužitelj stekao zvanja o kojima je bilo riječi. Na taj način je svakom prosječnom čitatelju koji je bio zainteresiran za sadržaj te teme omogućeno da sporni događaj sagleda iz više aspekata i na taj način sam donese sud o spornoj temi. Ovo se sa stajališta novinarske etike također može smatrati razumnim, iako tužitelj nije bio kontaktiran prije objave spornog članka. Prema tome, imajući u vidu da su prihvatljive granice kritike šire kada se radi o osobama koje

obnašaju javne dužnosti i koje se bave politikom, tužitelj je kao javna osoba morao trpjeti izražavanja, čak i ako su šokantna, uvredljiva odnosno satirična. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća da novinarska sloboda obuhvaća i moguće pribjegavanje određenom stupnju pretjerivanja ili čak provokacije (vidi Europski sud, *Sabuncu i drugi protiv Turske*, presuda od 10. studenog 2020. godine, predstavka broj 23199/17, točka 220.).

34. Imajući u vidu sve navedeno, posebno sadržaj spornog izražavanja u kontekstu svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da redovni sudovi prilikom donošenja odluka kojima je apelant obavezan na naknadu nematerijalne štete nisu postigli pravičan balans između dva konkurentna prava, odnosno tužiteljevog prava na ugled i apelantovog prava na slobodu izražavanja. Stoga, prema ocjeni Ustavnog suda, sve navedeno ukazuje da osporene presude nisu proporcionalne zakonitom cilju kojem se teži i da obvezivanje apelanta na isplatu naknade nematerijalne štete i objavu isprike u okolnostima konkretnog slučaja nije bilo nužno u demokratskom društvu, u smislu članka 10. stavak 2. Europske konvencije.

35. Stoga, Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje apelantovog prava na slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije. Prema tome, Ustavni sud smatra da je s ciljem zaštite apelantovih ustavnih prava potrebno ukinuti osporenu odluku, te predmet vratiti Kantonalnom sudu kako bi taj sud donio novu odluku u skladu s garancijama prava na slobodu izražavanja.

b) Pravo na pravično suđenje

36. S obzirom na zaključke o povredi prava iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati navode o povredi prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

VII. Zaključak

37. Ustavni sud zaključuje da je prekršeno apelantovo pravo slobodu izražavanja iz članka II/3.(h) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 10. Europske konvencije kada redovni sudovi prilikom donošenja osporenih odluka nisu postigli pravičnu ravnotežu između apelantovog prava na slobodu izražavanja i tužiteljevog prava na zaštitu njegovog ugleda, odnosno kada reakcija redovnih sudova nije bila proporcionalna zakonitom cilju kojem se teži, dakle nije bila nužna u demokratskom društvu.

38. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik

Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-1298/21**, рјешавајући апелацију **Вахида Дурића** на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Мирсад Ћеман, председник

Валерија Галић, потпредседница

Angelika Nußberger, потпредседница

Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија
Лариса Велић, судија
на сједници одржаној 10. јула 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Вахицина Дурића**

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II(3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Бихаћу број 18 0 Мал 045081 21 Гж од 18. фебруара 2021. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Бихаћу, који је дужан да по хитном поступку донесе одлуку у складу са чланом II(3x) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Бихаћу да, у складу са чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Вахин Дурић (у даљњем тексту: апелант) из Бихаћа, којег заступа Недим Сеферовић из Адвокатског друштва "Јасмин Месић" из Бихаћа, поднио је 19. априла 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 18 0 Мал 045081 21 Гж од 18. фебруара 2021. године и Пресуде Општинског суда у Бихаћу (у даљњем тексту: Општински суд) број 18 0 Мал 045081 20 Мал од 9. октобра 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Општинског суда и тужиоца К. М. (у даљњем тексту: тужилац) затражено је 6. и 10. јануара 2023. године да у року од осам дана од пријема дописа доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд и Општински суд су одговоре на апелацију доставили 11. и 20. јануара 2023. године, а тужилац није доставио одговор на апелацију у остављеном року.

4. Апеланту су 9. марта 2023. године достављени пристигли одговори на евентуално изјашњење, али он није доставио изјашњење у остављеном року.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу се сумирати на сљедећи начин.

6. Тужилац је Општинском суду поднио тужбу против апеланта ради накнаде штете због клевете. Предмет тужбеног захтјева је чланак објављен 24. новембра 2019. године на интернет порталу www.bisce.ba (у даљњем тексту: интернет портал), на којем је апелант уредник, под насловом "Представљамо Вам генијалца из Бужима: За три

мјесеца завршио факултет". Из стања у спису произлази да је у том чланку наведено:

[Тужилац] [...] недавно је смијењен с позиције директора "БХ Поште" у Бихаћу [...] Но, [тужиочева] фотеља се почела климати када је из дирекције из Сарајева затражено да сви руководиоци одјељења доставе дипломе у централу. И, где чуда [тужилац] је 16. децембра 2006. године стекао академско звање на Паневропском универзитету "Апеирон" у Бањој Луци и то дипломирани менаџер специјалиста пословне економије с постигнутих 240 ECTS бодова. Ништа не би било чудно да у архиву овог универзитета нема и документ да је већ 17. децембра исте године [тужилац] постао дипломирани менаџер економије с постигнутих 180 бодова. [...] Како је [тужилац] успио у 24 сата добити диплому с високом и вишом стручном спремом, питање је за Универзитет из Бање Луке, али првенствено за [тужиоца] [...]. Тако би [тужилац] могао постати јединствен случај у БиХ да је за три мјесеца завршио четврту годину факултета те да је диплому високе стручне спреме добио са 240 ECTS бодова, а онда диплому више стручне спреме са 180 ECTS бодова. [...]

7. Пресудом Општинског суда број 18 0 Мал 045081 20 Мал од 9. октобра 2020. године апелант је обавезан да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због клевете учињене објављивањем наведеног чланка исплати износ од 1.000,00 KM са законском затезном каматом и трошковима поступка. Општински суд је у образложењу пресуде навео да је спорни текст 24. новембра 2019. године први објавио Дневни аваз под насловом "Б. политички ментор М. за три мјесеца завршио факултет". Након тога је на интернет портал на којем је апелант уредник пренесен идентичан текст и у тексту је назначено да је извор Дневни аваз. Затим, Општински суд је утврдио да је тужилац упутио захтјев за објаву демантија, те да је интернет портал 25. новембра 2019. године у цијелости објавио деманти заједно с фотокопијама диплома које су достављене у прилогу. У вези с наведеним, Општински суд је истакао да су у спорном чланку пронесене чињенице да је тужилац за 24 часа успио добити диплому с високом и вишом стручном спремом, односно да је за три мјесеца завршио четврту годину факултета. У том чланку, како је образложено, тужилац је представљен као "генијалац" који је то успио за 24 часа, па тај текст, према оцјени Општинског суда, упућује на "незаконито" стечено образовање и степен образовања. Затим, Општински суд је навео да је на основу проведених доказа утврђено да је тужилац 1. новембра 2005. године завршио студиј за стицање високог образовања и стекао стручни назив "дипломирани менаџер пословне економије", а након тога је 15. новембра 2006. године завршио специјалистички студиј и испунио услове за стицање стручног назива "дипломирани менаџер специјалиста пословне економије".

8. Полазећи од наведеног, Општински суд је закључио да су наведеним чланком јавности објављене неистините чињенице. Општински је цитирао одредбу члана 4 Закона о заштити од клевете (у даљњем тексту: ЗЗК), те је образложио да се проношењем неистинитих чињеница и приказивањем тужиоца трећим лицима у "негативном свјетлу" нарушава његов углед и статус у друштву јер се представља као особа која се бави незаконитим радњама. Наиме, указано је да је тужилац запослен у ЈП "БХ Пошта" 24 године и да је обављао скоро све руководне функције, као и да је општепознато да се бави и политиком дуги низ година, да је био кандидат и да је биран на изборима за представничка тијела. Општински суд је образложио да му је познато да су јавне личности дужне да трпе већи степен

критике у односу на особе које не учествују у јавном животу јер су се свјесно и добровољно изложиле суду јавности. Међутим, како је наведено, у конкретном случају интерес јавности не оправдава представљање тужиоца на наведени начин. С обзиром на то, Општински суд је навео да се ради о клевети, односно да је на наведени начин узрокована штета тужиоцемовом угледу, за коју је одговоран апелант као уредник интернет портала. Према оцјени Општинског суда, то што је у чланку пренесен идентичан текст Дневног аваза и уз навођење извора не ослобађа апеланта одговорности, односно обавезе да провјери чињенице које објављује. С обзиром на то, Општински суд је закључио да су "у најмању руку" информације пренесене непажљиво, без провјере њихове истинитости.

9. Одлучујући о накнади нематеријалне штете, Општински суд је навео да је на основу одредбе члана 10 став 1 ЗЗК-а и примјеном члана 127 Закона о парничном поступку тужиоцу досудио износ од 1.000,00 КМ. При томе је, како је наведено, цијенио да је изношење неистинитих чињеница довело до наношења штете тужиоцемовом угледу јер је текст објављен на порталу који је сигурно највише читан на подручју Унско-санског кантона. Такође, Општински суд је навео да је цијенио и да је апелант објавио деманти дан након објављивања текста, чиме је дошло до смањења штете. Напослијетку, Општински суд је навео да је апелант на основу члана 199 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) обавезан да путем средстава информисања објави извињење јер приоритет мора имати објављивање извињења, демантија или пресуде донесене због клевете, а не досуђивање већих новчаних износа на име накнаде.

10. Пресудом Кантоналног суда број 18 0 Мал 045081 21 Гж од 18. фебруара 2021. године апелантова жалба је одбијена као неоснована и потврђена је првостепена пресуда. Кантонални суд је у образложењу поновио чињенична утврђења и правне закључке Општинског суда. Затим је навео да спорно изражавање јесте клеветничко и да прелази разумну мјеру слободе изражавања, да су неосновани апелантови наводи да је у смислу члана 7 став 1 ЗЗК-а његово изражавање било разумно и добронамјерно и да се односило на питања од јавног интереса, те да постоје околности које искључују његову одговорност. У вези с тим, Кантонални суд је навео да је спорно изражавање заиста било такво да је могло нарушити тужиоцемов углед "према устаљеном мишљењу и обичајима средине". Такође, Кантонални суд је навео да апелантово изражавање није било добронамјерно, нити је предузето у складу с Кодексом новинарске етике. Наиме, како је наведено, да је апелант добронамјерно поступао, тада је требао омогућити тужиоцу да се изјасни да ли је факултет завршио за три мјесеца. Међутим, указано је да је апелант без било какве провјере, на подругљив начин, користио наслов текста алудирајући да је тужилац незаконито стекао високу стручну спрему. Према томе, Кантонални суд је закључио да је апелант тако поступио "да би се нарушио тужиоцемов углед и очито је писање [апеланта] било да увриједи, понизи или омаловажи тужиоца, а истовремено [апелант] није доказао да је тачно оно што је о тужиоцу преносио".

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант сматра да му је оспореним пресудама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е)

Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције. Апелант сматра да редовни судови нису навели дослован садржај спорног текста нити су такво изражавање подвргнули анализи на основу које би се оно сагледало у контексту стандарда из члана 10 Европске конвенције. Апелант сматра да редовни судови нису направили разлику између чињеничних навода и вриједносних судова. У том погледу, апелант наводи да садржај текста о томе када је тужилац стекао звања суштински произлази из факсимила дописа високошколске установе, односно Паневропског универзитета "Апеирон" од 3. јуна 2019. године. Тај допис је достављен ЈП "БХ Пошта" и наведен је у спорном тексту, па се може утврдити подударност садржаја. Даље, истиче да се ријеч "незаконито" не спомиње нигдје у тексту, те да је у спорном тексту користио вриједносне судове а не чињеничне тврдње. Такође, апелант сматра да се у конкретном случају не даје било какав значај чињеници да је тужилац јавна личност и да је код такве особе праг прихватљиве критике морао бити виши. У том контексту апелант истиче да је питање стицања диплома упитне вјеродостојности и јавног информисања о таквим појавама посебно значајно када је у питању интерес јавности с обзиром на то да је ноторна чињеница да различити органи власти преиспитују дипломе. Апелант, такође, истиче да је Општински суд наслов текста третирао као чињеницу иако би се могло говорити о сатиричном изражавању којим је апелант желио изразити став о присутној тенденцији откривања диплома упитне вјеродостојности. С обзиром на то, апелант сматра да му се мора признати право на преношење такве информације чак и када то подразумијева штетне изјаве о појединцима. Поред тога, апелант указује да је тужиоцу омогућио да одговори на изнесене наводе објављујући његов деманти. Имајући у виду наведено, апелант сматра да није постојала "хитна друштвена потреба" за ограничавањем његовог права на слободу изражавања.

б) Одговори на апелацију

12. Кантонални суд је навео да је апелација неоснована јер је тај суд о свим одлучним жалбеним наводима дао ваљане и аргументоване разлоге који имају своје упориште у правилној примјени материјалног права. Осим тога, Кантонални суд је навео да одлуком тог суда није повријеђено право на слободу изражавања јер апелант треба имати у виду да својим изражавањем не може клеветати другу особу.

13. Општински суд је поновио чињеничне и правне закључке из првостепене пресуде, те је закључио да није селективно цијенио објављени текст, већ је утврдио у којем дијелу се ради о клевети, због чега предлаже да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

14. Закон о заштити од клевете Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине ФБиХ" бр. 59/02, 19/03 и 73/05)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Тумачење

Члан 3.

Овај закон се тумачи на такав начин да се примјеном његових одредби у највећој мјери обезбјеђује принцип слободе изражавања.

Значење назива који се користе у закону

Члан 4. тачка д)

Називи који се користе у овом закону имају слиједећа значења:

д) клевета - радња наношења штете угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница идентификовањем тог физичког или правног лица трећем лицу.

Одговорност за клевету

Члан 6. ст. од (1) до (4)

(1) Свако лице које проузрокује штету угледу физичког или правног лица изношењем или проношењем изражавања неистините чињенице, идентифицирајући то правно односно физичко лице трећем лицу, одговорно је за клевету

(2) За клевету изнесену у средствима јавног информирања одговорни су аутор, одговорни уредник, издавач, као и лице које је на други начин вршило надзор над садржајем тог изражавања.

(3) Лице из ставова 1. и 2. овог члана (у даљем тексту: штетник) одговорно је за штету ако је намјерно или из непажње изнијело или пронијело изражавање неистините чињенице.

(4) Када се изражавање неистините чињенице односи на питања од политичког или јавног интереса, штетник је одговоран за штету изазвану изношењем или проношењем тог изражавања ако је знао да је изражавање неистинито или је непажњом занемарио неистинитост изражавања.

Изузеци од одговорности

Члан 7.

(1) Не постоји одговорност за клевету:

а) ако је изражавањем изнесено мишљење или ако је то изражавање у суштини истинито, а нетачно само у небитним елементима;

б) ако је штетник по закону обавезан да износи или проноси изражавање или је износио односно проносио изражавање у току законодавног, судског или управног поступка;

ц) ако је изношење односно проношење изражавања било разумно.

(2) Приликом доношења одлуке из разлога предвиђених у тачки ц) става 1. овог члана суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито:

- начин, облик и вријеме изношења или проношења изражавања,
- природу и степен проузроковане штете,
- добронамјерност и придржавање штетника опће прихваћених професионалних стандарда,
- престанак оштећења,
- вјероватност настанка штете и у случају да изражавање није изнесено или пронесено,
- чињеницу да ли изражавање представља објективну и тачну информацију о изражавању других лица,
- те да ли се односи на питања из приватног живота оштећеног или на питања од политичког или јавног значаја.

VI. Допустивост и меритум

15. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/36) Устава Босне и

Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, односно да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

16. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције и право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

17. Имајући у виду суштину апелационих навода који се односе на апелантово незадовољство ставом редовних судова да постоји његова одговорност за клевету, Уставни суд ће у околностима конкретног предмета првенствено испитати наводе о повреди права из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

а) Право на слободу изражавања

18. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

х) Слободу изражавања.

19. Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право обухвата слободу сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад радио, телевизијских и кинематографских предузећа.

2. Пошто остваривање ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања информација добијених у повјерењу, или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

20. Уставни суд подсјећа да се право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције не односи само на "информације" или "идеје" које су примљене позитивно или се сматрају неувредљивим или према њима нема става, већ и на оне које вријеђају, шокирају и узнемиравају (види Европски суд за људска права, у даљњем тексту: Европски суд, *Handzhiyski protiv Bugarske*, пресуда од 6. априла 2021. године, представка број 10783/14, тачка 58 с даљњим референцама, и Одлука Уставног суда број АП-1890/20 од 26. јануара 2022. године, тачка 39). Ова слобода, ипак, није апсолутна и може бити ограничена због околности и под условима наведеним у члану 10 став 2 Европске конвенције, под којима се јавна власт може мијешати у уживање слободе изражавања. Стога је кључна улога и задатак независног судства да у сваком појединачном случају јасно утврди границу између оправданих и потребних, те неоправданих и непотребних ограничења која неки принцип потврђују као правило или га негирају као пуку декларацију.

21. Када се ради о ограничењима из члана 10 став 2 Европске конвенције, Уставни суд подсјећа да се у пракси Европског суда примјењује тзв. тест неопходности мијешања, који одговара на следећа питања: да ли постоји мијешање у право на слободу изражавања, да ли је

мијешање прописано законом, да ли тежи остварењу легитимног циља и, на крају, да ли је мијешање "нужно у демократском друштву" (види, између осталих, Европски суд, *Меџлис Исламске заједнице Брчко и други против Босне и Херцеговине* (ВВ), пресуда од 27. јуна 2017. године, представка број 17224/11, тачка 67).

22. Уставни суд сматра да је дошло до мијешања у апелантово право на слободу изражавања будући да је апелант оспореним одлукама обавезан на накнаду штете због изражавања на интернет порталу чији је он уредник. Уставни суд, такође, нема дилему да је наведено мијешање "прописано законом" јер се заснивало на релевантним одредбама чл. 5 и 6 ЗЗК-а и чл. 199 и 200 ЗОО-а и да је имало легитиман циљ – заштиту угледа или права другог. Сљедеће питање које Уставни суд треба испитати је да ли је то мијешање било "нужно у демократском друштву".

23. Уставни суд запажа да се апелацијом покреће питање заштите апелантовог права на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције у вези са заштитом тужиоачевог права на углед из члана 8 Европске конвенције. У складу с наведеним, Уставни суд ће испитати да ли су редовни судови оспореним одлукама постигли правичан баланс између та два права једнаке важности.

24. Уставни суд подсјећа да су релевантни критеријуми за тест пропорционалности у таквим случајевима утврђени у пракси Европског суда у предмету *Von Hannover против Њемачке* (види Европски суд, *Von Hannover против Њемачке* (број 2) (GC), пресуда од 7. фебруара 2012. године, представке бр. 40660/08 и 60641/08, тач. 109–113, те новији предмет *Hájovský против Словачке*, пресуда од 1. јула 2021. године, представка број 7796/16, тачка 30). Ти критеријуми су: допринос расправи од јавног интереса, колико је позната особа о којој је ријеч и шта је предмет извјештавања, понашање особе о којој је ријеч прије објављивања, садржај, облик и последице објављивања и, гдје је примјењиво, озбиљност санкције. При томе, треба имати у виду да неки од наведених критеријума могу имати већу или мању релевантност с обзиром на посебне околности одређеног случаја (види Европски суд, *Satakunnan Markkinapörssi Oy и Satamedia Oy против Финске*, пресуда од 27. јуна 2017. године, представка број 931/13, тачка 166). Такође, ови критеријуми нису исцрпни, већ се у обзир могу узети и други релевантни критеријуми, зависно од ситуације (види Европски суд, *Милосављевић против Србије* (бр. 2), пресуда од 25. маја 2021. године, представка број 57574/14, тачка 54).

25. Примјењујући наведене принципе на конкретан случај, Уставни суд запажа да се спорни чланак претежно односио на разлоге тужиоачевог смјене као вишегодишњег директора "БХ Поште" у Бихаћу и, у том контексту, времена у којем је тужилац стекао дипломе, односно стручна звања. Наиме, спорним чланком је у суштини проблематизована објективна могућност да тужилац у кратком року стекне два стручна звања с различитим бројем ECTS бодова. Стога, Уставни суд сматра да информисање јавности о начину на који су особе које обављају јавне дужности стекле диплому несумњиво представља допринос "теми" од општег интереса.

26. Уставни суд даље указује да из чињеничног стања предмета произлази да је неспорно да је тужилац обављао руководне дужности у ЈП "БХ Пошта" у Бихаћу, те да је био кандидат и биран на изборима за представничка тијела, односно да се бавио политиком. Из тога слиједи да је тужилац јавна личност (политичар). Такође, Уставни суд запажа да су се апелантове спорне изјаве тицале тужиоца

као јавног званичника, а не његовог приватног живота. Имајући то у виду, Уставни суд сматра да у смислу стандарда Европског и Уставног суда тужилац као јавна личност мора бити спреман да прихвати виши ниво критике него приватне особе.

27. У вези са садржајем објављивања, Уставни суд најприје подсјећа да су Европски и Уставни суд у својим одлукама указали да постоји јасна дистинкција између информације (чињенице) и мишљења (вриједносне оцјене) јер се постојање чињенице може доказати, док вриједносни суд не подлијеже доказивању. Наиме, Уставни суд подсјећа да је Европски суд досљедно наглашавао потребу да домаћи правни систем јасно направи разлику између чињеница и мишљења, као и да не захтијева доказивање истинитости за мишљење. При томе, Европски суд указује да и вриједносни судови морају имати вјеродостојан чињенични основ који их може поткријепити јер, у супротном, могу бити претјерани (види Европски суд, *Țiriac против Румуније*, пресуда од 30. новембра 2021. године, представка број 51107/16, тачка 78, и Уставни суд, Одлука број АП-2576/20 од 9. марта 2022. године, тачка 38, доступна на www.ustavnisud.ba).

28. Уставни суд запажа да спорни дио текста садржи комбинацију вриједносних судова и чињеница, у којима се на основу расположивих података, на сатиричан начин, изражава "чуђење" о временским размацима у којима је тужилац стекао звања, поставља питање како је то могуће, износи став да би тужилац због тога "могао постати јединствен случај у БиХ" те у наслову наводи да је тужилац "генијалац". Дакле, Уставни суд запажа да је у садржају спорног чланка проблематизована објективна могућности да тужилац у кратком року стекне два стручна звања с различитим бројем ECTS бодова, чиме је доведена у питање законитост стицања тужиоачевих стручних звања. Међутим, Уставни суд сматра да је апелант на такав начин изнио вриједносни суд о чињеницама које је имао на располагању. При томе се не може закључити да је такав вриједносни суд био претјеран, јер је у вријеме објављивања имао вјеродостојан чињенични основ који га може поткријепити с обзиром на то да је био заснован на пренесеном чланку и допису Паневропског универзитета "Апеирон".

29. Надаље, Уставни суд запажа да су редовни судови закључили да нису тачни наводи изнесени у спорном чланку да је апелант 16. децембра 2006. године стекао академско звање "дипломирани менаџер специјалиста пословне економије" с постигнутих 240 ECTS бодова, а да је већ 17. децембра 2006. године постао "дипломирани менаџер пословне економије" с постигнутих 180 ECTS бодова. Наиме, насупрот томе, редовни судови су утврдили да је апелант стручно звање "дипломирани менаџер пословне економије" стекао 1. новембра 2005. године, те да је 15. новембра 2006. године стекао звање "дипломирани менаџер, специјалиста пословне економије".

30. Међутим, Уставни суд примјећује да је Дневни аваз аутор спорног текста који је објављен на апелантовој интернет страници, те да је интернет портал на којем је апелант уредник, уз измјену у наслову текста, само пренио изражавање које је раније било изнесено. Дакле, у конкретном случају се поставља питање да ли се ради о "изношењу", тј. апелантовом изражавању, или о "преношењу" информација и ставова, што је питање којим се судови нису посебно бавили, нити су тој околности дали потребан значај. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на ставове из одлуке у предмету број АП-5204/15, у којима је цијенио да ли је друготужени "који је све спорне чланке

преузео с других портала и објавио и на порталу [...] поступао у доброј вјери, те је закључио да је он "само пренио оно што су други изјавили о апеланткињином мужу, те да нема ништа што указује да је при томе поступао злонамјерно" (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број АП-5204/15 од 13. марта 2018. године, тачка 43 с даљњим референцама на праксу Европског суда, доступна на www.ustavnisud.ba).

31. Када је ријеч о процјени поступања у "доброј вјери", Уставни суд подсјећа на праксу Европског суда која, у суштини, омогућава одбрану медија уколико могу показати да су поступали разумно или у складу с професионалним стандардима, дакле "у доброј намјери", када су објављивали критичке изјаве. Овакву доктрину примјењује и Европски суд који је, када је ријеч о чињеницама, развио флексибилнија правила од оних која захтијевају доказивање истинитости, остављајући медијима на тај начин простор за грешку (види Европски суд, *Thorgeir Thorgeirson против Исланда*, пресуда од 25. јуна 1992. године, представка број 13778/88, тачка 65). Дакле, чак и када су у питању неистините информације могућа је одбрана медија ако су поступали разумно и у складу с професионалним стандардима. У том погледу, Уставни суд подсјећа да наведено произлази и из садржаја члана 7 став 1 тачка ц) ЗЗК-а према којем не постоји одговорност за клевету ако је изношење односно проношење изражавања било разумно, при чему су у ставу 2 тог члана наведене околности које се узимају у обзир приликом процјене.

32. У конкретном случају Уставни суд запажа да је спорни текст претежно заснован на допису Паневропског универзитета "Апеирон" од 3. јуна 2019. године који је достављен на тражење ЈП "БХ Пошта". Из стања у спису произлази да је факсимил тог дописа био скениран у прилогу спорног чланка, па се сваки читалац могао упознати с његовим садржајем. У том допису је наведено да је тужилац стекао наведена звања и да су му издате дипломе од 16. и 17. децембра 2006. године. Дакле, очигледно је да је на основу тог дописа аутор спорног чланка сматрао да се датум издавања дипломе може поистовјетити с датумом стицања стручног звања и да је такав закључак пренио и интернет портал чији је апелант уредник. Иако се накнадно, у поступку пред судом, показало да је такво изражавање нетачно, Уставни суд сматра да се не може закључити да је спорно изражавање било лишено било каквог чињеничног основа у релевантно вријеме, с обзиром на то да се извор путем којег је прибављена информација могао сматрати поузданим у односу на спорне наводе у релевантно вријеме. Осим наведеног, Уставни суд запажа да је суд утврдио да се није радило о временском размаку од "24 часа" или "три мјесеца", већ да се између стицања двије дипломе радило о временском размаку нешто дужем од годину дана. Међутим, ни Општински ни Кантонални суд нису цијенили значај тога у односу на питање које је од великог јавног значаја, већ су само на основу тога утврдили да је нанесена штета тужичевом угледу. У вези с тим, Уставни суд истиче да медији имају задатак да преносе информације и идеје које су од јавног интереса, а јавност има право да добије те информације. Да није тако, медији не би могли извршавати своју виталну улогу "чувара јавног интереса" уколико би се сматрале одговорним за клевету због сваке погрешке, те уколико би им била наметнута обавеза да провјеравају истинитост садржаја који проносе, чак и уколико је такав садржај био поткријељен одговарајућим званичним подацима. Стога, Уставни суд сматра да се не може закључити да проношење изражавања није било

разумно, односно да апелант није поступао "у доброј намјери". Према томе, Уставни суд сматра да се не може прихватити образложење Кантоналног суда који је закључио да апелантово поступање није било разумно због тога што није претходно контактирао тужиоца.

33. У том погледу, Уставни суд подсјећа да придржавање професионалних стандарда у смислу члана 7 став 2 тачка ц) ЗЗК-а представља само једну од околности које су релевантне за процјену разумности изражавања. У вези с тим, Уставни суд запажа да се не може занемарити да је дан након објављивања спорног текста интернет портал на којем је апелант уредник у цијелости објавио и деманти. Том приликом су, како произлази из документације која је достављена у прилогу апелације, објављене и фотокопије тужичевих диплома из којих произлазе тачни датуми када је тужилац стекао звања о којима је било ријечи. На тај начин је сваком просјечном читаоцу који је био заинтересован за садржај те теме омогућено да спорни догађај сагледа из више аспеката и на тај начин сам донесе суд о спорној теми. Ово се са становишта новинарске етике такође може сматрати разумним, иако тужилац није био контактиран прије објављивања спорног чланка. Према томе, имајући у виду да су прихватљиве границе критике шире када се ради о особама које обављају јавне дужности и које се баве политиком, тужилац је као јавна личност морао да трпи изражавања, чак и ако су шокантна, увредљива односно сатирична. У том погледу, Уставни суд подсјећа да новинарска слобода обухвата и могуће прибјегавање одређеном степену претјеривања или чак провокације (види Европски суд, *Sabanci и други против Турске*, пресуда од 10. новембра 2020. године, представка број 23199/17, тачка 220).

34. Имајући у виду све наведено, посебно садржај спорног изражавања у контексту свих релевантних околности конкретног случаја, Уставни суд сматра да редовни судови приликом доношења одлука којима је апелант обавезан на накнаду нематеријалне штете нису постигли правичан баланс између два конкурентска права, односно тужичевог права на углед и апелантовог права на слободу изражавања. Стога, према оцјени Уставног суда, све наведено указује да оспорене пресуде нису пропорционалне законитом циљу којем се тежи и да обавезивање апеланта на исплату накнаде нематеријалне штете и објављивање извињења у околностима конкретног случаја није било нужно у демократском друштву, у смислу члана 10 став 2 Европске конвенције.

35. Стога, Уставни суд закључује да постоји кршење апелантовог права на слободу изражавања из члана II(3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције. Према томе, Уставни суд сматра да је с циљем заштите апелантових уставних права потребно укинути оспорену одлуку, те предмет вратити Кантоналном суду како би тај суд донио нову одлуку у складу с гаранцијама права на слободу изражавања.

б) Право на правично суђење

36. С обзиром на закључке о повреди права из члана II(3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно испитује наводе о повреди права на правично суђење из члана II(3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

VII. Закључак

37. Уставни суд закључује да је прекршено апелантово право слободу изражавања из члана II(3х)

Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције када редовни судови приликом доношења оспорених одлука нису постигли правичну равнотежу између апелантовог права на слободу изражавања и тужиоачевог права на заштиту његовог угледа, односно када реакција редовних судова није била пропорционална законитом циљу којем се тежи, дакле није била нужна у демократском друштву.

38. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ђеман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **AP-1298/21**, рјешавајући апелацију **Vahidina Durića** на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišćени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
Larisa Velić, sutkinja
на сједници одржаној 10. јула 2025. године donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација **Vahidina Durića**

Утврђује се повреда права на слободу изражавања из члана II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Биhaчу број 18 0 Mal 045081 21 Gž од 18. фебруара 2021. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Биhaчу, који је дужан по hitном поступку donijeti одлуку у складу са чланом II/3.h) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Биhaчу да, у складу са чланом 72. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Vahidin Durić (у daljnjem tekstu: apelant) iz Bihaća, kojeg zastupa Nedin Seferović iz Advokatskog društva "Jasmin Mesić" iz Bihaća, podnio je 19. aprila 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (у daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Bihaću (у daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 18 0 Mal 045081 21 Gž od 18. februara 2021. godine i Presude Općinskog suda u Bihaću (у daljnjem tekstu: Općinski sud) broj 18 0 Mal 045081 20 Mal od 9. oktobra 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. На основу члана 23. ст. (2) и (3) Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Опćинског суда и тужиоца К. М. (у daljnjem tekstu: тужилац) затражено је 6. и 10. јануара 2023. године да у року од осам дана од пријема dopisa dostave odgovore на apelaciju.

3. Kantonalni sud i Općinski sud su odgovore на apelaciju dostavili 11. i 20. јануара 2023. године, а тужилац није dostavio odgovor на apelaciju у остављеном року.

4. Apelantu су 9. marta 2023. године dostavljeni pristigli odgovori на eventualno izjašnjenje, али он није dostavio izjašnjenje у остављеном року.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze из apelantovih navoda i dokumenata predочених Ustavnom sudu mogu се sumirati на sljedeći način.

6. Tužilac је Općinskom sudu podnio tužbu protiv apelanta radi naknade štete zbog клевете. Predmet tužbenog zahtjeva је članak objavljen 24. novembra 2019. године на internetskom portalu www.bisce.ba (у daljnjem tekstu: internetski portal), на којем је apelant urednik, под naslovom "Predstavljamo Vam genijalca iz Bužima: Za tri mjeseca završio fakultet". Iz stanja у spisu proizlazi да је у том članku navedeno:

[Tužilac] [...] nedavno је smijenjen s pozicije direktora "BH Pošte" у Bihaću [...] No, [tužiočeva] fotelja се počela klimati kada је из дирекције из Sarajeva затражено да svi rukovodioci одјелjenja dostave diplome у centralu. I, gle čuda [tužilac] је 16. decembra 2006. године stekao akademsko звање на Panevropskom univerzitetu "Apeiron" у Banjoj Luci i то diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije s postignutih 240 ECTS bodova. Ništa ne bi bilo čudno да у arhivu ovog univerziteta nema i dokument да је већ 17. decembra iste године [tužilac] postao diplomirani menadžer ekonomije s postignutih 180 bodova. [...] Kako је [tužilac] uspio у 24 sata dobiti diplomu s visokom i višom stručnom spremom, pitanje је за Univerzitet из Banje Luke, али prvenstveno за [tužioca] [...]. Tako bi [tužilac] mogao postati јединствен случај у BiH да је за три mjeseca završio četvrtu godinu fakulteta te да је diplomu visoke stručne спреме dobio sa 240 ECTS bodova, а onda diplomu više stručne спреме sa 180 ECTS bodova. [...]

7. Presudom Općinskog suda broj 18 0 Mal 045081 20 Mal од 9. oktobra 2020. године apelant је obavezan да tužiocu на име naknade nematerijalne štete zbog клевете učinjene objavlјivanjem navedenog članka isplati iznos од 1.000,00 KM са zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. Općinski sud је у obrazloženju presude naveo да је sporni tekst 24. novembra 2019. године prvi objavio Dnevni avaz под naslovom "B. politički mentor M. за три mjeseca završio fakultet". Nakon toga је на internetskom portalu на којем је apelant urednik prenesen identičan tekst i у tekstu је naznačeno да је izvor Dnevni avaz. Zatim, Općinski sud је utvrdio да је tužilac uputio zahtjev за objavu demantija, te да је internetski portal 25. novembra 2019. године у cijelosti objavio demanti zajedno с fotokopijama diploma koje су dostavljene у prilogu. U vezi с navedenim, Općinski sud је istakao да су у spornom članku pronesene činjenice да је tužilac за 24 sata uspio dobiti diplomu s visokom i višom stručnom spremom, односно да је за три mjeseca završio četvrtu godinu fakulteta. U том članku, како је obrazloženo, tužilac је predstavljen као "genijalac" koji је то uspio за 24 sata, па тај tekst, prema ocjeni Općinskog suda, upućuje на "nezakonito" stečeno obrazovanje i stepen obrazovanja. Zatim, Općinski sud је naveo да је на основу provedenih dokaza utvrđeno да је tužilac 1. novembra 2005.

godine završio studij za stjecanje visokog obrazovanja i stekao stručni naziv "diplomirani menadžer poslovne ekonomije", a nakon toga je 15. novembra 2006. godine završio specijalistički studij i ispunio uvjete za stjecanje stručnog naziva "diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije".

8. Polazeći od navedenog, Općinski sud je zaključio da su navedenim člankom javnosti objavljene neistinite činjenice. Općinski je citirao odredbu člana 4. Zakona o zaštiti od klevete (u daljnjem tekstu: ZZK), te je obrazložio da se pronosjenjem neistinitih činjenica i prikazivanjem tužioca trećim osobama u "negativnom svjetlu" narušava njegov ugled i status u društvu jer se predstavlja kao osoba koja se bavi nezakonitim radnjama. Naime, ukazano je da je tužilac zaposlen u JP "BH Pošta" 24 godine i da je obavljao skoro sve rukovodne funkcije, kao i da je općepoznato da se bavi i politikom dugi niz godina, da je bio kandidat i da je biran na izborima za predstavnička tijela. Općinski sud je obrazložio da mu je poznato da su javne osobe dužne trpjeti veći stepen kritike u odnosu na osobe koje ne učestvuju u javnom životu jer su se svjesno i dobrovoljno izložile sudu javnosti. Međutim, kako je navedeno, u konkretnom slučaju interes javnosti ne opravdava predstavljanje tužioca na navedeni način. S obzirom na to, Općinski sud je naveo da se radi o kleveti, odnosno da je na navedeni način uzrokovana šteta tužiočevom ugledu, za koju je odgovoran apelant kao urednik internetskog portala. Prema ocjeni Općinskog suda, to što je u članku prenesen identičan tekst Dnevnog avaza i uz navođenje izvora ne oslobađa apelanta odgovornosti, odnosno obaveze da provjeri činjenice koje objavljuje. S obzirom na to, Općinski sud je zaključio da su "u najmanju ruku" informacije prenesene nepažljivo, bez provjere njihove istinitosti.

9. Odlučujući o naknadi nematerijalne štete, Općinski sud je naveo da je na osnovu odredbe člana 10. stav 1. ZZK-a i primjenom člana 127. Zakona o parničnom postupku tužiocu dosudio iznos od 1.000,00 KM. Pri tome je, kako je navedeno, cijenio da je iznošenje neistinitih činjenica dovelo do nanošenja štete tužiočevom ugledu jer je tekst objavljen na portalu koji je sigurno najviše čitan na području Unsko-sanskog kantona. Također, Općinski sud je naveo da je cijenio i da je apelant objavio demanti dan nakon objavljivanja teksta, čime je došlo do smanjenja štete. Naposljetku, Općinski sud je naveo da je apelant na osnovu člana 199. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) obavezan da putem sredstava informiranja objavi izvinjenje jer prioritet mora imati objavljivanje izvinjenja, demantija ili presude donesene zbog klevete, a ne dosuđivanje većih novčanih iznosa na ime naknade.

10. Presudom Kantonalnog suda broj 18 0 Mal 045081 21 Gž od 18. februara 2021. godine apelantova žalba je odbijena kao neosnovana i potvrđena je prvostepena presuda. Kantonalni sud je u obrazloženju ponovio činjenična utvrđenja i pravne zaključke Općinskog suda. Zatim je naveo da sporno izražavanje jest klevetničko i da prelazi razumnu mjeru slobode izražavanja, da su neosnovani apelantovi navodi da je u smislu člana 7. stav 1. ZZK-a njegovo izražavanje bilo razumno i dobronamjerno i da se odnosilo na pitanja od javnog interesa, te da postoje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost. U vezi s tim, Kantonalni sud je naveo da je sporno izražavanje zaista bilo takvo da je moglo narušiti tužiočev ugled "prema ustaljenom mišljenju i običajima sredine". Također, Kantonalni sud je naveo da apelantovo izražavanje nije bilo dobronamjerno, niti je preduzeto u skladu s Kodeksom novinarske etike. Naime, kako je navedeno, da je apelant dobronamjerno postupao, tada je trebao omogućiti tužiocu da se izjasni je li fakultet završio za tri mjeseca. Međutim, ukazano je da je apelant bez bilo kakve provjere, na podrugljiv način,

koristio naslov teksta aludirajući da je tužilac nezakonito stekao visoku stručnu spremu. Prema tome, Kantonalni sud je zaključio da je apelant tako postupio "da bi se narušio tužiočev ugled i očito je pisanje [apelanta] bilo da uvrijedi, ponizi ili omalovaži tužioca, a istovremeno [apelant] nije dokazao da je tačno ono što je o tužiocu prenosio".

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant smatra da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije. Apelant smatra da redovni sudovi nisu naveli doslovan sadržaj spornog teksta niti su takvo izražavanje podvrgnuli analizi na osnovu koje bi se ono sagledalo u kontekstu standarda iz člana 10. Evropske konvencije. Apelant smatra da redovni sudovi nisu napravili razliku između činjeničnih navoda i vrijednosnih sudova. U tom pogledu, apelant navodi da sadržaj teksta o tome kada je tužilac stekao zvanja suštinski proizlazi iz faksimila dopisa visokoškolske ustanove, odnosno Panevropskog univerziteta "Apeiron" od 3. juna 2019. godine. Taj dopis je dostavljen JP "BH Pošta" i naveden je u spornom tekstu, pa se može utvrditi podudarnost sadržaja. Dalje, ističe da se riječ "nezakonito" ne spominje nigdje u tekstu, te da je u spornom tekstu koristio vrijednosne sudove a ne činjenične tvrdnje. Također, apelant smatra da se u konkretnom slučaju ne daje bilo kakav značaj činjenici da je tužilac javna osoba i da je kod takve osobe prag prihvatljive kritike morao biti viši. U tom kontekstu apelant ističe da je pitanje stjecanja diploma upitne vjerodostojnosti i javnog informiranja o takvim pojavama posebno značajno kada je u pitanju interes javnosti s obzirom na to da je notorna činjenica da različiti organi vlasti preispituju diplome. Apelant, također, ističe da je Općinski sud naslov teksta tretirao kao činjenicu iako bi se moglo govoriti o satiričnom izražavanju kojim je apelant želio izraziti stav o prisutnoj tendenciji otkrivanja diploma upitne vjerodostojnosti. S obzirom na to, apelant smatra da mu se mora priznati pravo na prenošenje takve informacije čak i kada to podrazumijeva štetne izjave o pojedincima. Pored toga, apelant ukazuje da je tužiocu omogućio da odgovori na iznesene navode objavljujući njegov demanti. Imajući u vidu navedeno, apelant smatra da nije postojala "hitna društvena potreba" za ograničavanjem njegovog prava na slobodu izražavanja.

b) Odgovori na apelaciju

12. Kantonalni sud je naveo da je apelacija neosnovana jer je taj sud o svim odlučnim žalbenim navodima dao valjane i argumentirane razloge koji imaju svoje uporište u pravilnoj primjeni materijalnog prava. Osim toga, Kantonalni sud je naveo da odlukom tog suda nije povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja jer apelant treba imati u vidu da svojim izražavanjem ne može klevetati drugu osobu.

13. Općinski sud je ponovio činjenične i pravne zaključke iz prvostepene presude, te je zaključio da nije selektivno cijenio objavljeni tekst, već je utvrdio u kojem dijelu se radi o kleveti, zbog čega predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

14. Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH" br. 59/02, 19/03 i 73/05) u relevantnom dijelu glasi:

*Tumačenje**Član 3.*

Ovaj zakon se tumači na takav način da se primjenom njegovih odredbi u najvećoj mjeri obezbjeđuje princip slobode izražavanja.

Značenje naziva koji se koriste u zakonu

Član 4. tačka d)

Nazivi koji se koriste u ovom zakonu imaju slijedeća značenja:

d) kleveta - radnja nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

*Odgovornost za klevetu**Član 6. st. od (1) do (4)*

(1) Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identifikirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu

(2) Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja.

(3) Lice iz stavova 1. i 2. ovog člana (u daljem tekstu: štetnik) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo izražavanje neistinite činjenice.

(4) Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

*Izuzeci od odgovornosti**Član 7.*

(1) Ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

(c) ako je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

(2) Prilikom donošenja odluke iz razloga predviđenih u tački c) stava 1. ovog člana sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja,

- prirodu i stepen prouzrokovane štete,

- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda,

- pristanak oštećenog,

- vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno,

- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica,

- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

VI. Dopustivost i meritum

15. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, odnosno da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

16. **Apelant** smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije i pravo na slobodu izražavanja iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

17. Imajući u vidu suštinu apelacionih navoda koji se odnose na apelantovo nezadovoljstvo stavom redovnih sudova da postoji njegova odgovornost za klevetu, Ustavni sud će u okolnostima konkretnog predmeta prvenstveno ispitati navode o povredi prava iz člana II/3.h) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 10. Evropske konvencije.

a) Pravo na slobodu izražavanja

18. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

h) Slobodu izražavanja.

19. Član 10. Evropske konvencije glasi:

1. *Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo obuhvaća slobodu vlastitog mišljenja, primanja i saopćavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad radio, televizijskih i kinematografskih preduzeća.*

2. *Pošto ostvarivanje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja informacija dobivenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.*

20. Ustavni sud podsjeća da se pravo na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije ne odnosi samo na "informacije" ili "ideje" koje su primljene pozitivno ili se smatraju neuvredljivim ili prema njima nema stava, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju i uznemiravaju (vidi Evropski sud za ljudska prava, u daljnjem tekstu: Evropski sud, *Handzhiyski protiv Bugarske*, presuda od 6. aprila 2021. godine, predstavka broj 10783/14, tačka 58. s daljnjim referencama, i Odluka Ustavnog suda broj AP-1890/20 od 26. januara 2022. godine, tačka 39). Ova sloboda, ipak, nije apsolutna i može biti ograničena zbog okolnosti i pod uvjetima navedenim u članu 10. stav 2. Evropske konvencije, pod kojima se javna vlast može miješati u uživanje slobode izražavanja. Stoga je ključna uloga i zadatak nezavisnog sudstva da u svakom pojedinačnom slučaju jasno utvrdi granicu između opravdanih i potrebnih, te neopravdanih i nepotrebnih ograničenja koja neko načelo potvrđuju kao pravilo ili ga negiraju kao puku deklaraciju.

21. Kada se radi o ograničenjima iz člana 10. stav 2. Evropske konvencije, Ustavni sud podsjeća da se u praksi Evropskog suda primjenjuje tzv. test neophodnosti miješanja, koji odgovara na sljedeća pitanja: postoji li miješanje u pravo na slobodu izražavanja, je li miješanje propisano zakonom, teži li ostvarenju legitimnog cilja i, na kraju, je li miješanje "nužno u demokratskom društvu" (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Medžlis Islamske zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (VV), presuda od 27. juna 2017. godine, predstavka broj 17224/11, tačka 67).

22. Ustavni sud smatra da je došlo do miješanja u apelantovo pravo na slobodu izražavanja budući da je apelant osporenim odlukama obavezan na naknadu štete zbog izražavanja na internetskom portalu čiji je on urednik. Ustavni sud, također, nema dilemu da je navedeno miješanje "propisano zakonom" jer se zasnivalo na relevantnim odredbama čl. 5. i 6.

ZZK-a i čl. 199. i 200. ZOO-a i da je imalo legitiman cilj – zaštitu ugleda ili prava drugog. Sljedeće pitanje koje Ustavni sud treba ispitati je da li je to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu".

23. Ustavni sud zapaža da se apelacijom pokreće pitanje zaštite apelantovog prava na slobodu izražavanja iz člana 10. Evropske konvencije u vezi sa zaštitom tužiоčevog prava na ugled iz člana 8. Evropske konvencije. U skladu s navedenim, Ustavni sud će ispitati jesu li redovni sudovi osporenim odlukama postigli pravičan balans između ta dva prava jednake važnosti.

24. Ustavni sud podsjeća da su relevantni kriteriji za test proporcionalnosti u takvim slučajevima utvrđeni u praksi Evropskog suda u predmetu *Von Hannover protiv Njemačke* (vidi Evropski sud, *Von Hannover protiv Njemačke* (broj 2) (GC), presuda od 7. februara 2012. godine, predstavke br. 40660/08 i 60641/08, tač. 109–113, te noviji predmet *Hájovský protiv Slovačke*, presuda od 1. jula 2021. godine, predstavka broj 7796/16, tačka 30). Ti kriteriji su: doprinos raspravi od javnog interesa, koliko je poznata osoba o kojoj je riječ i šta je predmet izvještavanja, ponašanje osobe o kojoj je riječ prije objavljivanja, sadržaj, oblik i posljedice objavljivanja i, gdje je primjenjivo, ozbiljnost sankcije. Pri tome, treba imati u vidu da neki od navedenih kriterija mogu imati veću ili manju relevantnost s obzirom na posebne okolnosti određenog slučaja (vidi Evropski sud, *Satakunnan Markkinapörssi Oy i Satamedia Oy protiv Finske*, presuda od 27. juna 2017. godine, predstavka broj 931/13, tačka 166). Također, ovi kriteriji nisu iscrpni, već se u obzir mogu uzeti i drugi relevantni kriteriji, zavisno od situacije (vidi Evropski sud, *Milosavljević protiv Srbije* (br. 2), presuda od 25. maja 2021. godine, predstavka broj 57574/14, tačka 54).

25. Primjenjujući navedena načela na konkretan slučaj, Ustavni sud zapaža da se sporni članak pretežno odnosio na razloge tužiоčeve smjene kao višegodišnjeg direktora "BH Pošte" u Bihaću i, u tom kontekstu, vremena u kojem je tužilac stekao diplome, odnosno stručna zvanja. Naime, spornim člankom je u suštini problematizirana objektivna mogućnost da tužilac u kratkom roku stekne dva stručna zvanja s različitim brojem ECTS bodova. Stoga, Ustavni sud smatra da informiranje javnosti o načinu na koji su osobe koje obavljaju javne dužnosti stekle diplomu nesumnjivo predstavlja doprinos "temi" od općeg interesa.

26. Ustavni sud dalje ukazuje da iz činjeničnog stanja predmeta proizlazi da je nesporno da je tužilac obavljao rukovodne dužnosti u JP "BH Pošta" u Bihaću, te da je bio kandidat i biran na izborima za predstavnička tijela, odnosno da se bavio politikom. Iz toga slijedi da je tužilac javna osoba (političar). Također, Ustavni sud zapaža da su se apelantove sporne izjave ticale tužiоca kao javnog zvaničnika, a ne njegovog privatnog života. Imajući to u vidu, Ustavni sud smatra da u smislu standarda Evropskog i Ustavnog suda tužilac kao javna osoba mora biti spreman prihvatiti viši nivo kritike nego privatne osobe.

27. U vezi sa sadržajem objavljivanja, Ustavni sud najprije podsjeća da su Evropski i Ustavni sud u svojim odlukama ukazali da postoji jasna distinkcija između informacije (činjenice) i mišljenja (vrijednosne ocjene) jer se postojanje činjenice može dokazati, dok vrijednosni sud ne podliježe dokazivanju. Naime, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud dosljedno naglašavao potrebu da domaći pravni sistem jasno napravi razliku između činjenica i mišljenja, kao i da ne zahtijeva dokazivanje istinitosti za mišljenje. Pri tome, Evropski sud ukazuje da i vrijednosni sudovi moraju imati vjerodostojan činjenični osnov koji ih može potkrijepiti jer, u suprotnom, mogu biti pretjerani (vidi Evropski sud, *Țiriac*

protiv Rumunije, presuda od 30. novembra 2021. godine, predstavka broj 51107/16, tačka 78, i Ustavni sud, Odluka broj AP-2576/20 od 9. marta 2022. godine, tačka 38, dostupna na www.ustavnisud.ba).

28. Ustavni sud zapaža da sporni dio teksta sadrži kombinaciju vrijednosnih sudova i činjenica, u kojima se na osnovu raspoloživih podataka, na satiričan način, izražava "čuđenje" o vremenskim razmacima u kojima je tužilac stekao zvanja, postavlja pitanje kako je to moguće, iznosi stav da bi tužilac zbog toga "mogao postati jedinstven slučaj u BiH" te u naslovu navodi da je tužilac "genijalac". Dakle, Ustavni sud zapaža da je u sadržaju spornog članka problematizirana objektivna mogućnost da tužilac u kratkom roku stekne dva stručna zvanja s različitim brojem ECTS bodova, čime je dovedena u pitanje zakonitost stjecanja tužiоčevih stručnih zvanja. Međutim, Ustavni sud smatra da je apelant na takav način iznio vrijednosni sud o činjenicama koje je imao na raspolaganju. Pri tome se ne može zaključiti da je takav vrijednosni sud bio pretjeran, jer je u vrijeme objavljivanja imao vjerodostojan činjenični osnov koji ga može potkrijepiti s obzirom na to da je bio zasnovan na prenesenom članku i dopisu Panevropskog univerziteta "Apeiron".

29. Nadalje, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi zaključili da nisu tačni navodi izneseni u spornom članku da je apelant 16. decembra 2006. godine stekao akademsko zvanje "diplomirani menadžer specijalista poslovne ekonomije" s postignutih 240 ECTS bodova, a da je već 17. decembra 2006. godine postao "diplomirani menadžer poslovne ekonomije" s postignutih 180 ECTS bodova. Naime, nasuprot tome, redovni sudovi su utvrdili da je apelant stručno zvanje "diplomirani menadžer poslovne ekonomije" stekao 1. novembra 2005. godine, te da je 15. novembra 2006. godine stekao zvanje "diplomirani menadžer, specijalista poslovne ekonomije".

30. Međutim, Ustavni sud primjećuje da je Dnevni avaz autor spornog teksta koji je objavljen na apelantovoj internetskoj stranici, te da je internetski portal na kojem je apelant urednik, uz izmjenu u naslovu teksta, samo prenio izražavanje koje je ranije bilo izneseno. Dakle, u konkretnom slučaju se postavlja pitanje da li se radi o "iznošenju", tj. apelantovom izražavanju, ili o "prenošenju" informacija i stavova, što je pitanje kojim se sudovi nisu posebno bavili, niti su toj okolnosti dali potreban značaj. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stavove iz odluke u predmetu broj AP-5204/15, u kojima je cijenio je li drugotuženi "koji je sve sporne članke preuzeo s drugih portala i objavio i na portalu [...]" postupao u dobroj vjeri, te je zaključio da je on "samo prenio ono što su drugi izjavili o apelanticiinom mužu, te da nema ništa što ukazuje da je pri tome postupao zlonamjerno" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-5204/15 od 13. marta 2018. godine, tačka 43. s daljnjim referencama na praksu Evropskog suda, dostupna na www.ustavnisud.ba).

31. Kada je riječ o procjeni postupanja u "dobroj vjeri", Ustavni sud podsjeća na praksu Evropskog suda koja, u suštini, omogućava odbranu medija ukoliko mogu pokazati da su postupali razumno ili u skladu s profesionalnim standardima, dakle "u dobroj namjeri", kada su objavljivali kritičke izjave. Ovakvu doktrinu primjenjuje i Evropski sud koji je, kada je riječ o činjenicama, razvio fleksibilnija pravila od onih koja zahtijevaju dokazivanje istinitosti, ostavljajući medijima na taj način prostor za grešku (vidi Evropski sud, *Thorgeir Thorgeirson protiv Islanda*, presuda od 25. juna 1992. godine, predstavka broj 13778/88, tačka 65). Dakle, čak i kada su u pitanju neistinite informacije moguća je odbrana medija ako su postupali razumno i u skladu s profesionalnim standardima. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća da navedeno proizlazi i iz sadržaja člana 7. stav 1. tačka c) ZZK-a prema kojem ne postoji

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija koju je podnio "**Allegro promet**" d.o.o. Prijedor.

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj 57 0 Ps 100770 21 Rev 2 od 3. ožujka 2021. godine.

U smislu članka 62. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, ostavlja se na pravnoj snazi Presuda Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci broj 57 0 Ps 100 770 12 Ps od 30. rujna 2017. godine u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev kojim je traženo obvezivanje "**Allegro prometa**" d.o.o. Prijedor na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnove.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE**I. Uvod**

1. "Allegro promet" d.o.o. Prijedor (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupaju Branislav i Sanjin Kosić, odvjetnici iz Banje Luke, podnio je 7. svibnja 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 57 0 Ps 100770 21 Rev 2 od 3. ožujka 2021. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud konstatira da je prethodno Odlukom o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. prosinca 2020. godine djelomično usvojio apelaciju apelanta "Allegro promet", ukinuo osporenu presudu Vrhovnog suda od 16. siječnja 2019. godine u dijelu kojim je apelant "Allegro promet" obavezan na isplatu iznosa od 164.632,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama, te naložio Vrhovnom sudu da donese novu odluku u skladu sa člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija; vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. prosinca 2020. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

3. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Višeg privrednog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Viši privredni sud), Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni privredni sud), tužitelja "Krajina Borac" d.o.o. Banja Luka (u daljnjem tekstu: tužitelj), posredstvom njegovog punomoćnika iz parničnog postupka, te Grada Prijedor (u daljnjem tekstu: prvotuženi), posredstvom njegovog zakonskog zastupnika, zatraženo je 27. srpnja 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud je odgovor na apelaciju dostavio 29. srpnja 2022. godine, a Okružni privredni sud i prvotuženi 15. i 19. kolovoza 2022. godine. Viši privredni sud i tužitelj nisu dostavili odgovore na apelaciju u ostavljenom roku. Odgovori sudionika u postupku su 30. siječnja 2023. godine dostavljeni apelantovim punomoćnicima radi izjašnjenja.

5. Apelantovi punomoćnici nisu dostavili izjašnjenje na odgovore u ostavljenom roku.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Kronologija parničnog postupka okončanog Odlukom Ustavnog suda broj AP-1641/19

7. Presudom Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 100 770 12 Ps od 30. rujna 2017. godine (koja je ispravljena rješenjem o ispravku tog suda od 2. listopada 2017. godine), donesenom po tužbi i apelantovoj protutužbi, utvrđeno je da je ništav i da ne proizvodi pravno djelovanje ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora u Prijedoru koji su 20. travnja 2004. godine zaključili prvotuženi kao prodavatelj i apelant kao kupac (u daljnjem tekstu: sporni ugovor). Područnoj jedinici Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove RS (u daljnjem tekstu: Republička uprava) naloženo je brisanje svih upisa koji su izvršeni na temelju spornog ugovora. Apelant je obavezan tužitelju predati u posjed poslovni prostor u Prijedoru, koji je preciznije opisan u izreci presude (u daljnjem tekstu: sporni poslovni prostor). Odbijen je tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se apelant obveže na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnove, odnosno naknade zbog izostale zakupnine u razdoblju od 20. travnja 2004. do 1. svibnja 2017. godine u ukupnom iznosu od 334.933,50 KM s kamatama. Odbijen je kao neutemeljen apelantov protutužbeni zahtjev (sve preciznije navedeno u izreci presude).

8. Okružni privredni sud je u obrazloženju presude, između ostalog, zaključio da je neutemeljen tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražena isplata naknade na ime stjecanja bez osnove zbog uporabe tuđe stvari, odnosno naknada na ime zakupnine. U svezi s tim, Okružni privredni sud je "pošao od činjenice da je apelant kao zakupac spornog poslovnog prostora od 22. srpnja 1996. godine zaključio sporni ugovor 20. travnja 2004. godine, te se na temelju tog ugovora u javne evidencije upisao kao vlasnik spornog poslovnog prostora s dijelom 1/1. S obzirom na to da je apelant bio upisan kao vlasnik spornog poslovnog prostora, da je prije sklapanja spornog ugovora koristio sporni poslovni prostor kao zakupac po osnovi ugovora o zakupu s prvotuženim, te kako u vrijeme kupoprodaje u javnim evidencijama nije bilo zabilježbe o bilo kakvom teretu ili ograničenju na poslovnom prostoru, a da je Pravobraniteljstvo RS dalo svoje mišljenje da je sporni ugovor pravno valjan i da nema smetnji za njegovu realizaciju, Okružni privredni sud je zaključio da su i apelant i prvotuženi bili savjesni od početka do danas (postupali su u dobroj vjeri i s povjerenjem u zemljišne knjige), pa stoga nema osnove za primjenu odredaba stjecanja bez osnove, u smislu članka 210. stavak 2. ZOO-a".

9. Presudom Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 100770 17 Pž od 24. travnja 2018. godine djelomično je uvažena tužiteljeva žalba i prvostupanjska presuda preinačena tako što su apelant i prvotuženi obavezani tužitelju na ime stjecanja bez osnove solidarno isplatiti iznos od 164.632,00 KM s kamatama, dok je tužiteljeva žalba preko dosuđenog iznosa odbijena i prvostupanjska presuda potvrđena.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 57 0 Ps 1007070 18 Rev od 16. siječnja 2019. godine djelomično je usvojena revizija prvotuženog i presuda Višeg privrednog suda od 24. travnja 2018. godine preinačena u dijelu kojim su apelant i prvotuženi obavezani tužitelju solidarno isplatiti iznos od 164.632,00 KM s kamatama na ime stjecanja bez osnove tako što je tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženog u tom dijelu odbijen. Istom presudom apelantova revizija je odbijena u cijelosti (sve preciznije navedeno u izreci presude). Nakon što je ispitao drugostupanjsku odluku u skladu s revizijskim prigovorima, Vrhovni sud je zaključio da je ona pravilna, osim u dijelu obvezivanja prvotuženog da tužitelju solidarno isplati iznos dosuđen tom presudom.

11. Apelant je protiv presude Vrhovnog suda od 16. siječnja 2019. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu. Ustavni

sud je Odlukom o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. prosinca 2020. godine djelomično usvojio apelantovu apelaciju, te ukinuo presudu Vrhovnog suda od 16. siječnja 2019. godine u dijelu kojim je apelant obavezan na isplatu iznosa od 164.632,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama i predmet u tom dijelu vratio Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje u skladu s pravom na imovinu. Ustavni sud je u citiranoj odluci, između ostalog, ukazao na praksu iz predmeta broj AP-603/15, u kojem je Ustavni sud "podsjetio na članak 38. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima koji propisuje da savjestan držalac nije dužan platiti naknadu za korištenje stvari, niti odgovarati za pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vrijeme njegovog savjesnog držanja" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-603/15 od 10. studenog 2016. godine, točka 36., dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba)".

Osporena presuda

12. Odlučujući u ponovnom postupku o apelantovoj reviziji protiv Presude Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 100770 17 Pž od 24. travnja 2018. godine, Vrhovni sud je Presudom broj 57 0 Ps 100770 21 Rev 2 od 3. ožujka 2021. godine reviziju djelomično usvojio i presudu Višeg privrednog suda od 24. travnja 2018. godine preinačio u dijelu kojim je apelant obavezan tužitelju isplatiti naknadu na ime stjecanja bez osnove u iznosu od 164.632,00 KM s kamatom, tako da je apelant po navedenoj osnovi obavezan tužitelju isplatiti iznos od 58.135,66 KM sa zakonskom zateznom kamatom. Vrhovni sud je, između ostalog, naveo da je prilikom odlučivanja imao u vidu navedenu odluku Ustavnog suda, te da je činjenice iz predmeta ponovno razmotrio i zaključio da je apelantova revizija djelomično utemeljena.

13. U svezi s tim, Vrhovni sud je naveo da je apelant sporni poslovni prostor koristio na temelju spornog ugovora o kupoprodaji, koji je kao pravna osnova otpao utvrđivanjem njegove ništavosti. Stoga, Vrhovni sud je, pozivajući se na odredbe članka 219. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), zaključio da je apelant dužan tužitelju nadoknaditi korist koju je imao korištenjem tuđeg poslovnog prostora. Takvu korist, prema mišljenju Vrhovnog suda, treba procjenjivati sa stanovišta ostvarene uštede zbog neplaćene zakupnine "u mjesečnom iznosu od 1.040,00 KM", tj. u visini koju je apelant plaćao prvotuzenom kao zakupodavcu do zaključenja spornog ugovora o kupoprodaji. U svezi s tim, Vrhovni sud je zaključio da je apelant bio savjestan korisnik spornog poslovnog prostora do momenta kada mu je tužba u konkretnoj pravnoj stvari dostavljena na odgovor (28. studenog 2012. godine). Međutim, prema mišljenju Vrhovnog suda, apelant od momenta dostave tužbe na odgovor (28. studenog 2012. godine) "nije mogao sa sigurnošću smatrati" da je sporni poslovni prostor njegova imovina. Stoga je Vrhovni sud zaključio da je apelant dužan tužitelju nadoknaditi naknadu na ime stjecanja bez osnove za razdoblje od 28. studenog 2012. godine do 29. lipnja 2017. godine (kada je zaključena glavna rasprava) u ukupnom iznosu od 58.135,66 KM.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

14. Apelant smatra da je osporenim odlukom povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, apelant je naveo da Vrhovni sud nije prihvatio pravno obavezujuće stavove Ustavnog suda iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. prosinca 2019. godine, već je ponovno obavezao apelanta na isplatu

naknade na ime stjecanja bez osnove počevši od 28. studenog 2012. godine do 29. lipnja 2017. godine. Međutim, apelant smatra da je bio zakonit i savjestan držalac spornog poslovnog prostora jer je imao valjanu pravnu osnovu za korištenje spornog poslovnog prostora do pravomoćnosti presude Okružnog privrednog suda od 30. kolovoza 2017. godine kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora o kupoprodaji, od kada je otpala pravna osnova za korištenje spornog prostora. Također, apelant je naveo da je "odmah" nakon pravomoćnosti navedene presude Okružnog privrednog suda sporni poslovni prostor predao tužitelju u posjed, tako da nije mogao biti obavezan na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnove.

b) Odgovori na apelaciju

15. Vrhovni sud je naveo da u cijelosti ostaje pri razlozima danim u osporenoj odluci, te da nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava. Predložio je da Ustavni sud odbije apelantovu apelaciju.

16. Okružni privredni sud je naveo da je odluka tog suda pravilna i zakonita, te da nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava.

17. Prvotuzeni smatra da nije došlo do povrede ustavnih prava na koja se apelant pozvao. Prvotuzeni je predložio da se apelacija odbije kao neutemeljena.

V. Relevantni propisi

18. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Načelo savesnosti i poštenja

Član 12.

U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savesnosti i poštenja.

STICANJE BEZ OSNOVA

Opšte pravilo

Član 210.

(1) Kad je neki deo imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u njenom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće - da naknadi vrednost postignutih koristi.

(2) Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist

Član 219.

Kad je neko tuđu stvar upotrebio u svoju korist, imalac može zahtevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

19. **Zakon o osnovnim svojinskoopravnim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 6/80 i 36/90 i "Službeni glasnik RS" broj 38/03)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

2. Sticanje prava svojine

Član 20. stav (1)

Pravo svojine stiče se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem.

Član 33.

Na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.

Član 38. st. od (2) do (5)

Savestan držalac nije dužan da plati naknadu za korištenje stvari niti odgovara za pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vreme njegovog savesnog držanja.

Savestan držalac ima pravo na naknadu nužnih troškova za održavanje stvari.

Savestan držalac može tražiti naknadu korisnih troškova u meri u kojoj je vrednost stvari povećana.

Nužne i korisne troškove iz st. 3. i 4. ovog člana vlasnik stvari dužan je da naknadi savesnom držaocu u meri u kojoj ti troškovi nisu obuhvaćeni koristima koje je on dobio od stvari.

VI. Dopustivost i meritum

20. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

21. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju i pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Pravo na imovinu

22. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

23. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine sukladno općem interesu, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

24. Ustavni sud podsjeća da je već u Odluci broj AP-1641/19 konstatirao da se u konkretnom slučaju radi o apelantovoj imovini koja je zaštićena člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, pa pri tom stavu ostaje i u ovoj odluci kojom je apelant ponovno obavezan tužitelju isplatiti određeni novčani iznos. Nije sporno ni da je osporenim odlukom došlo do miješanja u to apelantovo pravo. Shodno tome, Ustavni sud će ispitati je li miješanje bilo zakonito, pa, ako jeste, je li bilo u javnom interesu i je li bilo proporcionalno cilju kojem se težilo.

25. Ustavni sud zapaža da iz osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da je taj sud, slijedeći upute Ustavnog suda, apelantovu savjesnost cijenio u odnosu na moment dostave tužbe na odgovor (28. studenog 2012. godine). Na temelju toga, Vrhovni sud je ocijenio da je apelant nesavjestan od momenta kada mu je tužba dostavljena, pa ga je od tog datuma do 29. lipnja 2017. godine, kada je zaključena glavna rasprava,

obvezao da tužitelju isplati traženu naknadu. Međutim, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud na taj način suštinski zanemario relevantne okolnosti konkretnog slučaja na koje je Ustavni sud ukazao u Odluci broj AP-1641/19 (točka 56.), ali i na ukazanu praksu iz predmeta broj AP-603/15. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da je i u momentu dostave tužbe na odgovor apelant bio upisan kao vlasnik spornog poslovnog prostora. Zatim, Ustavni sud zapaža da je u tom trenutku sporni ugovor još bio na pravnoj snazi jer je njegova ništavost utvrđena tek kada je postupak okončan. Stoga Ustavni sud smatra da se o apelantovoj nesavjesnosti može govoriti tek po pravomoćnosti odluke o ništavosti spornog ugovora kao valjane pravne osnove za stjecanje prava vlasništva. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je presuda Okružnog privrednog suda kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora postala pravomoćna 24. travnja 2018. godine kada je potvrđena presudom Višeg privrednog suda, u dijelu tužbenog zahtjeva za utvrđenje ništavosti spornog ugovora. U takvim okolnostima apelant je, sve do pravomoćnosti presude Okružnog privrednog suda, kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora, opravdano mogao smatrati da koristi svoju, a ne tuđu imovinu. Dalje, iz apelantovih navoda proizlazi da je apelant odmah po pravomoćnosti presude Okružnog privrednog suda u paricijskom roku predao tužitelju u posjed sporni poslovni prostor. Ustavni sud smatra da su te okolnosti bile relevantne za procjenu apelantove savjesnosti, što je Vrhovni sud zanemario. Takav stav je zauzeo i Vrhovni sud u svojoj ranijoj odluci koja se ticala sličnog pravnog pitanja, a Ustavni sud je podržao takav stav u Odluci broj AP-603/15 (točka 37.). Imajući u vidu relevantne okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud zaključuje da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio članak 38. stavak (2) Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima i da se na taj način nezakonito umiješao u apelantovu imovinu. S obzirom na to, Ustavni sud ne vidi potrebu da provodi daljnji test imovine.

26. Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudom Vrhovnog suda ponovo povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

27. Ustavni sud smatra da su se u okolnostima konkretnog slučaja stekli uvjeti za primjenu članka 62. stavak (5) Pravila Ustavnog suda koji omogućava da se Presuda Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 100 770 12 Ps od 30. rujna 2017. godine ostavi na pravnoj snazi u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev kojim je traženo obvezivanje apelanta.

Ostali prigovori

28. S obzirom na zaključak Ustavnog suda o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, Ustavni sud ne vidi potrebu da posebno obrazlaže ostale apelantove prigovore u svezi s kršenjem prava na pravično suđenje.

VII. Zaključak

29. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je Vrhovni sud, proizvoljno primjenjujući članak 38. stavak (2) Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, apelanta obvezao na isplatu naknade po osnovi stjecanja bez osnove, čime je došlo do nezakonitog miješanja u apelantovo pravo na imovinu.

30. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. st. (1) i (5) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Mirsad Ćeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број АП-1582/21, рјешавајући апелацију коју је поднио **"Allegro promet" д.о.о. Приједор**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 ст. (1) и (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Валерија Галић, потпредсједница
Angelika Nußberger, потпредсједница
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија
Лариса Велић, судија
на сједници одржаној 10. јула 2025. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација коју је поднио **"Allegro promet" д.о.о. Приједор**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 57 0 Пс 100770 21 Рев 2 од 3. марта 2021. године.

У смислу члана 62 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, оставља се на правној снази Пресуда Окружног привредног суда у Бањој Луци број 57 0 Пс 100 770 12 Пс од 30. септембра 2017. године у дијелу којим је одбијен тужбени захтјев којим је тражено обавезивање **"Allegro prometa" д.о.о. Приједор** на исплату накнаде на име стицања без основа.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. **"Allegro promet" д.о.о. Приједор** (у даљњем тексту: апелант), којег заступају Бранислав и Сањин Косић, адвокати из Бање Луке, поднио је 7. маја 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 57 0 Пс 100770 21 Рев 2 од 3. марта 2021. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд констатује да је претходно Одлуком о допуствости и меритуму број АП-1641/19 од 10. децембра 2020. године дјелимично усвојио апелацију апеланта **"Allegro promet"**, укинуо оспорену пресуду Врховног суда од 16. јануара 2019. године у дијелу којим је апелант **"Allegro promet"** обавезан на исплату износа од 164.632,00 КМ са законским затезним каматама, те наложио Врховном суду да донесе нову одлуку у складу са чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и

основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција; види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП-1641/19 од 10. децембра 2020. године, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

3. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Вишег привредног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Виши привредни суд), Окружног привредног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни привредни суд), тужиоца **"Крајина Борац" д.о.о. Бања Лука** (у даљњем тексту: тужилац), посредством његовог пуномоћника из парничног поступка, те Града Приједор (у даљњем тексту: првотужени), посредством његовог законског заступника, затражено је 27. јула 2022. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд је одговор на апелацију доставио 29. јула 2022. године, а Окружни привредни суд и првотужени 15. и 19. августа 2022. године. Виши привредни суд и тужилац нису доставили одговоре на апелацију у остављеном року. Одговори учесника у поступку су 30. јануара 2023. године достављени апелантовим пуномоћницима ради изјашњења.

5. Апелантови пуномоћници нису доставили изјашњење на одговоре у остављеном року.

III. Чињенично стање

6. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Хронологија парничног поступка окончаног Одлуком Уставног суда број АП-1641/19

7. Пресудом Окружног привредног суда број 57 0 Пс 100 770 12 Пс од 30. септембра 2017. године (која је исправљена рјешењем о исправци тог суда од 2. октобра 2017. године), донесеном по тужби и апелантовој противтужби, утврђено је да је ништав и да не производи правно дејство уговор о купопродаји пословног простора у Приједору који су 20. априла 2004. године закључили првотужени као продавац и апелант као купац (у даљњем тексту: спорни уговор). Подручној јединици Републичке управе за геодетске и имовинскоправне послове РС (у даљњем тексту: Републичка управа) наложено је брисање свих уписа који су извршени на основу спорног уговора. Апелант је обавезан да тужиоцу преда у посјед пословни простор у Приједору, који је прецизније описан у изреци пресуде (у даљњем тексту: спорни пословни простор). Одбијен је тужбени захтјев у дијелу којим је тражено да се апелант обавезе на исплату накнаде на име стицања без основа, односно накнаде због изостале закупнине у периоду од 20. априла 2004. до 1. маја 2017. године у укупном износу од 334.933,50 КМ с каматама. Одбијен је као неоснован апелантов противтужбени захтјев (све прецизније наведено у изреци пресуде).

8. Окружни привредни суд је у образложењу пресуде, између осталог, закључио да је неоснован тужбени захтјев у дијелу којим је тражена исплата накнаде на име стицања без основа због употребе туђе ствари, односно накнада на име закупнине. У вези с тим, Окружни привредни суд је "пошао од чињенице да је апелант као купац спорног пословног простора од 22. јула 1996. године закључио спорни уговор 20. априла 2004. године, те се на основу тог уговора у јавне евиденције уписао као власник спорног пословног простора с дијелом 1/1. С обзиром на то да је апелант био уписан као власник спорног пословног простора, да је прије склапања спорног уговора користио спорни пословни простор као купац по основу уговора о закупу с првотуженим, те како у вријеме купопродаје у

јавним евиденцијама није било забиљебе о било каквом терету или ограничењу на пословном простору, а да је Правобранилаштво РС дало своје мишљење да је спорни уговор правно ваљан и да нема сметњи за његову реализацију, Окружни привредни суд је закључио да су и апелант и првотужени били савјесни од почетка до данас (поступали су у доброј вјери и с повјерењем у земљишне књиге), па стога нема основа за примјену одредби стицања без основа, у смислу члана 210 став 2 ЗОО-а".

9. Пресудом Вишег привредног суда број 57 0 Пс 100770 17 Пж од 24. априла 2018. године дјелимично је уважена тужбачева жалба и првостепена пресуда преиначена тако што су апелант и првотужени обавезани да тужиоцу на име стицања без основа солидарно исплате износ од 164.632,00 КМ с каматама, док је тужбачева жалба преко досуђеног износа одбијена и првостепена пресуда потврђена.

10. Пресудом Врховног суда број 57 0 Пс 1007070 18 Рев од 16. јануара 2019. године дјелимично је усвојена ревизија првотуженог и пресуда Вишег привредног суда од 24. априла 2018. године преиначена у дијелу којим су апелант и првотужени обавезани да тужиоцу солидарно исплате износ од 164.632,00 КМ с каматама на име стицања без основа тако што је тужбени захтјев у односу на првотуженог у том дијелу одбијен. Истом пресудом апелантова ревизија је одбијена у цијелости (све прецизније наведено у изреци пресуде). Након што је испитао другостепену одлуку у складу с ревизионим приговорима, Врховни суд је закључио да је она правилна, осим у дијелу обавезивања првотуженог да тужиоцу солидарно исплати износ досуђен том пресудом.

11. Апелант је против пресуде Врховног суда од 16. јануара 2019. године поднио апелацију Уставном суду. Уставни суд је Одлуком о допуствости и меритуму број АП-1641/19 од 10. децембра 2020. године дјелимично усвојио апелантову апелацију, те укинуо пресуду Врховног суда од 16. јануара 2019. године у дијелу којим је апелант обавезан на исплату износа од 164.632,00 КМ са законским затезним каматама и предмет у том дијелу вратио Врховном суду на поновно одлучивање у складу с правом на имовину. Уставни суд је у цитираној одлуци, између осталог, указао на праксу из предмета број АП-603/15, у којем је Уставни суд "подсјетио на члан 38 Закона о основним својинскоправним односима који прописује да савјестан држалац није дужан да плати накнаду за коришћење ствари, нити одговара за погоршање и пропаст ствари који су настали за вријеме његовог савјесног држања" (види Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП-603/15 од 10. новембра 2016. године, тачка 36, доступна на интернет страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

Оспорена пресуда

12. Одлучујући у поновном поступку о апелантовој ревизији против Пресуде Вишег привредног суда број 57 0 Пс 100770 17 Пж од 24. априла 2018. године, Врховни суд је Пресудом број 57 0 Пс 100770 21 Рев 2 од 3. марта 2021. године ревизију дјелимично усвојио и пресуду Вишег привредног суда од 24. априла 2018. године преиначио у дијелу којим је апелант обавезан да тужиоцу исплати накнаду на име стицања без основа у износу од 164.632,00 КМ с каматом, тако да је апелант по наведеном основу обавезан да тужиоцу исплати износ од 58.135,66 КМ са законском затезном каматом. Врховни суд је, између осталог, навео да је приликом одлучења имао у виду наведену одлуку Уставног суда, те да је чињенице из

предмета поново размотрио и закључио да је апелантова ревизија дјелимично основана.

13. У вези с тим, Врховни суд је навео да је апелант спорни пословни простор користио на основу спорног уговора о купопродаји, који је као правни основ отпао утврђивањем његове ништавости. Стога, Врховни суд је, позивајући се на одредбе члана 219 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО), закључио да је апелант дужан да тужиоцу надокнади корист коју је имао коришћењем туђег пословног простора. Такву корист, према мишљењу Врховног суда, треба процјењивати са становишта остварене уштеде због неплаћене закупнине "у мјесечном износу од 1.040,00 КМ", тј. у висини коју је апелант плаћао првотуженом као закуподавцу до закључења спорног уговора о купопродаји. У вези с тим, Врховни суд је закључио да је апелант био савјестан корисник спорног пословног простора до момента када му је тужба у конкретној правној ствари достављена на одговор (28. новембар 2012. године). Међутим, према мишљењу Врховног суда, апелант од момента достављања тужбе на одговор (28. новембар 2012. године) "није могао са сигурношћу сматрати" да је спорни пословни простор његова имовина. Стога је Врховни суд закључио да је апелант дужан да тужиоцу надокнади накнаду на име стицања без основа за период од 28. новембра 2012. године до 29. јуна 2017. године (када је закључена главна расправа) у укупном износу од 58.135,66 КМ.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

14. Апелант сматра да је оспореном одлуком повријеђено његово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. У вези с тим, апелант је навео да Врховни суд није прихватио правно обавезујуће ставове Уставног суда из Одлуке о допуствости и меритуму број АП-1641/19 од 10. децембра 2019. године, већ је поново обавезао апеланта на исплату накнаде на име стицања без основа почев од 28. новембра 2012. године до 29. јуна 2017. године. Међутим, апелант сматра да је био законит и савјестан држалац спорног пословног простора јер је имао ваљан правни основ за коришћење спорног пословног простора до правоснажности пресуде Окружног привредног суда од 30. августа 2017. године којом је утврђена ништавост спорног уговора о купопродаји, од када је отпао правни основ за коришћење спорног простора. Такође, апелант је навео да је "одмах" након правоснажности наведене пресуде Окружног привредног суда спорни пословни простор предао тужиоцу у посјед, тако да није могао бити обавезан на исплату накнаде на име стицања без основа.

б) Одговори на апелацију

15. Врховни суд је навео да у цијелости остаје при разлозима датим у оспореној одлуци, те да није дошло до повреде апелантових уставних права. Предложио је да Уставни суд одбије апелантову апелацију.

16. Окружни привредни суд је навео да је одлука тог суда правилна и законита, те да није дошло до повреде апелантових уставних права.

17. Првотужени сматра да није дошло до повреде уставних права на која се апелант позвао. Првотужени је предложио да се апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

18. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст прописа сачињен у Уставном суду БиХ, како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Начело савесности и поштења

Члан 12.

У заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа стране су дужне да се придржавају начела савесности и поштења.

СТИЦАЊЕ БЕЗ ОСНОВА

Опште правило

Члан 210.

(1) Кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у њеном правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи.

(2) Обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Употребљавање туђе ствари у своју корист

Члан 219.

Кад је неко туђу ствар употребио у своју корист, имацац може захтевати, независно од права на накнаду штете, или у одсуству ове, да му овај накнади корист коју је имао од употребе.

19. **Закон о основним својинскоправним односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 6/80 и 36/90 и "Службени гласник РС" број 38/03)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

2. Стицање права својине

Члан 20. став (1)

Право својине стиче се по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем.

Члан 33.

На основу правног посла право својине на непокретност стиче се уписом у јавну књигу или на други одговарајући начин одређен законом.

Члан 38. ст. од (2) до (5)

Савестан држалац није дужан да плати накнаду за кориштење ствари нити одговара за погоршање и пропад ствари који су настали за време његовог савесног држања.

Савестан држалац има право на накнаду нужних трошкова за одржавање ствари.

Савестан држалац може тражити накнаду корисних трошкова у мери у којој је вредност ствари повећана.

Нужне и корисне трошкове из ст. 3. и 4. овог члана власник ствари дужан је да накнади савесном држаоцу у мери у којој ти трошкови нису обухваћени користима које је он добио од ствари.

VI. Допустивост и меритум

20. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/36) Устава Босне и

Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

21. Апелант сматра да му је оспореном одлуком Врховног суда повријеђено право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију и право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

22. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) Право на имовину.

23. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у релевантном дијелу гласи:

Свако физичко или правно лице има право на мирно уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не умањују право државе да примјењује законе које сматра потребним да би регулисала кориштење имовине у складу с општим интересом, или да би обезбједила плаћање пореза или других доприноса или казни.

24. Уставни суд подсјећа да је већ у Одлуци број АП-1641/19 констатовао да се у конкретном случају ради о апелантовој имовини која је заштићена чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, па при том ставу остаје и у овој одлуци којом је апелант поново обавезан да тужиоцу исплати одређени новчани износ. Није спорно ни да је оспореном одлуком дошло до мијешања у то апелантово право. Сходно томе, Уставни суд ће испитати да ли је мијешање било законито, па, ако јесте, да ли је било у јавном интересу и да ли је било пропорционално циљу којем се тежило.

25. Уставни суд запажа да из оспорене пресуде Врховног суда произлази да је тај суд, слиједећи упутства Уставног суда, апелантову савјесност цијенио у односу на моменат достављања тужбе на одговор (28. новембар 2012. године). На основу тога, Врховни суд је оцијенио да је апелант несавјестан од момента када му је тужба достављена, па га је од тог датума до 29. јуна 2017. године, када је закључена главна расправа, обавезао да тужиоцу исплати тражену накнаду. Међутим, Уставни суд сматра да је Врховни суд на тај начин суштински занемарио релевантне околности конкретног случаја на које је Уставни суд указао у Одлуци број АП-1641/19 (тачка 56), али и на указану праксу из предмета број АП-603/15. У вези с тим, Уставни суд запажа да је и у моменту достављања тужбе на одговор апелант био уписан као власник спорног пословног простора. Затим, Уставни суд запажа да је у том тренутку спорни уговор још био на правној снази јер је његова ништавост утврђена тек када је поступак окончан. Стога Уставни суд сматра да се о апелантовој несавјесности може говорити тек по правоснажности одлуке о ништавости спорног уговора као ваљаног правног основа за стицање права својине. Из расположивих докумената произлази да је пресуда Окружног привредног суда којом је утврђена ништавост

спорног уговора постала правоснажна 24. априла 2018. године када је потврђена пресудом Вишег привредног суда, у дијелу тужбеног захтјева за утврђење ништавости спорног уговора. У таквим околностима апелант је, све до правоснажности пресуде Окружног привредног суда, којом је утврђена ништавост спорног уговора, оправдано могао сматрати да користи своју, а не туђу имовину. Даље, из апелантових навода произлази да је апелант одмах по правоснажности пресуде Окружног привредног суда у парационом року предао тужиоцу у посјед спорни пословни простор. Уставни суд сматра да су те околности биле релевантне за процјену апелантове савјесности, што је Врховни суд занемарио. Такав став је заузео и Врховни суд у својој ранијој одлуци која се тичала сличног правног питања, а Уставни суд је подржао такав став у Одлуци број АП-603/15 (тачка 37). Имајући у виду релевантне околности конкретног случаја, Уставни суд закључује да је Врховни суд произвољно примијенио члан 38 став (2) Закона о основним својинскоправним односима и да се на тај начин незаконито умјешао у апелантову имовину. С обзиром на то, Уставни суд не види потребу да спроводи даљњи тест имовине.

26. Уставни суд закључује да је оспореном пресудом Врховног суда поново повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

27. Уставни суд сматра да су се у околностима конкретног случаја стекли услови за примјену члана 62 став (5) Правила Уставног суда који омогућава да се Пресуда Окружног привредног суда број 57 0 Пс 100 770 12 Пс од 30. септембра 2017. године остави на правној снази у дијелу којим је одбијен тужбени захтјев којим је тражено обавезивање апеланта.

Остали приговори

28. С обзиром на закључак Уставног суда о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, Уставни суд не види потребу да посебно образлаже остале апелантове приговоре у вези с кршењем права на правично суђење.

VII. Закључак

29. Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је Врховни суд, произвољно примјењујући члан 38 став (2) Закона о основним својинскоправним односима, апеланта обавезао на исплату накнаде по основу стицања без основа, чиме је дошло до незаконитог мијешања у апелантово право на имовину.

30. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 ст. (1) и (5) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

31. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник

Уставног суда Босне и Херцеговине

Мирсад Ђерман, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-1582/21**, рјешавајући апелацију коју је поднио **"Allegro promet" d.o.o. Prijedor**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b), члана 59. ст. (1) и (2) и члана 62. ст. (1) и (5) Правила Уставног суда

Босне и Херцеговине – преčiшћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" br. 94/14, 47/23 i 41/24), у саставу:

Мирсад Ђерман, предсједник
Валерија Галић, потпредсједница
Ангелика Нушбергер, потпредсједница
Хелен Келлер, суткиња
Леди Бианку, судија
Марин Вукоја, судија
Лариса Велић, суткиња
на сједници одржаној 10. јула 2025. године donio је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Усваја се апелација коју је поднио **"Allegro promet" d.o.o. Prijedor**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и члана 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Републике Српске број 57 0 Пс 100770 21 Rev 2 од 3. марта 2021. године.

У смислу члана 62. став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, оставља се на правној снази Пресуда Окружног привредног суда у Банjoj Luci број 57 0 Пс 100 770 12 Пс од 30. септембра 2017. године у дијелу којим је одбијен тужбени захтјев којим је тражено обавезивање **"Allegro prometa" d.o.o. Prijedor** на исплату накнаде на име стјецанја без основа.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. "Allegro promet" d.o.o. Prijedor (у даљњем тексту: апелант), којег заступају Бранислав и Санјин Косић, адвокати из Банје Луке, поднио је 7. маја 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 57 0 Пс 100770 21 Rev 2 од 3. марта 2021. године.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Уставни суд констатира да је претходно Одлуком о допустивости и meritumu број АП-1641/19 од 10. децембра 2020. године djelimično усвојио апелацију апеланта "Allegro promet", укинуо оспорену пресуду Врховног суда од 16. јануара 2019. године у дијелу којим је апелант "Allegro promet" обавезан на исплату износа од 164.632,00 KM са законским затезним каматама, те наложио Врховном суду да донесе нову одлуку у складу са чланом II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција; види Уставни суд, Одлука о допустивости и meritumu број АП-1641/19 од 10. децембра 2020. године, доступна на интернетској страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

3. На основу члана 23. Правила Уставног суда, од Врховног суда, Вишег привредног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Виши привредни суд), Окружног привредног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Окружни привредни суд), тужиоца "Krajina Borac" d.o.o. Banja Luka (у даљњем тексту: тужилац), посредством његовог пуномоћника из парничног поступка, те Града Приједор (у даљњем тексту: првотужени), посредством његовог законског заступника, затражено је 27. јула 2022. године да доставе одговоре на апелацију.

4. Врховни суд је одговор на апелацију доставио 29. јула 2022. године, а Окружни привредни суд и првотужени 15. и 19. августа 2022. године. Виши привредни суд и тужилац нису доставили

odgovore na apelaciju u ostavljenom roku. Odgovori učesnika u postupku su 30. januara 2023. godine dostavljeni apelantovim punomoćnicima radi izjašnjenja.

5. Apelantovi punomoćnici nisu dostavili izjašnjenje na odgovore u ostavljenom roku.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Hronologija parničnog postupka okončanog Odlukom Ustavnog suda broj AP-1641/19

7. Presudom Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 100 770 12 Ps od 30. septembra 2017. godine (koja je ispravljena rješenjem o ispravci tog suda od 2. oktobra 2017. godine), donesenom po tužbi i apelantovoj protivtužbi, utvrđeno je da je ništav i da ne proizvodi pravno djelovanje ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora u Prijedoru koji su 20. aprila 2004. godine zaključili prvotuženi kao prodavac i apelant kao kupac (u daljnjem tekstu: sporni ugovor). Područnoj jedinici Republičke uprave za geodetske i imovinskopravne poslove RS (u daljnjem tekstu: Republička uprava) naloženo je brisanje svih upisa koji su izvršeni na osnovu spornog ugovora. Apelant je obavezan da tužiocu preda u posjed poslovni prostor u Prijedoru, koji je preciznije opisan u izreci presude (u daljnjem tekstu: sporni poslovni prostor). Odbijen je tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da se apelant obaveže na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnova, odnosno naknade zbog izostale zakupnine u periodu od 20. aprila 2004. do 1. maja 2017. godine u ukupnom iznosu od 334.933,50 KM s kamatama. Odbijen je kao neosnovan apelantov protivtužbeni zahtjev (sve preciznije navedeno u izreci presude).

8. Okružni privredni sud je u obrazloženju presude, između ostalog, zaključio da je neosnovan tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražena isplata naknade na ime stjecanja bez osnova zbog upotrebe tude stvari, odnosno naknada na ime zakupnine. U vezi s tim, Okružni privredni sud je "pošao od činjenice da je apelant kao zakupac spornog poslovnog prostora od 22. jula 1996. godine zaključio sporni ugovor 20. aprila 2004. godine, te se na osnovu tog ugovora u javne evidencije upisao kao vlasnik spornog poslovnog prostora s dijelom 1/1. S obzirom na to da je apelant bio upisan kao vlasnik spornog poslovnog prostora, da je prije sklapanja spornog ugovora koristio sporni poslovni prostor kao zakupac po osnovu ugovora o zakupu s prvotuženim, te kako u vrijeme kupoprodaje u javnim evidencijama nije bilo zabilježbe o bilo kakvom teretu ili ograničenju na poslovnom prostoru, a da je Pravobranilaštvo RS dalo svoje mišljenje da je sporni ugovor pravno valjan i da nema smetnji za njegovu realizaciju, Okružni privredni sud je zaključio da su i apelant i prvotuženi bili savjesni od početka do danas (postupali su u dobroj vjeri i s povjerenjem u zemljišne knjige), pa stoga nema osnova za primjenu odredbi stjecanja bez osnova, u smislu člana 210. stav 2. ZOO-a".

9. Presudom Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 100770 17 Pž od 24. aprila 2018. godine djelimično je uvažena tužiočeva žalba i prvostepena presuda preinačena tako što su apelant i prvotuženi obavezani da tužiocu na ime stjecanja bez osnova solidarno isplate iznos od 164.632,00 KM s kamatama, dok je tužiočeva žalba preko dosuđenog iznosa odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

10. Presudom Vrhovnog suda broj 57 0 Ps 1007070 18 Rev od 16. januara 2019. godine djelimično je usvojena revizija prvotuženog i presuda Višeg privrednog suda od 24. aprila 2018. godine preinačena u dijelu kojim su apelant i prvotuženi obavezani da tužiocu solidarno isplate iznos od 164.632,00 KM

s kamatama na ime stjecanja bez osnova tako što je tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženog u tom dijelu odbijen. Istom presudom apelantova revizija je odbijena u cijelosti (sve preciznije navedeno u izreci presude). Nakon što je ispitao drugostepenu odluku u skladu s revizionim prigovorima, Vrhovni sud je zaključio da je ona pravilna, osim u dijelu obavezivanja prvotuženog da tužiocu solidarno isplati iznos dosuđen tom presudom.

11. Apelant je protiv presude Vrhovnog suda od 16. januara 2019. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu. Ustavni sud je Odlukom o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. decembra 2020. godine djelimično usvojio apelantovu apelaciju, te ukinuo presudu Vrhovnog suda od 16. januara 2019. godine u dijelu kojim je apelant obavezan na isplatu iznosa od 164.632,00 KM sa zakonskim zateznim kamatama i predmet u tom dijelu vratio Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje u skladu s pravom na imovinu. Ustavni sud je u citiranoj odluci, između ostalog, ukazao na praksu iz predmeta broj AP-603/15, u kojem je Ustavni sud "podsjetio na član 38. Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima koji propisuje da savjestan držalac nije dužan da plati naknadu za korištenje stvari, niti odgovara za pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vrijeme njegovog savjesnog držanja" (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-603/15 od 10. novembra 2016. godine, tačka 36, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavisud.ba).

Osporena presuda

12. Odlučujući u ponovnom postupku o apelantovoj reviziji protiv Presude Višeg privrednog suda broj 57 0 Ps 100770 17 Pž od 24. aprila 2018. godine, Vrhovni sud je Presudom broj 57 0 Ps 100770 21 Rev 2 od 3. marta 2021. godine reviziju djelimično usvojio i presudu Višeg privrednog suda od 24. aprila 2018. godine preinačio u dijelu kojim je apelant obavezan da tužiocu isplati naknadu na ime stjecanja bez osnova u iznosu od 164.632,00 KM s kamatom, tako da je apelant po navedenom osnovu obavezan da tužiocu isplati iznos od 58.135,66 KM sa zakonskom zateznom kamatom. Vrhovni sud je, između ostalog, naveo da je prilikom odlučivanja imao u vidu navedenu odluku Ustavnog suda, te da je činjenice iz predmeta ponovo razmotrio i zaključio da je apelantova revizija djelimično osnovana.

13. U vezi s tim, Vrhovni sud je naveo da je apelant sporni poslovni prostor koristio na osnovu spornog ugovora o kupoprodaji, koji je kao pravni osnov otpao utvrđivanjem njegove ništavosti. Stoga, Vrhovni sud je, pozivajući se na odredbe člana 219. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO), zaključio da je apelant dužan da tužiocu nadoknadi korist koju je imao korištenjem tuđeg poslovnog prostora. Takvu korist, prema mišljenju Vrhovnog suda, treba procjenjivati sa stanovišta ostvarene uštede zbog neplaćene zakupnine "u mjesečnom iznosu od 1.040,00 KM", tj. u visini koju je apelant plaćao prvotuženom kao zakupodavcu do zaključenja spornog ugovora o kupoprodaji. U vezi s tim, Vrhovni sud je zaključio da je apelant bio savjestan korisnik spornog poslovnog prostora do momenta kada mu je tužba u konkretnoj pravnoj stvari dostavljena na odgovor (28. novembar 2012. godine). Međutim, prema mišljenju Vrhovnog suda, apelant od momenta dostavljanja tužbe na odgovor (28. novembar 2012. godine) "nije mogao sa sigurnošću smatrati" da je sporni poslovni prostor njegova imovina. Stoga je Vrhovni sud zaključio da je apelant dužan da tužiocu nadoknadi naknadu na ime stjecanja bez osnova za period od 28. novembra 2012. godine do 29. juna 2017. godine (kada je zaključena glavna rasprava) u ukupnom iznosu od 58.135,66 KM.

IV. Apelacija**a) Navodi iz apelacije**

14. Apelant smatra da je osporenim odlukom povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, apelant je naveo da Vrhovni sud nije prihvatio pravno obavezujuće stavove Ustavnog suda iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj AP-1641/19 od 10. decembra 2019. godine, već je ponovo obavezao apelanta na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnova počevši od 28. novembra 2012. godine do 29. juna 2017. godine. Međutim, apelant smatra da je bio zakonit i savjestan držalac spornog poslovnog prostora jer je imao valjan pravni osnov za korištenje spornog poslovnog prostora do pravosnažnosti presude Okružnog privrednog suda od 30. augusta 2017. godine kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora o kupoprodaji, od kada je otpao pravni osnov za korištenje spornog prostora. Također, apelant je naveo da je "odmah" nakon pravosnažnosti navedene presude Okružnog privrednog suda sporni poslovni prostor predao tužiocu u posjed, tako da nije mogao biti obavezan na isplatu naknade na ime stjecanja bez osnova.

b) Odgovori na apelaciju

15. Vrhovni sud je naveo da u cijelosti ostaje pri razlozima datim u osporenoj odluci, te da nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava. Predložio je da Ustavni sud odbije apelantovu apelaciju.

16. Okružni privredni sud je naveo da je odluka tog suda pravilna i zakonita, te da nije došlo do povrede apelantovih ustavnih prava.

17. Prvotučeni smatra da nije došlo do povrede ustavnih prava na koja se apelant pozvao. Prvotučeni je predložio da se apelacija odbije kao neosnovana.

V. Relevantni propisi

18. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Načelo savjesnosti i poštenja

Član 12.

U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja.

STICANJE BEZ OSNOVA

Opšte pravilo

Član 210.

(1) Kad je neki deo imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u njenom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće - da naknadi vrednost postignutih koristi.

(2) Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist

Član 219.

Kad je neko tuđu stvar upotrebio u svoju korist, imalac može zahtevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

19. **Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 6/80 i 36/90 i "Službeni glasnik RS" broj 38/03)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

2. Sticanje prava svojine

Član 20. stav (1)

Pravo svojine stiče se po samom zakonu, na osnovu pravnog posla i nasleđivanjem.

Član 33.

Na osnovu pravnog posla pravo svojine na nepokretnost stiče se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.

Član 38. st. od (2) do (5)

Savestan držalac nije dužan da plati naknadu za korištenje stvari niti odgovara za pogoršanje i propast stvari koji su nastali za vreme njegovog savesnog držanja.

Savestan držalac ima pravo na naknadu nužnih troškova za održavanje stvari.

Savestan držalac može tražiti naknadu korisnih troškova u meri u kojoj je vrednost stvari povećana.

Nužne i korisne troškove iz st. 3. i 4. ovog člana vlasnik stvari dužan je da naknadi savesnom držaocu u meri u kojoj ti troškovi nisu obuhvaćeni koristima koje je on dobio od stvari.

VI. Dopustivost i meritum

20. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

21. Apelant smatra da mu je osporenim odlukom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

22. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

23. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

24. Ustavni sud podsjeća da je već u Odluci broj AP-1641/19 konstatirao da se u konkretnom slučaju radi o apelantovoj imovini koja je zaštićena članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pa pri tom stavu ostaje i u ovoj odluci kojom je apelant ponovo obavezan da tužiocu isplati određeni novčani iznos. Nije sporno ni da je osporenim odlukom došlo do miješanja u to apelantovo pravo. Shodno tome, Ustavni sud će ispitati da li je miješanje bilo zakonito, pa,

ako jeste, da li je bilo u javnom interesu i da li je bilo proporcionalno cilju kojem se težilo.

25. Ustavni sud zapaža da iz osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da je taj sud, slijedeći uputstva Ustavnog suda, apelantovu savjesnost cijenio u odnosu na moment dostavljanja tužbe na odgovor (28. novembar 2012. godine). Na osnovu toga, Vrhovni sud je ocijenio da je apelant nesavjestan od momenta kada mu je tužba dostavljena, pa ga je od tog datuma do 29. juna 2017. godine, kada je zaključena glavna rasprava, obavezao da tužiocu isplati traženu naknadu. Međutim, Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud na taj način suštinski zanemario relevantne okolnosti konkretnog slučaja na koje je Ustavni sud ukazao u Odluci broj AP-1641/19 (tačka 56), ali i na ukazanu praksu iz predmeta broj AP-603/15. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je i u momentu dostavljanja tužbe na odgovor apelant bio upisan kao vlasnik spornog poslovnog prostora. Zatim, Ustavni sud zapaža da je u tom trenutku sporni ugovor još bio na pravnoj snazi jer je njegova ništavost utvrđena tek kada je postupak okončan. Stoga Ustavni sud smatra da se o apelantovoj nesavjesnosti može govoriti tek po pravosnažnosti odluke o ništavosti spornog ugovora kao valjanog pravnog osnova za stjecanje prava vlasništva. Iz raspoloživih dokumenata proizlazi da je presuda Okružnog privrednog suda kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora postala pravosnažna 24. aprila 2018. godine kada je potvrđena presudom Višeg privrednog suda, u dijelu tužbenog zahtjeva za utvrđenje ništavosti spornog ugovora. U takvim okolnostima apelant je, sve do pravosnažnosti presude Okružnog privrednog suda, kojom je utvrđena ništavost spornog ugovora, opravdano mogao smatrati da koristi svoju, a ne tuđu imovinu. Dalje, iz apelantovih navoda proizlazi da je apelant odmah po pravosnažnosti presude Okružnog privrednog suda u paricionom roku predao tužiocu u posjed sporni poslovni prostor. Ustavni sud smatra da su te okolnosti bile relevantne za procjenu apelantove savjesnosti, što je Vrhovni sud zanemario. Takav stav je zauzeo i Vrhovni sud u svojoj ranijoj odluci koja se ticala sličnog pravnog pitanja, a Ustavni sud je podržao takav stav u Odluci broj AP-603/15 (tačka 37). Imajući u vidu relevantne okolnosti konkretnog slučaja, Ustavni sud zaključuje

da je Vrhovni sud proizvoljno primijenio član 38. stav (2) Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima i da se na taj način nezakonito umiješao u apelantovu imovinu. S obzirom na to, Ustavni sud ne vidi potrebu da provodi daljnji test imovine.

26. Ustavni sud zaključuje da je osporenim presudom Vrhovnog suda ponovo povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

27. Ustavni sud smatra da su se u okolnostima konkretnog slučaja stekli uvjeti za primjenu člana 62. stav (5) Pravila Ustavnog suda koji omogućava da se Presuda Okružnog privrednog suda broj 57 0 Ps 100 770 12 Ps od 30. septembra 2017. godine ostavi na pravnoj snazi u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev kojim je traženo obavezivanje apelanta.

Ostali prigovori

28. S obzirom na zaključak Ustavnog suda o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud ne vidi potrebu da posebno obrazlaže ostale apelantove prigovore u vezi s kršenjem prava na pravično suđenje.

VII. Zaključak

29. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je Vrhovni sud, proizvoljno primjenjujući član 38. stav (2) Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima, apelanta obavezao na isplatu naknade po osnovu stjecanja bez osnova, čime je došlo do nezakonitog miješanja u apelantovo pravo na imovinu.

30. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. st. (1) i (5) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

K A Z A L O

**VISOKI PREDSTAVNIK ZA
BOSNU I HERCEGOVINU**

- 526 Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22) (hrvatski jezik)
Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22) (srpski jezik)
Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22) (bosanski jezik)
- 527 Ispravak Odluke Visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
Ispravka Odluke Visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine (srpski jezik)
Ispravka Odluke Visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

**DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 528 Dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
Dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (srpski jezik)
Dopuna Poslovnika Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)

**POVJERENSTVO ZA RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 529 Uputstvo o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik)
Uputstvo o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u Bosni i Hercegovini (srpski jezik)
Uputstvo o osnovama i kriterijima kontinuirane profesionalne edukacije u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik)

**VIJEĆE ZA DRŽAVNU POTPORU
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 530 Rješenje broj UP/I 03-26-1-54-38/21 (hrvatski jezik) 21
Rješenje broj UP/I 03-26-1-54-38/21 (srpski jezik) 29
Rješenje broj UP/I 03-26-1-54-38/21 (bosanski jezik) 38

**UPRAVA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA ZAŠTITU ZDRAVLJA BILJA**

- 531 Izmjene i dopune Popisa aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 47
Izmjene i dopune Spiska aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini (srpski jezik) 49
Izmjene i dopune Spiska aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini (bosanski jezik) 51

**AGENCIJA ZA STATISTIKU
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 532 Priopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za svibanj 2025. godine (hrvatski jezik) 53
Saopštenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za maj 2025. godine (srpski jezik) 53
Saopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za maj 2025. godine (bosanski jezik) 53
533 Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za svibanj 2025. godine (hrvatski jezik) 53
Saopštenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za maj 2025. godine (srpski jezik) 53
Saopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za maj 2025. godine (bosanski jezik) 54

**USTAVNI SUD
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 534 Odluka broj AP-1298/21 (hrvatski jezik) 54
Odluka broj AP-1298/21 (srpski jezik) 58
Odluka broj AP-1298/21 (bosanski jezik) 64
535 Odluka broj AP-1582/21 (hrvatski jezik) 68
Odluka broj AP-1582/21 (srpski jezik) 72
Odluka broj AP-1582/21 (bosanski jezik) 75

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Nakladnik: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Ravnatelj i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Tisak: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za tiskaru: Muhamed Mirvić

Telefoni:
Centrala: 033 72 20 30
Direktor: 033 72 20 61
Uredništvo: 033 72 20 38
Računovodstvo: 033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove: 033 72 20 51
Pretpłata: 033 72 20 54
Oglasni odjel: 033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom: 033 72 20 43

Pretpłata se utvrđuje polugodišnje, a upłata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11
ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK AD
Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002
Porezni broj 01071019
PDV broj 200226120002
Pretpłata za II polugodište 2025. godine na "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 120,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>
Godišnja pretpłata 240,00 KM po korisniku
e-mail: redakcija@slist.ba - ogłasi@slist.ba - pretpłata@slist.ba
- racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba